

KH PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖS 2027

1.1.2027–31.12.2030

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUE

Turvallisuuslautakunta 22.10.2026

Aluehallitus xx.xx.2026

Aluevaltuusto xx.xx.2026

Sisällys

JOHDANTO	1
1 KESKEISET LINJAUKSET	3
1.1 Strategiset päämäärät ja painopisteet	3
1.1.1 Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029	3
1.1.2 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen strategia ja painopisteet	5
1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	8
1.3 Tuottamistavan valinta	9
1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta	9
1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	10
1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	11
1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	11
2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI	13
2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	13
2.2 Pelastustoiminta	13
2.3 Pelastustoimen suunnitelmat	15
2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	15
2.5 Väestönsuojeluun varautuminen	16
3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	17
4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUALUEITTAIN	19
4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	19
4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	20
4.1.2 Palontutkinta	23
4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä	24
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta	27
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta	28
4.1.6 Valvontatehtävät	28
4.1.7 Valmiuden tarkastaminen	31
4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut - kemikaalivalvonta	32
4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	33
4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	33
4.2.2 Pelastustoiminta	35
4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen	55
4.2.4 Yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien asianmukaisuuden valvonta	57
4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille	58
4.2.6 Kansainvälinen toiminta sekä kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen	58
4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat	59
4.3.1 Hälytysohje	59

4.3.2	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu	60
4.3.3	Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa	61
4.3.4	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	61
4.3.5	Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma	62
4.3.6	Muut pelastustoimen suunnitelmat	63
4.4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	64
4.4.1	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa	64
4.4.2	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen	65
4.4.3	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset	66
4.4.4	Sivutoimisen- ja sopimushenkilöstön koulutus	66
4.5	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	67
4.6	Muut palvelut (ensihoitopalvelut)	67
5	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	68
	LÄHTEET	69

JOHDANTO

Pelastustoimen järjestämisestä hyvinvointialueella säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa¹ ja pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa². Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.

Palvelutasopäätöksen sisällön perusteista, rakenteesta sekä Lupa- ja valvontaviraston (LVV) suorittamasta arvioinnista on säädetty asetuksella.

Pelastustoimen palvelut suunnitellaan ja toteutetaan niin, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti kaikissa tilanteissa. Onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavien toimenpiteiden tulee olla nopeasti käynnistettävissä ja vaikuttavasti toteutettavissa.

Palvelutasopäätös on julkinen, mutta eräiden kohtien sisältö on salassa pidettävää. Päätöksessä pelastustoimen palvelutasopäätöksen julkisuudesta tulee ottaa huomioon asiakirjan sisältämät valtionhallinnon viranomaisen turvallisuusluokiteltavat sisällöt, pelastusviranomaisen toiminnan turvallisuuskirittinen luonne sekä yhteiskunnan viime vuosina selkeästi muuttunut turvallisuustilanne.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen varautumista koskevat osat, sodanajan riskiarvio ja toimintavalmiussuunnitelma on laadittu erillisinä turvaluokiteltuina dokumentteina ja ne on määritetty julkisuuslaki³ 24.1 §:n perusteella salassa pidettäväksi. Tiedot sodan ajan uhista ja niiden vaikutuksista pohjautuvat pelastuslaitoksen omaan arvioon, puolustusvoimien toimittamaan aineistoon ja näistä johdettuun analyysiin. Toimintavalmiussuunnitelmassa kuvataan pelastushenkilöstön, kaluston ja yksiköiden sijoittelua sekä vasteaikoja. Se kytkeytyy tiiviisti pelastustoiminnan johtamisjärjestelmään ja palvelutasopäätökseen.

Kuva 1. Pelastustoimien palvelutasopäätökseen liittyvät asiakirjat ja niiden julkisuus.

¹ 611/2021

² 613/2021

³ 621/1999

Lupa- ja valvontaviraston lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta

Lupa- ja valvontavirasto on antanut lausunnon Kanta-Hämeen pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta 28.9.2026. LVV:n antamat kommentit on arvioitu ja otettu huomioon palvelutasopäätöksen viimeistelyssä ennen sen viemistä päätöksentekoon. Lausunnon perusteella tehdyistä muutoksista on pidetty muutoksia, joka esitetään turvallisuuslautakunnalle palvelutasopäätöksen käsittelyn yhteydessä.

Hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta

Hyvinvointialue on antanut huhtikuussa 2026 sisäministeriölle vuosittaisen selvityksen pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta. Selvityksessä havaitut keskeiset puutteet ja niiden korjaaminen on esitetty päätöksen palvelukohtaisen osan (luku 4) nykytilan kuvauksessa.

Lupa- ja valvontaviraston vuosittainen asiantuntija-arvio

Lupa- ja valvontavirasto on antanut kesäkuussa 2026 asiantuntija-arvion pelastuslaitoksen palveluista vuonna 2025. Asiantuntija-arvioon kirjatut keskeiset puutteet ja niiden korjaaminen on kuvattu ja huomioitu päätöksen palvelukohtaisessa osassa (luku 4) ja kehittämissuunnitelmassa (luku 5).

Aluehallinto- / Lupa- ja valvontaviraston antamat määräykset

Lupa- ja valvontaviraston edeltäjä Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 19.4.2024 antanut määräyksen pelastustoimen palvelutason puutteiden korjaamiseksi. Korjausmääräyksen mukaan toimintavalmiutta tulee kehittää siten, että ensimmäisen yksikkö saavuttaa A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä onnettomuuskohteen Hämeenlinnan länsiosan kahdessa riskirudussa lain edellyttämällä tavalla kesäkuun 2026 loppuun mennessä ja edelleen siten, että vuoden 2028 jälkeen alueella ei ole yhtään niin sanottua ongelmavuotua.

Pelastustoimen palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden mahdollistaminen koko alueella

Pelastustoimen palvelut ovat julkisesti kansalaisille järjestettyjä peruspalveluja. Yhdenvertaisuuden periaatteen noudattaminen on erityisen tärkeää julkisia palveluita järjestettäessä. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut järjestetään yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. Kaikki palveluja tarvitsevat saavat niitä objektiivisin perustein riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kielestään tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden mahdollistavia tekijöitä on käsitelty palvelukohtaisessa osassa (luku 4).

1 KESKEISET LINJAUKSET

1.1 Strategiset päämäärät ja painopisteet

Hyvinvointialain 41 § määrittää, että hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Hyvinvointialueen strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuva 2. *Palvelutasopäätöksen suhde hyvinvointialueen strategiaan ja valtakunnallisiin strategisiin tavoitteisiin.*

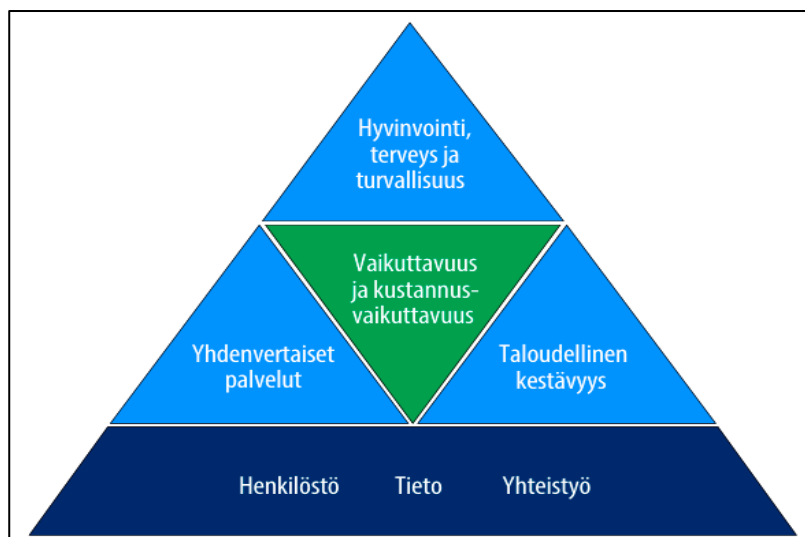
1.1.1 Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029

Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen strategista ohjausta.

Valtioneuvosto on 28.5.2025 vahvistanut valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden tehtävien hoitamiseksi vuosille 2025–2029. Tavoitteet muodostuvat hyvinvointialueiden toimintaa koskevista tavoitteista ja toimintaedellytyksiä koskevista tavoitteista.

Toimintaa koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltuja lopputuloksia, jotka koskevat väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, yhdenvertaisia palveluja, sekä taloudellista kestävyyttä. Kaikessa hyvinvointialueiden toiminnassa, johtamisessa ja ohjauksessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltujen lopputulosten saavuttamisen edellytyksiä, joita ovat hyvinvoiva ja riittävä henkilöstö, laadukas tieto, ja toimiva yhteistyö.

Kuva 3. Hyvinvointialueiden tavoitteet vuosille 2025–2029.

Toimintaa koskevat tavoitteet

1. Hyvinvointialueen on edistettävä ja varmistettava alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikissa tilanteissa.
2. Hyvinvointialueen on varmistettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kyky järjestää palvelut yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti sekä toimintaympäristön riskejä ja uhkia vastaavasti.
3. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen tulee olla taloudellisesti kestäviä, laadukkaita ja kustannusvaikuttavia.
4. Investointien tulee parantaa toiminnan kustannusvaikuttavuutta ja edistää alueellista yhteistyötä.
5. Toiminnassa, ohjauksessa ja johtamisessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta.
6. Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamista on jatkettava kunnianhimoisesti.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet

7. Hyvinvointialueiden henkilöstön tulee olla osaavaa ja hyvinvointialueiden tehtäviin riittävää. Henkilöstön hyvinvoinnista on huolehdittava.
8. Toimialojen veto- ja pitovoimaisuudesta on huolehdittava.
9. Hyvinvointialueiden toiminnan paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen johtamisen, suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen tulee perustua tietoon.
10. Digitalisaatiota edistetään hyvinvointialueiden kaikilla toimialoilla.
11. Hyvinvointialue toimii yhteistyössä lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi.
12. Hyvinvointialueen tehtäviä tulee hoitaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti ihmisten välisellä hyvällä yhteistyöllä.

1.1.2 Kanta-Hämeen hyvinvointialueen strategia ja painopisteet

Hyvinvointialueen strategian mukaan perustamme työmme yhteisesti tunnustamillemme arvoille ja niissä on otettu huomioon uudistumisen näkökulma sekä asiakas-, henkilöstö- ja tuloksellisuusnäkökulmat.

Yhdenvertaisuus: Oma Hämeen strategian mukaisesti pelastustoimen palvelut järjestetään kaikille kantahämäläisille asukkaiden palvelutarpeen ja alueellisten riskien perusteella siten, että palveluerot minimoidaan. Palvelutasopäätöksessä tämä toteutuu riskiperusteisena mutta väestön yhdenvertaisuuden turvaavana toimintavalmiutena ja ennaltaehkäisevänä turvallisuustyönä.

Asiakaslähtöisyys: Strategian mukaisesti asukas on toiminnan keskiössä. Pelastustoimessa asiakaslähtöisyys tarkoittaa turvallisuuden tekemistä yhdessä asukkaiden, yhteisöjen ja sidosryhmien kanssa. Palvelutasopäätöksessä tämä näkyy turvallisuusviestinnän, neuvonnan ja omaehtoisen varautumisen tukemisena sekä yhteistyönä muiden hyvinvointialueen toimialojen kanssa.

Vaikuttavuus: Oma Hämeen strategian mukaisesti pelastustoimessa hyödynnetään vaikuttavimpia ja näyttöön perustuvia toimintatapoja. Palvelutasopäätös pohjautuu riskianalyysiin, tiedolla johtamiseen ja toiminnan systemaattiseen arviointiin, jotta käytettävissä olevilla resursseilla saavutetaan mahdollisimman suuri positiivinen vaikutus turvallisuuteen.

Rohkeus: Strategian mukaisesti pelastustoimi toimii rohkeasti ja kykenee uudistumaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Palvelutasopäätöksessä rohkeus tarkoittaa valmiutta kehittää toimintamalleja, vahvistaa monialaista yhteistyötä sekä sopeuttaa toimintaa muuttuvaan turvallisuustilanteeseen ja riskeihin.

Taulukko 1. Oma Hämeen arvojen merkitys pelastustoimessa ja miten arvot huomioidaan palvelutasopäätöksessä.

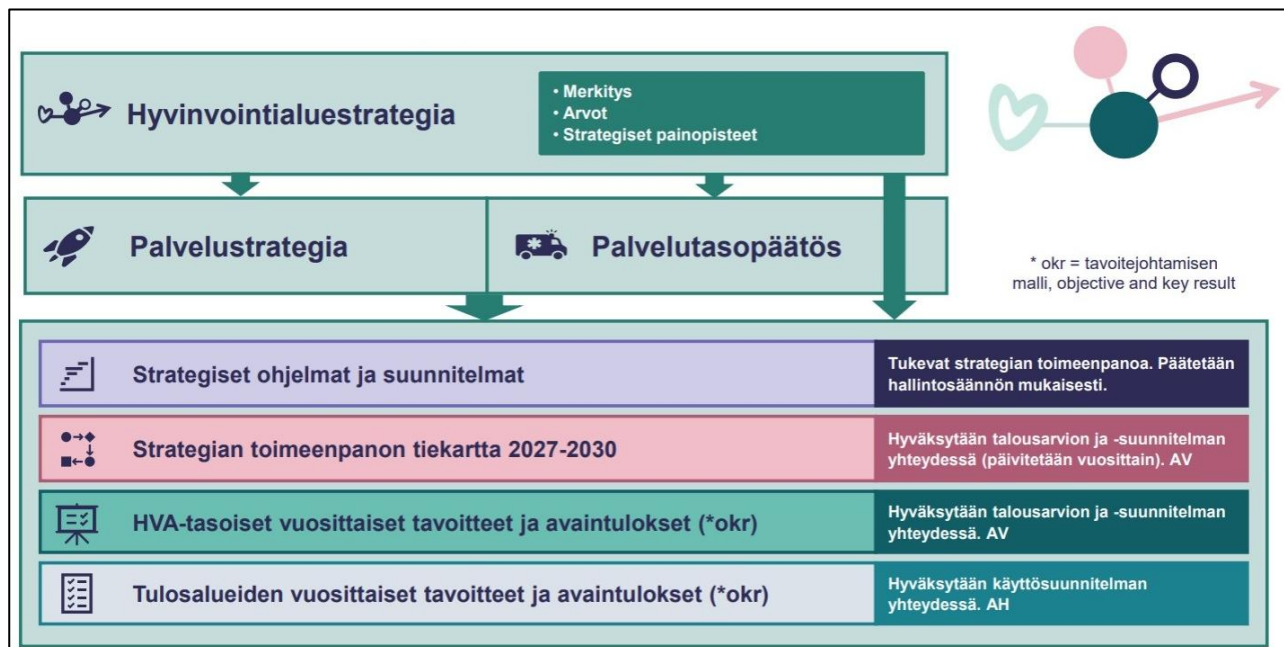
OMAHÄMEEN ARVOT	MERKITYS PELASTUSTOIMESSA	HUOMIOIMINEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSESSÄ
YHDENVERTAISUUS	Väestön turvallisuus turvataan koko alueella asuinpaikasta riippumatta.	Riskiperusteinen toimintavalmius, mutta peruspalvelut turvataan koko hyvinvointialueella; palvelut mitoitetaan alueelliset riskit huomioiden.
ASIAKASLÄHTÖISYYS	Turvallisuus tehdään yhdessä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa.	Painotus turvallisuusviestintään, neuvontaan, omaehtoisen varautumisen tukemiseen ja asukkaiden tavoittamiseen eri kanavissa.
VAIKUTTAVUUS	Resurssit kohdistetaan sinne, missä niillä saavutetaan suurin turvallisuusvaikutus.	Palvelutasopäätös perustuu riskianalyysiin, tiedolla johtamiseen ja tavoitteisiin, joita seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.
ROHKEUS	Kyky uudistaa toimintaa ja vastata muuttuvaan turvallisuusympäristöön.	Toimintamallien kehittäminen, monialaisen yhteistyön vahvistaminen ja valmius muuttaa palvelurakennetta riskitiedon perusteella

Taulukko 2. Oma Hämeen strategisten painopisteiden merkitys pelastustoimessa ja miten ne huomioidaan palvelutasopäätöksessä.

STRATEGINEN PAINOPISTE	MERKITYS PELASTUSTOIMESSA	HUOMIOIMINEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSESSÄ
ASIAKKUUS KESKIÖSSÄ	Pelastustoimi tarkastelee asukkaita, yhteisöjä ja toimijoita palvelujen käyttäjinä ja turvallisuuden kumppaneina, ei vain toimenpiteiden kohteina.	Palveluissa painotetaan asukaslähtöistä turvallisuusviestintää, neuvontaa ja vuorovaikutusta sekä palvelujen kehittämistä alueen tarpeista käsin.
	Turvallisuuden palveluketju ulottuu ennaltaehkäisystä onnettomuustilanteisiin ja jälkitoimiin.	Pelastustoimen toiminnot yhteensovitetään muiden hyvinvointialueen palvelujen kanssa, erityisesti varautumisessa ja häiriötilanteissa.
KESTÄVÄ UUDISTAMINEN	Pelastustoimi uudistaa toimintaansa hallitusti ja pitkäjänteisesti huomioiden taloudellisen, toiminnallisen ja henkilöstöllisen kestävyuden.	Resurssit, toimintavalmius ja palveluverkko mitoitetaan riskien ja vaikuttavuuden perusteella pitkän aikavälin kestävyys huomioiden.
	Toiminta perustuu tietoon ja jatkuvaan arviointiin.	Palvelutaso perustuu riskianalyysiin, tiedolla johtamiseen ja säännölliseen seuranta- ja arviointikäytäntöön.
KUMPPANUUKSIEN KEHITTÄMINEN	Pelastustoimi toimii verkostomaisesti osana alueellista ja kansallista turvallisuusjärjestelmää.	Kehitetään yhteistyötä kuntien, viranomaisten, järjestöjen ja hyvinvointialueen muiden toimialojen sekä muiden hyvinvointialueiden kanssa.
	Sopimuspalokunnat ja muut kumppanit ovat keskeinen osa palvelukyvyyn kokonaisuutta.	Sopimuspalokuntatoiminnan edellytykset turvataan ja kumppanuuksia kehitetään osana palvelutason toteuttamista.
ENNALTA EHKÄISYSSÄ ONNISTUMINEN	Turvallisuustyön painopiste siirtyy korjaavista toimista ennakkoivaan ja ehkäisevään toimintaan.	Ennaltaehkäisy, turvallisuusviestintä ja riskienhallinta ovat keskeisiä palvelutason osa-alueita.
	Onnettomuus- ja riskitietoa hyödynnetään aktiivisesti alueen turvallisuuden parantamiseen.	Riskien arviointi ohjaa ennaltaehkäisevän toiminnan kohdentamista ja toimintavalmiuden mitoitusta.

Kanta-Hämeen pelastustoimen painopisteet vuosille 2027–2030

Pelastustoimi laatii yhdessä hyvinvointialueen muiden toimialojen kanssa toimenpideohjelman, jossa konkreettisesti esitetään kehittämisen painopisteet palvelutasopäätöksen aikana. Strategisten päämäärien ja painopisteiden saavuttamista seurataan erikseen määritellyillä laadullisilla ja määrällisillä mittareilla, joista osa otetaan käyttöön palvelutasopäätöskauden aikana osana hyvinvointialueen tietojohtamisen kehittämistä.

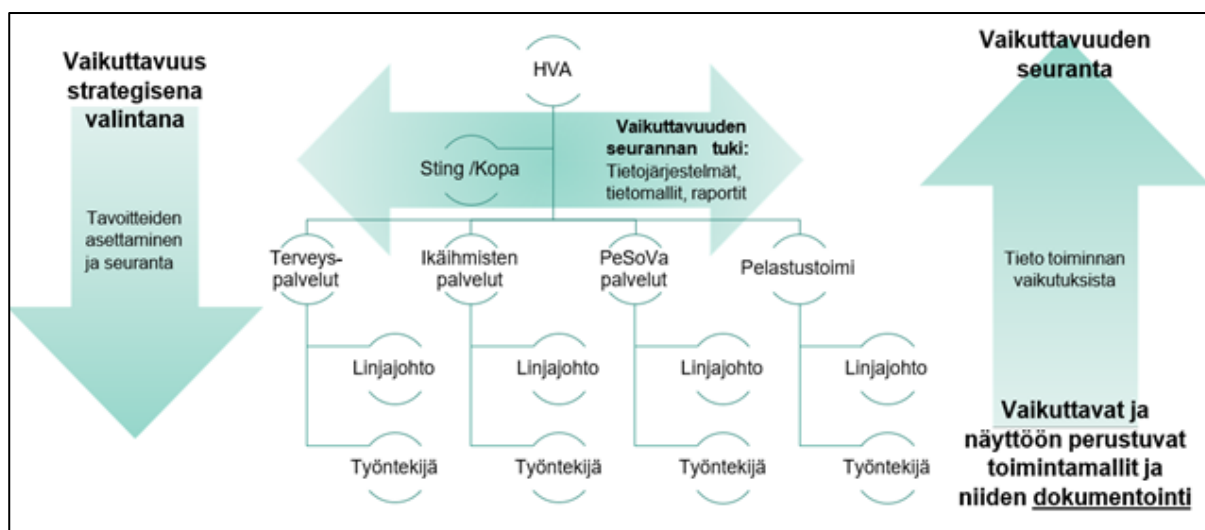
Kuva 4. Strategiakokonaisuus.

Vaikuttavuus periaatteena

Vaikuttavuus tarkoittaa asiakkaiden ja väestön hyvinvoinnissa, terveydessä, toimintakyvyssä ja turvallisuudessa saavutettavaa myönteistä muutosta, joka syntyy hyvinvointialueen toiminnan ja palvelujen seurauksena. Muutos on tavoitteellisesti johdettua, todennettavaa ja asiakkaalle hyötyä tuottavaa.

Vaikuttavuus näkyy yksilötasolla asiakkaan tilanteen paranemisena ja järjestelmätasolla väestön hyvinvoinnin vahvistumisena ja palvelujärjestelmän kestävyysnä. Palvelutuotannossa vaikuttavuuden mahdollistavat sujuvat, oikea-aikaiset ja tarkoituksenmukaiset palvelut.

Vaikuttavuus edellyttää asiakaslähtöistä, näyttöön perustuvaa toimintaa sekä tiedolla johtamista, jotta resurssit ja asiakkaan omat voimavarat kohdennetaan siten, että syntyy eniten hyvinvointia.

Kuva 5. Vaikuttavuus periaatteena ja strategisena valintana.

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaisesti hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä. Määrittelyn lähtökohtana on pelastustoimen järjestämislain 3 §:ssä säädetyllä tavalla se, että pelastustoimen palvelutaso vastaa kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita, onnettomuusuhkia ja muita uhkia kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa mahdollisimman tehokkaasti, tarkoituksenmukaisesti ja viivytyksettä. Määrittely perustuu riski- ja toimintaympäristöanalyysiin sekä pelastustoimelle asetettuihin suorituskykyvaatimuksiin.

Pelastuslaki⁴ asettaa velvoitteita niin pelastustoimelle kuin myös yksittäisille henkilöille, yrityksille, yhteisöille, rakennusten omistajille ja toiminnanharjoittajille. Hyvinvointialueen pelastustoimen on neuvottava ja ohjattava, mutta myös valvottava edellä mainittuja tahoja säädösvelvoitteiden noudattamisessa. Palveluihin on sisällyttävä onnettomuuksien ehkäisemistä, onnettomuuksiin varautumista ja hätätilannevalmiuksia edistävä turvallisuusviestintä. Hyvinvointialueen on järjestettävä alueelleen pelastustoiminnan palvelut tilanteisiin, joissa kohteessa olevat omat voimavarat eivät riitä ja tilanteessa tarvitaan kiireellistä pelastustoimen apua.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella viranomaisen käsittelykieli hallintoasioissa on suomi. Jokaisella on kuitenkin oikeus käyttää suomea tai ruotsia ja tulla kuulluksi omalla kielellään pelastusviranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa, joka välittömästi kohdistuu hänen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee pelastusviranomaisen hänelle asettamaa velvoitetta.⁵

Tuotettavien palveluiden määrään ja laatuun vaikuttavat lisäksi muun muassa hyvinvointialuestrategian linjaukset, hyvinvointialueen talous ja vuosittaiset talousarvion tavoitteet. HVA-tasoiset vuosittaiset tavoitteet ja avaintulokset vahvistetaan talousarvion ja -suunnitelman yhteydessä ja näistä johdetut toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja avaintulokset käyttösuunnitelman yhteydestä (kuva 4). Tuotettavien palveluiden tarpeesta, määrästä ja laadusta on tarkemmat palvelualuekohtaiset kuvaukset palvelutasopäätöksen kohdassa 4.

⁴ 379/2011

⁵ Kielilaki (423/2003) 10 §

1.3 Tuottamistavan valinta

Pelastuslaitos tuottaa lähes kaikki pelastustoimelle säädetty palvelut hyvinvointialueella. Sopimuspalokunnat osallistuvat pelastustoimen palveluiden tuottamiseen palokuntasopimusten mukaisesti. Pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien lisäksi sopimuspalokunnat tuottavat onnettomuuksien ehkäisyyn kuuluvia turvallisuusviestinnän palveluita.

Hyvinvointialueiden välisellä yhteistyöllä pyritään yhteistyösopimuksin varmistamaan pelastustoimen palvelujen saatavuus sekä palvelujen kustannustehokkuus. Kaikkien naapurihyvinvointialueiden kanssa on sopimukset lähimmän tarkoituksenmukaisen pelastusyksikön hälyttämisestä kiireelliseen pelastustehtävään.

Pelastusviranomaiselle kuuluvista tehtävistä vastaavat pelastusjohtaja sekä pelastusjohtajan päätöksellään pelastusviranomaiseksi määrätyt.

Eräiden toimijoiden, kuten puolustusvoimien kanssa on kahdenväliset sopimukset muun muassa virka-avusta.

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelut hyvinvointialueella. Pelastustoimen ja ensihoidon synergiaa hyödynnetään mahdollisimman laajasti hyvinvointialueen kaikkien toimialojen järjestämisvastuulla olevien palveluiden tuottamiseen. Tilanne- ja johtokeskustoiminta tuotetaan osin yhteisillä teknisillä ratkaisulla ja henkilöresurssilla.

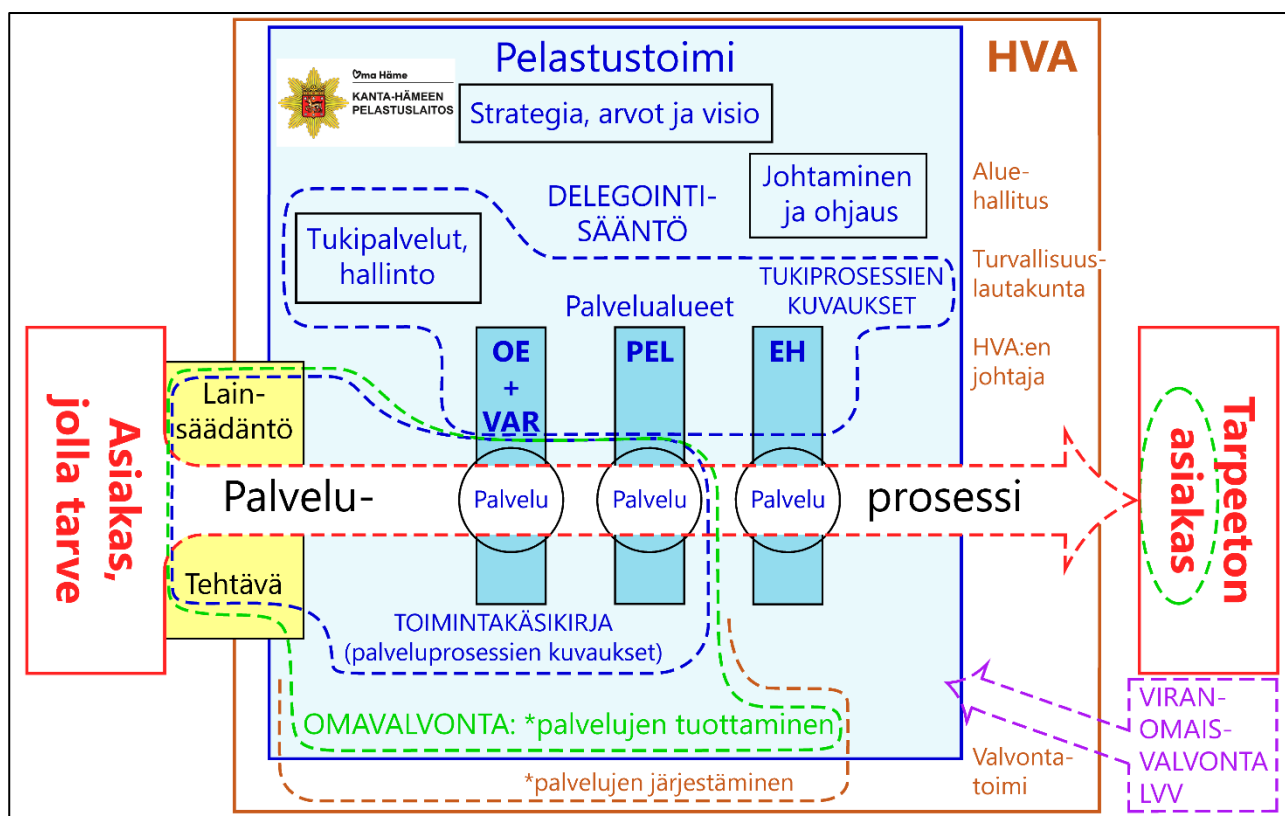
Järjestämislain mukaan yhden tai useamman hyvinvointialueen järjestettäväksi voidaan koota esimerkiksi tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt, kemiallisten ja säteilytilanteiden edellytyksenä oleva erityisvalmius, öljyvahinkojen torjunta tietyillä vesialueilla, kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvä erityisvalmius ja pelastustoimen poikkeusoloihin varautumiseen liittyvä valmius ja koordinaatio. Tilanne- ja johtokeskusjärjestelyistä on tehty sopimus Sisä-Suomen yhteistoiminta-alueen⁶ pelastuslaitosten kesken.

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Pelastustoimen palvelujen lainmukaisuus, saatavuus, laatu ja vaikuttavuus varmistetaan muun muassa omavalvonnalla. Hyvinvointialueella on omavalvontaohjelma, jossa pelastustoimi on mukana, vaikka pelastuslaitoksella on myös oma [omavalvontaohjelmansa](#). Omavalvonnan konkretia kunkin palvelun kohdalla on kuvattu toimintakäsikirjassa. Kunkin palvelun vastuuhenkilö vastaa palvelunsa omavalvonnasta. Käytännössä vastuuhenkilö kerää tietoa esimerkiksi palvelun saatavuudesta ja suoritteiden määrästä sekä kokoaa asiakaspalautteet.

Omavalvonnan koordinoinnista vastaa pelastusjohtajan nimeämä viranhaltija. Johtoryhmä käsittelee omavalvonnassa esille tulleita seikkoja tarpeen mukaan. Omavalvonnan vuosikolmanneksen yhteenvedon johtoryhmä käsittelee toukokuussa ja syyskuussa sekä vuosiyhteenvedon tammikuussa. Hyvinvointialueen valvontatoimi valvoo osaltaan pelastuslaitoksen omavalvonnan toteutumista.

⁶ Yhteistoiminta-alueeseen kuuluu Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueet.

Kuva 6. Asiakkaalla on tarpeita, joihin pelastustoimi tuottaa palveluja lainsäädännön perusteella. Omavalvonta huolehtii osaltaan, että toimintajärjestelmä ja sen perusteella toteutettu palvelu vastaa lainsäädäntöä ja että asiakas saa laadukasta ja vaikuttavaa palvelua.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Pelastustoimen toimialan johtoryhmä seuraa jatkuvasti toimintaympäristön muutoksia. Alueellisen tilannekuvan muodostamisessa keskeisessä roolissa on Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi (KH TURVA), jonka toiminnan koordinoinnista vastaa pelastuslaitos. Turvallisuusfoorumissa on edustettuna laajasti alueen eri viranomaiset ja muut turvallisuustoimijat.

Pelastustoimen riskianalyysi päivitetään tarpeen mukaan ja vähintään vuosittain. Päivityksestä vastaa toimintakäsikirjan mukaisesti pelastustoiminnan pelastuspäällikkö.

Onnettomuusuhkien, onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen sekä niistä tehtävien johtopäätösten seurannasta vastaa toimintakäsikirjan mukaisesti valmiusyksikön henkilöstö. Seuranta on jatkuvaa. Kaikki pelastustoimen operatiiviset tehtävät kirjataan Pronto-tietojärjestelmään, josta saadaan reaaliaikaista tietoa onnettomuustyypeittäin niiden määrästä ja onnettomuuspaikoista sekä tulipalojen sytymissyistä. Pronto-tietojärjestelmä tullaan korvaamaan uudella kansallisella tietojärjestelmällä.

Palvelujen tuottamiseen liittyvä jatkuva riskienhallinta sisältyy pelastuslaitoksen omavalvontaohjelmaan, jota on kuvattu kappaleessa 1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta.

Organisaatiotason riskienhallinta toteutuu osana hyvinvointialueen yhteistä riskienhallintaa. Käytössä oleva Granite-järjestelmä mahdollistaa riskien ennakoivan tunnistamisen, systemaattisen arvioinnin ja hallintakeinojen suunnittelun. Riskienhallinta toimii johtamisen välineenä, jolla pyritään hallitsemaan epävarmuutta ja varmistamaan, että toiminta on lainsäädännön sekä hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaista.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Häiriötilanteet ovat tapahtumia tai tilanteita, joista ei aiheudu pitkäaikaisia tai merkittäviä haitallisia vaikutuksia koko yhteiskunnan toimintaedellytyksiin. Häiriötilanteilla voi olla merkittäviä vaikutuksia arkielämään ja ne voivat kohdistua myös yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin. Kyseessä on kuitenkin lähtökohtaisesti lyhytaikainen ja rajattu tapahtuma, kuten sähkökatkos, vedenjakelun keskeytyminen tai maksuliikenteen häiriöt. Pitkittyessään ja/tai laajetessaan häiriötilanne voi vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä, jolloin tilanteen hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää.⁷

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella pelastustoimen palveluiden tuottaminen häiriötilanteissa perustuu kaikilta osin normaaliolojen järjestelyihin huomioiden palveluiden jatkuvuuden vaatimukset. Toimintojen mahdolliseen sopeuttamiseen ja resurssien uudelleenkohdentamiseen sekä tehtävien kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen asettamiseen häiriötilanteissa on kuitenkin varauduttava. Toimintoja ja tehtäviä voidaan joutua priorisoimaan erityisesti, jos häiriötilanteen vaikutukset ovat huomattavan laajat tai jos häiriötilanne pitkittyy. Pelastuslaitos huolehtii alueellisista pelastustoimen palveluista myös vakavien häiriötilanteiden aikana, mutta olosuhteet, kuormittuminen ja päällekkäiset tilanteet voivat aiheuttaa palveluihin viivettä.

Pelastustoiminta ja siihen välittömästi liittyvät toiminnot ovat sellaisia, joita tulisi pystyä jatkamaan häiriötilanteissa normaalioloja vastaavasti. Tilanteen sitä välttämättä vaatiessa on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen myös yksittäisiä pelastustehtäviä, jolloin kriittisimpinä tehtävinä pidetään kaikissa olosuhteissa niitä, joissa on kyse ihmisen pelastamisesta. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn ja varautumisen palvelualueen resursseja samoin kuin muita pelastuslaitoksen ja yhteistyötahojen resursseja voidaan kohdentaa omatoimisen varautumisen ohjaukseen, neuvontaan ja tukemiseen häiriötilanteesta selviytymiseksi, jos häiriötilanteen hallinta sitä edellyttää.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos ylläpitää toimintoja ja tehtäviä priorisoitaessa sovellettavaa ohjetta. Ohjetta sovellettaessa huomioidaan valmius kohdentaa resursseja maakunnan alueella häiriötilanteen vaatimusten ja muiden palvelutarpeiden mukaisesti. Päätöksen toimintojen mahdollisesta sopeuttamisesta ja resurssien suuntaamisesta häiriötilanteessa tekee pelastustoiminnan johtaja, palvelualuepäällikkö, pelastuslaitoksen johtoryhmä tai pelastusjohtaja. Päätöksentekijä vastaa päätöksen vaikutusten seurannasta.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä voidaan poiketa poikkeusoloissa tai muista erityisen painavista syistä. Poikkeamasta voidaan tehdä päätös myös pelastusjohtajan viranhaltijapäätöksellä. Tämä päätösvalta koskee kertaluontoisia päätöksiä ja toistaiseksi voimassa olevia päätöksiä, jotka on tehtävä poikkeusoloissa kiireellisesti. Toistaiseksi voimassa olevat päätökset viedään hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi ja päätettäväksi.⁸

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Pelastuslain 2 §:n mukaan pelastuslaissa tarkoitettu toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain⁹ 3 §:n mukaisissa poikkeusoloissa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden tuottaminen poikkeusoloissa perustuu normaaliolojen järjestelyihin, joita täydentävät erilaiset jatkuvuudenhallinnan ja valmiussuunnittelun toimenpiteet. Toimenpiteitä ovat muun muassa henkilöstö-, ajoneuvo- ja toimitilavaraukset, varatoimitilat, materiaallinen varautuminen, erilaiset palvelu- ja

⁷ Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, VN:n julkaisuja 2025:1

⁸ KH HVA Hallintosääntö 91 §.

⁹ 1552/2011

yhteistyösopimukset, poikkeusoloihin liittyvät johtamissuunnitelmat, resurssien käyttöön liittyvät suunnitelmat sekä yleisesti toimenpiteet, joilla mahdollistetaan tärkeimpien palveluiden tuottaminen poikkeusolojen olosuhteissa.

Pelastustoimen palvelutasoa pyritään ylläpitämään myös poikkeusoloissa huomioiden tilanteen edellyttämät tehtävien ja palveluiden priorisointitarpeet sekä tilanteeseen liittyvä valtakunnallinen ohjaus. Tehtävien priorisoinnin ja jonouttamisen lisäksi tämä voi tarkoittaa joidenkin palveluiden tuottamisen keskeyttämistä osittain tai kokonaan ja vapautuvan resurssin kohdentamista uudelleen. Lisäresursointia voivat vaatia esimerkiksi kiireelliseen pelastustoimintaan, evakuoointeihin, väestönsuojien käyttöönottoon sekä omatoimisen varautumisen ohjaamiseen, neuvotaan ja valvontaa liittyvät toiminnot. Pelastustoiminnan johtamisohjeessa on määritetty toimenpiteet ja käytettävät järjestelmät tilannekuvan ylläpitoon poikkeusolojen tehtävien johtamisen tukemiseksi.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos ylläpitää toimintoja ja tehtäviä priorisoitaessa sovellettavaa ohjetta. Ohjetta sovellettaessa huomioidaan valmius kohdentaa resursseja maakunnan alueella tarpeen mukaan. Päätöksen toimintojen mahdollisesta sopeuttamisesta ja resurssien suuntaamisesta poikkeusoloissa tekee pelastustoiminnan johtaja, palvelualuepäällikkö, pelastuslaitoksen johtoryhmä tai pelastusjohtaja. Päätöksentekijä vastaa päätöksen vaikutusten seurannasta.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksestä voidaan poiketa poikkeusoloissa tai muista erityisen painavista syistä. Poikkeamasta voidaan tehdä päätös myös pelastusjohtajan viranhaltijapäätöksellä. Tämä päätösvalta koskee kertaluontoisia päätöksiä ja toistaiseksi voimassa olevia päätöksiä, jotka on tehtävä poikkeusoloissa kiireellisesti. Toistaiseksi voimassa olevat päätökset viedään hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä toimivaltaisen viranomaisen arvioitavaksi ja päätettäväksi.

2 PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

[Voimassa oleva palvelutasopäätös](#) on Kanta-Hämeen aluevaltuuston joulukuussa 2023 hyväksymä, astui voimaan vuoden 2024 alusta ja on voimassa kuluvan vuoden 2026 loppuun.

Pelastustoimi on raportoinut säännöllisesti palvelu- ja päätösکوhtaisesti turvallisuuslautakunnalle palvelutasopäätöksen toteutumisesta alueella.

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelualueen suunniteltu henkilöstöresurssi on ollut 12 henkilötyövuotta. Voimassa olevan palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet onnettomuuksien ehkäisyn osalta eivät ole toteutuneet suunnitellusti. Vuosille 2024–2025 suunniteltuja uusia palotarkastajan virkoja ei ole perustettu. Kokonaisuutena on selvää, että palvelualueen resurssi ei ole ollut riittävä onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tuottamiseen säädösten, ohjeiden ja suunnitelmien edellyttämällä tasolla. Tavoitteinen toteuttaminen edellyttää henkilöstöresurssin täydentämistä suunnitteluvahvuuden mukaiseksi.

Turvallisuusviestintää on toteutettu palvelutasokaudella vuosittain tehdyn turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti. Turvallisuusviestinnälle ei ole palvelutasopäätöksessä asetettu määrällisiä sitovia tavoitteita.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä toteutuvat pääosin palvelutasopäätöksen mukaisesti ja ovat kiinteä osa onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisuutta.

Palontutkintaa on tehty palvelutasokaudella tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Kaikki ne vakavat tulipalot, joista on arvioitu saatavan tutkinnalla lisää tietoa, on tutkittu. Toki käytettävillä resursseilla tutkintojen toteuttaminen edellyttää priorisointia, mutta valtaosa tutkintakynnyksen ylittävistä tapauksista pystytään käsittelemään. Yhteistyö poliisin kanssa on ollut päivittäistä, välitöntä ja luontevaa sekä epämuodollisen sujuvaa. Poliisille on ilmoitettu arvio tulipalon tahallisuudesta tai tuottamuksellisuudesta sovitun käytännön mukaisesti. Sosiaalisen median kautta jaettu tieto on tavoittanut aiempaa laajemmin kansalaisia myös tiedotusvälineiden kautta.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan keskeisimmin palontutkintaan liittyvät kehitystarpeet ovat henkilöstövoimavarojen lisääminen sekä poliisille tapahtuvan ilmoitusmenettelyn parantaminen.

Onnettomuuskehityksen seuranta on ollut palvelutasokaudella jatkuvaa. Pelastuslaitoksen alue on asukasluvultaan melko pieni ja riskeiltään keskimääräinen eikä ilmiötasoista analyysiä tällä otannalla ole mahdollista tuottaa.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan keskeisimmin onnettomuuskehityksen seurantaan liittyvät tunnistetut kehitystarpeet ovat resurssien riittävyys sekä tiedolla johtamisen kehittäminen. Lisäksi toimintaympäristön muutokset korostavat analyysi- ja seurantatarvetta.

Valvonta on toteutettu päätyneelle palvelutasokaudella vuosittain laaditun valvontasuunnitelman mukaisesti, mutta määrällisiin tavoitteisiin ei ole kaikilta osin päästy. Keskeisinä taustatekijöinä tässä ovat alimitoitettut resurssit, kasvavat tehtävämäärät ja henkilöstökuormitus.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan alue jäi merkittävästi valvonnan tavoitteista, eikä määrääkaikisvalvonnan saatavuus ole alueella yhdenvertaista.

2.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan palvelut ovat kokonaisuutena toteutuneet pääosin palvelutasopäätöskaudelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan palvelujen saatavuus sekä operatiivinen suorituskkyky ovat säilyneet kokonaisuutena riittävällä tasolla. Pelastustoiminnan suorituskkyvyillä on pystytty vastaamaan hyvin alueen keskeisiin riskeihin ja sattuneisiin onnettomuuksiin. Keskeiset pelastustoiminnan kehittämistarpeet liittyvät toimintavalmiuden, henkilöstöresurssien ja sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseen. Myös pelastustoiminnan suunnitelmissa on tunnistettu kehittämistarpeita.

Pelastustoiminnan toimintavalmius on toteutunut valtaosassa Kanta-Hämettä riskien edellyttämällä tasolla. Ensimmäisen pelastusyksikön toimintavalmiudessa on ollut toistuvia puutteita Hämeenlinnan ja Riihimäen alueilla sekä yksittäisillä riskialueilla, minkä takia valvova viranomaisen on edellyttänyt korjaavia toimenpiteitä toimintavalmiuden saattamiseksi vaaditulle tasolle. Hämeenlinnan alueella toimintavalmiutta on parannettu paloasemaverkon kehittämisellä, mutta kaikkia tunnistettuja puutteita ei ole vielä saatu poistettua. Palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaiset lisäykset henkilötyövuosiin eivät ole toteutuneet täysimääräisesti johtuen talouden tasapainottamistoimista.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan pelastustoiminnan suorituskkyvyt ovat toteutuneet palvelutasopäätöksen mukaisesti. Virasto on kuitenkin tunnistanut kehittämistarpeita liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnassa, raskaan kaluston tieliikennepelastamisessa, rauniopelastamisessa sekä väestön varoittamisen järjestelmissä. Myös ympäristövahinkojen torjunnan suunnitelmallisuutta ja torjuntavalmiuden kehittämistä pidettiin tarpeellisena. Osin kehittämistarve on tunnistettu suunnitelmien laadinnassa ja dokumentoinnissa, joidenkin suorituskkykyjen osalta on tunnistettu tarpeita kehittämistoimenpiteille.

Pelastustoiminnan voimavarojen osalta henkilöstön osaaminen, harjoittelu ja koulutus ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti. Henkilöstömäärän kasvattamisessa ei kuitenkaan ole onnistuttu toteuttamaan palvelutasopäätöksen tavoitteiden mukaisesti hyvinvointialueen tiukan taloudellisen tilanteen vuoksi. Alipäälystön saatavuudessa on ollut haasteita erityisesti kesälomakaudella.

Kalusto- ja kiinteistövoimavarat ovat mahdollistaneet palvelujen tuottamisen suunnitellulla tasolla koko palvelutasopäätöskauden ajan. Paloasemaverkkoa on kehitetty palvelutasopäätöksen mukaisesti ja erityisesti Hämeenlinnaan rakentunut uusi paloasema parantaa alueen toimintavalmiutta. Kaluston keski-ikä on korkea, erityisesti sammutus- ja säiliöautojen osalta, minkä vuoksi investointitason säilyttäminen riittävänä on välttämätöntä palvelutason turvaamiseksi myös tulevaisuudessa.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan vuonna 2025 pelastusjoukkueen toimintavalmius toteutui siten, ettei se täytä vuoden 2026 alussa voimaan tulleita vaatimuksia riskiluokassa I, mikäli toiminta jatkuu ennallaan. Muissa riskiluokissa II ja III pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on riittävällä tasolla ja muihin hyvinvointialueisiin verrattuna keskitasoa. A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäviin hälytettiin pääsääntöisesti riittävä muodostelma. Muihin hyvinvointialueisiin verrattuna alue oli riittävän pelastusmuodostelman hälyttämisessä keskimääräistä parempi.

Ympäristövahinkojen torjunnan riskinarvion edellyttämä torjuntavalmiustaso on A. Tasoa ei aivan saavuteta. Alueella olevat puutteet eivät ole niin merkittäviä, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna. Useita kehittämiskohteita on tuotu esiin ja investointivelkaa on kertynyt. Ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma tulee päivittää.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan tiedossa ei ole ympäristövahinkojen torjunnan edellyttämään suorituskkykyyn liittyviä erityisiä puutteita.

Pelastustoimen johtaminen ja yhteistoiminta on päättyneellä palvelutasokaudella ollut tavoitetasolla. Yhteistyösopimus Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa Forssa-Loimaa-alueen yhteisestä P3-päivystyksestä päättyi kesäkuussa 2025, jonka jälkeen toiminta on toteutettu kokonaan omana toimintana ja johtamisen henkilöstöresurssia on lisätty. Se on osaltaan vahvistanut johtamisjärjestelmää. Yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskustoiminnan hyödyntäminen

on vielä alussa ja sen pelastustoimintaa tukevien palveluiden hyödyntämistä tulee kehittää seuraavallakin palvelutasopäätöskaudella.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan johtamisjärjestelmä on ollut suhteellisen toimiva vuoden 2025 lopulle asti, mutta yhteistyörakenteiden muutokset aiheuttavat haasteita sen ylläpitoon.

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastustoiminnan suunnittelussa on saavutettu useita tavoitteita, mutta suunnitelmakokonaisuuden kehittäminen on jäänyt osittain kesken. Lakisääteiset suunnitelmat ovat pääosin olemassa ja käytössä, mutta niiden ajantasaisuudessa, keskinäisessä yhteensopivuudessa ja toimintavalmiussuunnittelun valmiusasteessa on vielä puutteita. Kaikkia suunnitelmia ei ole pystytty päivittämään palvelutasopäätöksen tavoitteiden mukaisesti. Myös laajamittaisten onnettomuuksien, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen suunnittelua tulee edelleen vahvistaa. Suunnitelmien laadinta ja erilaiset raportointivelvoitteet ovat lisääntyneet viime vuosina. Velvoitteista suoriutuminen haastaa nykyistä henkilöstöä, koska suunniteluun käytössä olevat voimavarat eivät ole lisääntyneet.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan suunnitelmien järjestelyt ja keskinäinen hierarkia on osin hajanainen eikä kaikilta osin tue suunnitelmien käytettävyyttä. Suunnitelma-arkkitehtuurin ja suunnitelmien päivittäminen edellyttäisi parempaa valtakunnallista ohjausta ja kohdennettua suunnitteluressssia.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta ja sopimuspalokuntatoiminta toteutuivat palvelutasopäätöskaudella keskeisenä osana Kanta-Hämeen pelastustoimen palvelujärjestelmää. Sopimuspalokunnat osallistuivat merkittävällä tavalla pelastustoiminnan tehtäviin, toimintavalmiuden ylläpitämiseen sekä turvallisuusviestintään, ja niiden rooli erityisesti lähipalveluiden turvaamisessa säilyi merkittävänä koko palvelutasokauden ajan.

Palvelutasopäätöksen mukaisesti vapaaehtoistoiminnan toimintaedellytyksiä tuettiin alue- ja palokuntasopimusten linjausten mukaisesti. Sopimuspalokuntien näkyvyyttä edistettiin viestinnän keinoin, palokuntien tukitarpeita kartoitettiin säännöllisesti ja vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi perustettiin pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien yhteinen kehittämisryhmä. Lisäksi sopimuspalokuntia hyödynnettiin pelastustoiminnan ohella muun muassa turvallisuusviestinnän toteuttamisessa.

Sopimuspalokuntien toiminnassa on kuitenkin havaittu huomattavia alueellisia eroja. Osa palokunnista onnistui vahvistamaan henkilöstöään ja säilyttämään hyvän toimintakyvyn, kun taas osalla palokunnista oli vaikeuksia täyttää palokuntasopimusten mukaisia henkilöstö- ja suorituskysymyksiä. Sopimushenkilöstön saatavuuteen on vaikuttanut erityisesti väestön ikääntyminen, työikäisen väestön väheneminen sekä työssäkäynnin muutokset, jotka heikensivät henkilöstön saatavuutta erityisesti päiväaikaan. Sopimuspalokuntien hälytysosastoihin kuuluvien jäsenten määrä on myös vähentynyt palvelutasokauden aikana.

Vapaaehtoistoiminnan palvelutaso toteutui pääosin palokuntasopimusten mukaisesti.

Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä on perustunut Pelastusopiston opetussuunnitelmaan ja Hämeen pelastusliiton toteuttamaan koulutukseen. Kaikkia suunniteltuja koulutuksia ei ole saatu toteutettua palvelutasokauden aikana henkilövaihdosten takia. Tämä on heikentänyt koulutusten saatavuutta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja on myös osoittanut tarpeen koulutustoiminnan jatkuvuuden vahvistamiselle.

Sopimushenkilöstön työterveyshuollon ja terveystarkastusten järjestäminen toteutui sopimusten mukaisesti, mutta pelastuslaitoksella ei ole ollut kaikilta osin riittävää tietoa tarkastusten

toteutumisesta. Tiedonhallinnan puutteet heikensivät mahdollisuutta arvioida terveystarkastusten kattavuutta ja palvelutason toteutumista kokonaisuutena.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arviossa on kuitenkin kiinnitetty huomiota sopimuspalokuntien lähtövahvuuksiin, jotka ovat jääneet alle pelastusryhmän muodostamisen vaadittavan tason, mikä voi pidentää avunsaantia kiireellisissä tehtävissä. Sopimuspalokuntien henkilöstöresurssien riittävyys muodostuu jatkossakin keskeiseksi palvelutasoon vaikuttavaksi haasteeksi erityisesti niillä alueilla, joissa sopimuspalokunta on merkittävä osa pelastustoiminnan toimintavalmiutta.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky on osittain toteutunut asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Suunnittelun painopiste oli olemassa olevien suunnitelmien ajantasaisuuden arvioinnissa, tunnistettujen puutteiden korjaamisessa sekä väestönsuojelun kokonaisuuden selkeyttämisessä koko hyvinvointialueen varautumista koskien.

Eri suunnitelmien ja väestönsuojelutehtäviin liittyvien vastuiden ja varausten ylläpito sekä kehittäminen edistyi vuonna 2025. Kehittämistarpeita tunnistettiin erityisesti suunnitelmien keskinäisessä yhteensovittamisessa, dokumentoinnin kattavuudessa ja väestönsuojelutehtäviin liittyvien resurssitarpeiden varausten ajantasaisuudessa.

Lupa- ja valvontaviraston asiantuntija-arvion mukaan palveluiden saatavuus toteutuu vain osittain. Suunnitelmien yhteensovittamisen rakenteet ja yhteistyö näyttäytyvät vakiintuneina, mutta suunnitelmien saatavuudessa on edelleen vaihtelua. Suunnitelmien päivittäminen ja puutteiden korjaaminen ovat kesken, suunnitelmien alueellinen yhdenmukaisuus ja laatu vaihtelevat, kalustovaraukset ovat toteuttamatta, koulutuksen saatavuus on osittainen eikä se perustu yhtenäiseen koulutussuunnitelmaan. Lisäksi poikkeusolojen johtamistilojen saatavuus ei ole tavoitteiden tasolla.

3 RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua.¹⁰ Riskianalyysiin sisältyvien uhkien arvioinnin tulee kattaa päivittäiset onnettomuudet, häiriötilanteet ja poikkeusolot. Riskianalyysi tulee laatia siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti.

Kanta-Hämeen pelastustoimen palvelutasopäätöksen perusteluaineistona on pelastuslaitoksen riskianalyysi 2026. Riskianalyysi sisältää muun muassa toimintaympäristötarkastelun, onnettomuushistorian tarkastelun, toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisen riskialuejaon tarkastelun sekä suuronnettomuusuhkien, häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tarkastelun. Riskianalyysi sivuaa sodan ajan riskejä, mutta varsinainen sotilaalliseen voimankäyttöön kohdentuva riskianalyysi on laadittu erilliseksi asiakirjaksi.

Pelastuslaitoksen toimintaympäristön ja riskien analysointi perustuu muun muassa [Kanta-Hämeen hyvinvointialueen toimintaympäristöanalyysiin 2025](#), [Kanta-Hämeen alueelliseen riskiarvioon 2023](#) ja [kansalliseen riskinarvioon 2023](#).

Riskianalyysiin sisältyvä toimintaympäristön tarkastelu on tehty koko pelastustoimialueen näkökulmasta ja vertaamalla koko alueen tilastotietoja valtakunnalliseen tietoon. Toimintaympäristön uhkien ja riskien tarkasteluun on sisällytetty muun muassa seuraavia aihealueita:

- Hyvinvointialueen toimintaympäristö (rajat, pinta-ala, etäisyydet, maa- ja vesistöalueet, ilmasto)
- Väestö, väestön ikärakenne, väestörakenteen muutos, kansalaisuus ja eräät väestöilmiöt yleisesti
- Rakennuskanta, rakennuspalot, rakennuspalovahingot
- Liikenne (tie-, raide-, vesi- ja ilmaliikenne, liikenteen käyttövoimamurros)
- Sähkön tuotanto ja jakelu (sähköriippuvuus palvelutarpeiden ja jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta)
- Luonto- ja kulttuuriympäristö, matkailu, ulkona liikkuminen ja retkeily
- Padot ja merkittävät tulvariskialueet
- Vaarallisten aineiden käsittely, varastointi ja kuljetus
- Ilmastonmuutos (vaikutus pelastustoimen palveluiden tarpeeseen)
- Pandemiat (terveysturvallisuuden uhat palvelutuotannon jatkuvuudenhallinnan näkökulmasta)
- Suuronnettomuus- ja suurhäiriöriskit (kansallinen ja alueellinen riskiarvio)
- Poikkeusolojen tilanteet.

Riskianalyysin osalta on huomattava, että kaikki siinä tunnistetut uhat, riskit ja vaikuttamistarpeet eivät suoraan vaikuta palvelutasopäätöksen laadintaan. Osa huomioidaan esimerkiksi vuosittaisissa onnettomuuksien ehkäisyn tai pelastustoiminnan suunnitelmissa.

Toimintaympäristöstä, onnettomuushistoriasta ja muista uhista/riskeistä esille nousseita havaintoja ja johtopäätöksiä on riskianalyysissä kaikkiaan noin sata. Riskianalyysin johtopäätökset on huomioitu palvelutasopäätöstä 2027–2030 laadittaessa. Pelastustoimen riskianalyysin perusteella suurimmat tunnistetut riskit liittyvät pelastuslaitoksen resursseihin sekä suorituskyvykkyyteen tarjota hyvinvointialueen asukkaille pelastustoimen lakisääteisiä palveluja:

¹⁰ [Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä \(1225/2022\)](#)

- Suorituskyvyn riskeihin liittyvät haasteet riskialueiden tavoittamisessa sekä henkilöstön kykenevyys vaativiin tehtäviin osassa aluetta. Pelastustoiminnan mitoitus perustuu riskianalyyssissa määriteltyyn riskiruutuaineistoon ja -luokitukseen.
- Sopimuspalokunnat ovat tärkeässä roolissa pelastustoiminnan palveluiden tuottamisessa päätoimisen henkilöstön rinnalla. Osin väestö- ja yhdyskuntarakenteen muutosten takia voi mahdollisesti tulevaisuudessa myös sopimuspalokuntatoiminnan ylläpito vaikeutua.
- Onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin käytettävät resurssit eivät kaikilta osin ole tällä hetkellä riittävällä tasolla. Onnettomuuksien ehkäisytyössä tulee kehittää erityisesti aikaisempaa monipuolisemmin ennakoivia toimintamalleja, riskiryhmien tunnistamista, kohdennettua ja riskiperusteista valvontaa sekä hyvinvointialueen sisäistä ja muiden turvallisuustoimijoiden yhteistyötä.
- Kalustoon liittyy merkittävänä riskinä muun muassa kustannusten noususta johtuva hankintojen vaikeutuminen. Huomioitava on myös, että kalusto ja henkilöstön osaaminen vastaavat muuttuvan teknologian ja ympäristön asettamia vaatimuksia.

Palvelutasopäätöksen luvussa 4 on palveluittain (kohdassa tarpeet ja tavoitteet) tarkemmin esitetty riskianalyyssin johtopäätöksinä syntyneet tarpeet toiminnan mitoittamiseksi ja kehittämiseksi.

4 PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUALUEITTAIN

Tässä asiakirjan osassa on kuvattu palvelutaso palveluittain seuraavasti:

- **Palvelun nykytilan kuvauksessa** on avattu, millainen palvelutaso on ollut voimassa olevan palvelutasokauden aikana.
- **Tarpeet ja tavoitteet** -kohdassa on kuvausta toimintaympäristö- ja riskianalyyseissä tunnistetuista palveluun liittyvistä riskeistä ja uhkista sekä muista palvelutarpeeseen vaikuttavista tekijöistä. Kohdassa on myös määrittänyt palvelun mitoituksista, tavoitteista ja seurantamittareista.
- **Päätös palvelutasosta** koostuu useimmissa kohdissa edellä mainituista kohdista siten, että kehittämällä nykytila vastaamaan havaittuja tarpeita saavutetaan palvelutasossa lain määräämä taso¹¹. Kaavana asia voidaan esittää hieman yksinkertaistaen $P(\text{päätös}) = N(\text{nykytila}) + T(\text{arpeisiin vastaaminen})$.
- **Kehittämistarpeet**, jotka on tarkoituksenmukaista nostaa kehittämissuunnitelmaan, on mainittu tässä kohdassa erikseen. Vastaaminen näihin tarpeisiin vaatii esimerkiksi investointeja, lisäresursseja tai muuta lisärahoitusta.

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muodostaa yhden pelastustoimen keskeisistä lakisääteisistä tehtäväkokonaisuuksista. Pelastuslain 2 a §:n mukaan pelastustoimeen kuuluvat tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen sekä pelastustoiminta.

Pelastuslain 2 § asettaa ihmisille, yrityksille, yhteisöille ja muille oikeushenkilöille velvollisuuden ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia, varautua onnettomuuksiin ja vaaratilanteisiin, rajoittaa niiden seurauksia sekä huolehtia muista laissa säädettyistä turvallisuusvelvoitteista. Lisäksi pelastuslain 14 § sisältää rakennuksen omistajaa, haltijaa ja toiminnanharjoittajaa koskevia velvollisuuksia.

Pelastusviranomaisen tehtävänä on ohjata, neuvoa ja valvoa näiden velvoitteiden toteutumista. Pelastuslain 27 §:n mukaan hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastustoimi huolehtii alueellaan sille kuuluvista onnettomuuksien ehkäisemisen tehtävistä. Näihin kuuluvat muun muassa ohjaus, neuvonta, turvallisuusviestintä, valvonta, palontutkinta sekä onnettomuusuhkien ja onnettomuuskehityksen seuranta.

Pelastuslain 41 § velvoittaa pelastusviranomaisen suorittamaan palontutkintaa ja 43 § seuraamaan alueensa onnettomuusuhkia sekä onnettomuuskehitystä. Pelastusviranomainen osallistuu lisäksi muiden viranomaisten kanssa tehtävään turvallisuustyöhön sekä yhteiskunnan varautumisen ja kokonaisturvallisuuden kehittämiseen.

Hallintolain¹² 7 §:n mukaisesti viranomaisen toiminta on järjestettävä siten, että asiakkaat saavat asianmukaisia palveluja ja viranomainen kykenee hoitamaan tehtävänsä tuloksellisesti. Tämä koskee myös pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn palveluja.

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan tavoitteena on vähentää henkilövahinkoja, omaisuusvahinkoja ja ympäristöhaittoja, vahvistaa väestön turvallisuusosaamista ja omatoimista

¹¹ [Laki pelastustoimen järjestämisestä \(613/2021\) 6 §](#): Pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

¹² 434/2003

varautumista sekä parantaa yhteiskunnan häiriönsietokykyä. Tehtäväkokonaisuus tukee hyvinvointialueen turvallisuustavoitteita ja edistää osaltaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Tässä luvussa kuvataan onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palveluiden nykytila, palvelutarpeet, palvelutasoa koskevat päätökset sekä kehittämistarpeet seuraavien palvelukokonaisuuksien osalta:

- pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettävien tehtävien valvonta
- valvontatehtävät
- valmiuden tarkastaminen
- muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut, mukaan lukien kemikaalivalvonta.

Palveluiden toteuttaminen edellyttää riittävää asiantuntijaosaamista, henkilöstöresursseja sekä kykyä sopeutua toimintaympäristön muutoksiin. Keskeisiä haasteita palvelusokaudella ovat asiantuntijatehtäviin liittyvän avainhenkilöriskin hallinta, osaamisen ylläpitäminen sekä palvelujen jatkuvuuden varmistaminen henkilöstömuutoksista huolimatta.

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tehtävänä on huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Tehtävän tavoitteena on ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia, vahvistaa väestön omatoimista varautumista sekä tukea turvallisuusvelvoitteiden toteutumista. Ohjauksella, neuvonnalla ja turvallisuusviestinnällä edistetään kansalaisten, yritysten, yhteisöjen, julkisten organisaatioiden ja muiden viranomaisten turvallisuusosaamista sekä kykyä ehkäistä onnettomuuksia ja toimia häiriö- ja vaaratilanteissa.

Hallintolain 8 § velvoittaa viranomaisen antamaan asiakkailleen tarpeen mukaista neuvontaa sekä vastaamaan asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on asiakkaalle maksutonta, ja viranomaisen tulee tarvittaessa ohjata asiakas toimivaltaisen viranomaisen luokse.

Pelastustoimen ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä ovat keskeisiä keinoja pelastuslain velvoitteiden toteuttamisessa. Ne tukevat väestön omatoimista varautumista, turvallisuusosaamista ja toimintakykyä sekä vähentävät onnettomuuksien määrää, seurauksia ja pelastustoiminnan palvelutarvetta. Toiminta tukee osaltaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja hyvinvointialueen turvallisuustavoitteita.

Sisäministeriön pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisemisen toimintaohjelmassa korostetaan erityisesti lasten ja nuorten turvallisuusosaamisen kehittämistä sekä varautumiseen liittyvien valmiuksien vahvistamista. Pelastuslaitos toteuttaa tehtävänsä valtakunnallisten tavoitteiden ja alueellisen riskitiedon perusteella.

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän järjestelyt, resurssit ja vuosittaiset painopisteet määritellään pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa.

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastussuunnitelmien ja poistumisturvallisuus selvitysten laatimista on tuettu koulutusten, neuvonnan ja valvonnan yhteydessä annettavan ohjauksen avulla. Ohjaus- ja neuvontapalveluiden järjestelyt ja resurssit on määriteltävä vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa. Ohjausta ja neuvontaa toteuttaa koko pelastuslaitoksen henkilöstö, ja palvelutarpeeseen on kyetty vastaamaan pääosin täysimääräisesti.

Turvallisuusviestinnän kohderyhmät, resurssit ja toteutustavat määritellään vuosittaisessa turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Suunnittelussa huomioidaan valtakunnalliset tavoitteet sekä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijasuosittelut.

Turvallisuusviestintää ei ole toteutettu päätoimisten turvallisuuskouluttajien voimin, vaan tehtävä on hoidettu osana muuta palvelutuotantoa. Turvallisuusviestintää ja turvallisuuskoulutusta on toteuttanut koko henkilöstö, ja toiminnassa on hyödynnetty myös sopimuspalokuntien osallistumista.

Ohjaus- ja neuvontatehtävät kuuluvat kaikille pelastustoimen viranhaltijoille.

Tehtäväkokonaisuuteen sisältyy myös vaativia asiantuntijatehtäviä, joilla tuetaan asiakkaiden lakisääteisten velvoitteiden toteutumista esimerkiksi kemikaaliturvallisuuden, rakentamisen turvallisuuden, kaavoituksen, väestönsuojelun ja kiinteän paloturvallisuustekniikan osalta.

Pelastusviranomaisen arvioi yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmia, antaa niihin liittyviä lausuntoja sekä osallistuu rakentamisen ohjaukseen rakennushankkeiden suunnitteluvaiheissa. Lisäksi pelastusviranomaisen ohjaa ja valvoo poistumisturvallisuus selvityksiä koskevien velvoitteiden toteutumista.

Rakennuskannan, teknisten järjestelmien ja energiaratkaisujen monimutkaistuminen sekä turvallisuusympäristön muutokset lisäävät asiantuntijaosaamisen tarvetta. Osaamisen ylläpitäminen edellyttää pitkäjänteistä perehdyttämistä, jatkuvaa kouluttautumista sekä toimivia menettelyjä osaamisen siirtämiseksi.

Ohjauksen ja neuvonnan merkittävin riski liittyy vaativien asiantuntijatehtävien avainhenkilöriippuvuuteen. Palvelutarpeeseen on kyetty vastaamaan, mutta henkilöstön poissaolot voivat tilapäisesti heikentää asiantuntijapalveluiden saatavuutta.

Pelastusviranomaiselle kuuluvaa ohjausta ja neuvontaa toteuttavat ensisijaisesti riskienhallintapäällikkö, paloinsinöörit ja palotarkastajat. Pelastuslaitos ylläpitää myös päivystävän palotarkastajan palvelua puhelin- ja sähköisten asiointikanavien kautta.

Turvallisuusviestintä on keskeinen osa pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytehtävää. Sen tavoitteena on vahvistaa väestön turvallisuusosaamista, toimintakykyä ja omatoimista varautumista sekä lisätä ymmärrystä turvallisuusriskeistä ja niiden hallinnasta.

Turvallisuusviestintä perustuu riskitietoon ja vaikuttavuusarviointiin. Keskeisiä kohderyhmiä ovat erityisesti lapset ja nuoret, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö, sekä asumisturvallisuuden kannalta tärkeät kohderyhmät. Lisäksi viestinnässä korostetaan omatoimista varautumista ja häiriötilanteisiin varautumista.

Turvallisuusviestintää toteutetaan koulutuksilla, harjoituksilla, tapahtumilla, luennoilla sekä sähköisten ja perinteisten viestintäkanavien avulla. Toimintaa toteutetaan yhteistyössä muiden viranomaisten, järjestöjen ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Turvallisuusviestintätapahtumissa on havaittu muutos, jossa yksittäisten tilaisuuksien osallistujamäärät ovat pienentyneet, mutta viestintä on samalla kohdentunut aiempaa tarkemmin määritellyille kohderyhmille. Tämä tukee toiminnan vaikuttavuutta, vaikkakin vaikuttavuuden luotettava mittaaminen on edelleen haasteellista.

Lupa- ja valvontavirasto on arvioinnissaan kiinnittänyt huomiota turvallisuusviestinnän alueelliseen yhdenvertaisuuteen sekä tapahtumien epätasaiseen jakautumiseen eri kuntien välillä. Tämän vuoksi turvallisuusviestinnän saavutettavuuden ja alueellisen tasapuolisuuden kehittäminen on keskeinen palvelutasokauden tavoite.

Tarpeet ja tavoitteet

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän tavoitteena on vähentää tulipaloja ja muita onnettomuuksia, vahvistaa väestön turvallisuusosaamista sekä parantaa omatoimista varautumista kaikissa turvallisuustilanteissa.

Toimintaympäristön muutokset lisäävät palvelutarvetta. Väestön ikääntyminen, kotiin tuotettavien palveluiden lisääntyminen, turvallisuusympäristön monimutkaistuminen sekä omatoimisen varautumisen kasvava merkitys lisäävät tarvetta kohdennetulle ja vaikuttavalle ohjaukselle,

neuvonnalle ja turvallisuusviestinnälle. Samalla palveluiden tulee tavoittaa nykyistä tasapuolisemmin koko hyvinvointialueen väestö.

Toiminnan kohdentamisen tulee perustua riskitietoon, palvelutarpeeseen ja vaikuttavuuteen. Erityisiä painopisteitä ovat lapset ja nuoret, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö, asumisturvallisuuden kannalta keskeiset kohderyhmät sekä omatoimisen varautumisen edistäminen. Väestön ikääntyminen korostuu erityisesti haja-asutusalueilla, mikä lisää turvallisuusviestinnän ja omatoimisen varautumisen merkitystä.

Palvelutasokauden aikana tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten turvallisuusosaamista, parantaa turvallisuusviestinnän alueellista yhdenvertaisuutta sekä kehittää toiminnan vaikuttavuuden arviointia ja tiedolla johtamista. Samalla pyritään vähentämään asiantuntijatehtäviin liittyvää avainhenkilöriskiä ja varmistamaan palveluiden jatkuvuus henkilöstömuutoksista huolimatta.

Pelastusviranomaisen raportoi toimintansa valtakunnallisiin tietojärjestelmiin ja hyödyntää tiedolla johtamista toiminnan kehittämisessä. Kansallisen Kivijalka-tietojärjestelmän käyttöönoton arvioidaan parantavan toiminnan analysointia, seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia palvelutasokauden aikana.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos huolehtii pelastuslain mukaisesta ohjauksesta, neuvonnasta, turvallisuusviestinnästä ja turvallisuuskoulutuksesta koko toimialueellaan.

Pelastuslaitos ylläpitää päivystävän palotarkastajan neuvontapalvelua sekä mahdollisuutta asioida puhelin- ja sähköisiä palvelukanavia hyödyntäen.

Ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän painopisteet määritellään vuosittain onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa riskianalyysin, toimintaympäristön muutosten ja arvioidun palvelutarpeen perusteella.

Turvallisuusviestinnän toteuttamiseen ja kehittämiseen varataan päätoiminen päällystövirka.

Pelastuslaitos toteuttaa turvallisuusviestintää kaikissa toimialueensa kunnissa ja tavoittelee vuosittain vähintään 10 prosentin väestötavoittavuutta.

Pelastuslaitos toteuttaa JÄLKI-menettelyä (jälkiarviointi- ja kehittämismenettely), jossa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä oppilaitosten kiinteistöihin kohdistuneet tulipalot ja muut vaaratilanteet jälkiarvioidaan sekä tunnistetaan tarvittavat kehittämistoimenpiteet.

Pelastuslaitos toteuttaa turvallisuusviestintää elinkaarimallin mukaisesti siten, että lapset ja nuoret tavoitetaan vähintään kolme kertaa ennen 25 vuoden ikää.

Pelastuslaitos ylläpitää riittävää asiantuntijaosaamista rakentamisen turvallisuuteen, väestönsuojeluun, paloturvallisuustekniikkaan, uusiin energiamuotoihin ja kemikaaliturvallisuuteen liittyvissä ohjaus- ja neuvontatehtävissä.

Pelastuslaitos vähentää asiantuntijatehtäviin liittyvää avainhenkilöriskiä henkilöstösuunnittelulla, osaamisen kehittämisellä sekä hiljaisen tiedon siirtämiseen liittyvillä menettelyillä.

Ohjaus-, neuvonta- ja turvallisuusviestintätehtäviin varataan vähintään kolmen henkilötyövuoden resurssi.

Pelastusviranomaisen toteuttama ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä ovat kohderyhmille maksuttomia.

Kehittämistarve

Palvelutasokauden aikana turvallisuusviestinnän alueellista yhdenvertaisuutta parannetaan lisäämällä toimintaa kuntiin ja kohderyhmiin, joiden tavoittamisessa on tunnistettu puutteita. Erityistä huomiota kiinnitetään pienempien taajamien ja haja-asutusalueiden asukkaisiin.

Pelastuslaitos lisää turvallisuusviestinnän henkilöstöresursointia. Tehtäviin kuuluvat turvallisuusviestinnän suunnittelu, koordinointi, toteuttaminen, kehittäminen ja vaikuttavuuden seuranta.

Turvallisuusviestinnän suunnitelmallisuutta, tiedolla johtamista, palautteen hyödyntämistä ja vaikuttavuuden arviointia kehitetään hyödyntämällä kansallisia tietojärjestelmiä sekä uusia analysointi- ja raportointimenetelmiä.

Pelastuslaitos vahvistaa yhteistyötä sopimuspalokuntien, hyvinvointialueen toimialojen, kuntien, oppilaitosten ja muiden viranomaisten kanssa sekä kehittää turvallisuusviestinnän sähköisiä palveluita ja uusia viestintämenetelmiä.

Turvallisuusviestinnän sisältöjä kehitetään vastaamaan muuttuvan turvallisuusympäristön, omatoimisen varautumisen, häiriötilanteisiin varautumisen sekä eri väestöryhmien tarpeita. Tavoitteena on vahvistaa väestön turvallisuusosaamista, toimintakykyä ja kriisinkestävyttä kaikissa turvallisuustilanteissa.

4.1.2 Palontutkinta

Pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa¹³. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkintavelvoitteen täyttää vähimmillään pelastustoiminnan johtajan ammattikokemukseen perustuva arvio tulipalon syttymissyystä ja sen leviämiseen vaikuttaneista tekijöistä, palosta aiheutuneista vahingoista, vahinkojen laajuuteen vaikuttaneista tekijöistä kuten asukkaiden ja henkilökunnan toiminnasta palotilanteessa sekä pelastustoiminnan kulusta. Tarvittaessa paloja voidaan selvittää tätä enemmän. Pelastuslaitos määrittää palontutkinnan laajuuden, painopistealueet, toimintatavat ja käytettävät resurssit tavoitteiden perusteella¹⁴.

Palvelun nykytilan kuvaus

Palontutkinnan vastuuhenkilö on nimetty. Toimintakäsikirjan ohjeistus on päivitetty vuonna 2026. Palontutkintaa tekee vastuuhenkilön lisäksi kaksi muuta päällystöviranhaltijaa. Poikkeuksellisen laajojen selvitysten tekemiseen on ollut mahdollista käyttää myös muuta henkilöstöä.

Pelastustoiminnan johtajat ovat tehneet pelastuslain mukaiset arviot palojen syttymissyistä ja vastaavista tulipaloon liittyvistä seikoista kaikista tulipaloista, mikä täyttää palontutkinnan minimin. He ovat kirjanneet tiedot Pronto-tietojärjestelmän onnettomuusselosteisiin, joiden perusteella tehdään muun muassa valtakunnalliset tilastot. Tulipaloja Kanta-Hämeessä on ollut noin 400 vuosittain. Näihin arvioihin on mennyt aikaa arviolta 0,5 tuntia/tulipalo, mikä on vastannut vuodessa 200 tunnin työpanosta. Palontutkinnan vastuuhenkilö arvioi pelastustoiminnan johtajien tekemien kirjausten laatua säännöllisesti.

Pelastuslaitos on delegoinut harkintavallan arvioita tarkemman selvityksen tekoon palontutkinnan vastuuhenkilölle. Harkintaa vastuuhenkilö ja palontutkijat tekevät päivittäin. Erityisesti on harkittu, onko tutkinnalla mahdollista tuottaa tietoa, joka olisi välittömästi hyödynnettävissä pelastuslaitosten omassa valistus- ja neuvontatyössä, valvonnassa ja pelastustoiminnan kehittämisessä¹⁵. Useista tarkempaan tutkintaan johtaneista tulipaloista on ollut kyse henkilövahinkoja tai huomattavia omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista. Arviota tarkempaan selvitykseen johtaneita paloja on vuosittain ollut noin 30–40. Selvitystä tehdään sen verran, että tutkinnan tavoitteet saadaan täytettyä. Niiden tutkintaan palontutkijoiden käyttämä työmäärä vaihtelee merkittävästi. Aikaa on

¹³ Pelastuslaki (379/2011) 41 §

¹⁴ Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi (HE 257/2010)

¹⁵ Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi (HE 257/2010)

mennyt arviolta keskimäärin yksi työpäivää/tulipalo, mikä on vastannut 30–40 työpäivän työpanosta.

Selvityksissä saadut tiedot kirjataan Pronton onnettomuusselosteisiin ja tiedoilla parannetaan pelastustoiminnan johtajan tekemien arvioiden laatua. Tarvittaessa selvityksessä saatuja tietoja kirjataan Pronto-järjestelmän palontutkintaselosteeseen, jonka perusteella tehdään valtakunnallisia teematutkintoja ja henkilövahinkoihin johtaneiden tulipalojen yhteenveto. Palontutkinnan selvitysten tuloksia ja yhteenvetoja julkaistaan pelastuslaitoksen sisäisellä tiedotuskanavalla, josta koko henkilöstöllä on mahdollisuus niitä lukea ja hyödyntää omassa toiminnassaan. Palontutkinnan tuloksia käydään läpi säännöllisesti henkilökunnan koulutuksissa. Palontutkinnan tarinoita on julkaistu sosiaalisessa mediassa, mistä on tullut paljon myönteistä palautetta.

Yksi palontutkijoista on ollut mukana kansallisessa asiantuntijaverkostossa, jonka välityksellä pelastuslaitokset ovat tehneet yhteistyötä ja jakaneet hyviä käytäntöjä. Poliisin teknisen rikostutkimuskeskuksen kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä tulipalojen paikatutkinnassa ja Tukesin kanssa sähköpaloissa. Kaikkiaan palontutkinnan vaatima resurssi on ollut alle 0,5 htv.

Tarpeet ja tavoitteet

Uhka- ja riskiarvion mukaan tulipalojen määrä Kanta-Hämeessä on tavanomainen valtakunnalliseen keskiarvoon verrattuna. Palontutkijoiden määrä asukaslukuun ja tulipaloihin suhteutettuina on pelastuslaitoksella pienempi kuin valtakunnallinen keskiarvo. Määrä on ollut kuitenkin riittävä palontutkinnan dynaamisen prosessin keveyden ansiosta. Yksi palontutkija jää eläkkeelle palvelutasokauden aikana, joten palontutkinnan jatkuvuuden turvaamiseksi tulee kouluttaa ainakin yksi palontutkija lisää.

Palontutkinnan tulosten hyödyntäminen on onnistunut hyvin.

Tavoitteena on jatkaa toimintaa entisellään hyväksi koetun toimintamallin mukaisesti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos jatkaa palontutkintaa nykyisen toimivan dynaamisen käytännön mukaisesti. Pelastustoiminnan johtaja tekee kaikista tulipaloista tarvittavat arviot sekä kirjaa nämä ja muut tarvittavat tiedot Pronto-järjestelmän onnettomuusselosteeseen.

Arviota tarkemman selvityksen tekemisestä päättää ja vastaa palontutkinnan vastuuhenkilö tai hänen olleessaan estynyt palontutkijat. Selvityksen tarpeen arviointi on päivittäistä. Selvityksiä tehdään tulipaloista, joiden tutkinnalla on mahdollista tuottaa tietoa palontutkinnalle pelastuslaissa annetun tehtävän mukaisesti. Selvityksiä tehdään tarpeen mukaan valtakunnallisten teemojen sekä onnettomuuskehityksen seurannan tarpeiden mukaisesti. Selvityksessä saadut tiedot kirjataan onnettomuusselosteeseen ja tarvittaessa palontutkintaselostukseen.

Palontutkinnan tulosten hyödyntämiseksi jatketaan nykyistä toimivaa käytäntöä.

Palvelutasokauden aikana koulutetaan vähintään yksi palontutkija lisää. Palontutkintaan varataan resursseja noin 0,5 htv.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin henkilöstövoimavaroin huomioiden kuitenkin yhden henkilön koulutustarve.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Yhteistyö on keskeinen osa pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytyötä ja turvallisuuden ylläpitämistä. Yhteistyön avulla tunnistetaan turvallisuushuolia ja riskejä, edistetään turvallisuuteen

liittyvän tiedon vaihtoa sekä kehitetään yhteisiä toimintamalleja onnettomuuksien ehkäisemiseksi, varautumisen vahvistamiseksi ja yhteiskunnan häiriönsietokyvyn parantamiseksi.

Pelastuslaitos toteuttaa yhteistyövelvoitettaan osana hyvinvointialueen, kuntien, viranomaisten, yritysten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen muodostamia yhteistyörakenteita. Keskeinen alueellinen yhteistyöfoorumi on Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi (KH TURVA).

Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa alueen kokonaisturvallisuutta, vähentää onnettomuusriskejä sekä tukea väestön omatoimista varautumista ja turvallisuusosaamista.

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslaitos tekee laaja-alaista yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisyn, turvallisuuden, varautumisen ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kehittämiseksi. Yhteistyötä toteutetaan sekä päivittäisessä viranomaistoiminnassa että alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa.

Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat kuntien rakennusvalvonta-, ympäristö- ja kaavoitusviranomaiset, Lupa- ja valvontavirasto (LVV), Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), elinvoimakeskukset, poliisi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat. Lisäksi yhteistyötä tehdään järjestöjen, seurakuntien, kyläturvallisuustoimijoiden sekä tarvittavien muiden sidosryhmien kanssa.

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti alueelliseen turvallisuussuunnitteluun ja varautumisyhteistyöhön muun muassa yhteistyöalueen valmiustoimikunnassa ja sen sihteeristössä sekä liikenneturvallisuustyöryhmissä. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisiin pelastustoimen kumppanuusverkostoihin ja niiden asiantuntijatyöryhmiin.

Pelastustoimi koordinoi KH TURVAN ja sen koordinaatioryhmän sekä tilannekuva- ja varautumisteemaisen viranomaisyhteistyön koordinaatioryhmän toimintaa.

Yhteistyötä tehdään tiiviissä yhteydessä hyvinvointialueen muiden toimialojen kanssa. Yhteistyö on erityisen tärkeää asumisturvallisuuden, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden turvallisuuden, varautumisen sekä turvallisuusviestinnän kehittämisessä.

Pelastuslaitos osallistuu maankäytön suunnitteluun, rakentamisen ohjaukseen, kemikaali-, ympäristö- ja tapahtumaturvallisuuden kehittämiseen sekä turvallisuusnäkökulmien huomioimiseen osana yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Tavoitteena on tunnistaa turvallisuusvaikutukset riittävän aikaisessa vaiheessa sekä ehkäistä hallitsemattomien riskikeskittymien muodostumista osana alueen normaalia kehittämistä.

Valtakunnalliset kumppanuusverkostot tukevat pelastuslaitoksen osaamisen kehittämistä, toimintatapojen yhdenmukaistamista sekä tiedonvaihtoa. Yhteistyön avulla vahvistetaan pelastuslaitoksen kykyä vastata muuttuvan toimintaympäristön turvallisuushaasteisiin ja ylläpitää riittävää asiantuntijaosaamista.

Väestön ikääntyminen, kotiin tuotettavien SOTE-palveluiden lisääntyminen sekä turvallisuusympäristön monimutkaistuminen korostavat viranomaisyhteistyön merkitystä onnettomuuksien ehkäisyssä. Yhteistyöllä pyritään tunnistamaan riskit mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä kohdentamaan ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä tarkoituksenmukaisesti ja resurssitehokkaasti.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on tunnistaa turvallisuusuhkia ja riskejä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä kohdentaa ehkäiseviä toimenpiteitä riskiperusteisesti ja vaikuttavasti. Yhteistyöllä parannetaan turvallisuustiedon vaihtoa, yhteisen tilannekuvan muodostamista ja eri toimijoiden valmiuksia ehkäistä onnettomuuksia sekä varautua häiriötilanteisiin.

Palvelutasokauden aikana pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti alueellisen turvallisuuden, turvallisen elinympäristön, kestävän yhdyskuntarakenteen sekä toimintavarman infrastruktuurin

kehittämiseen. Toiminnassa huomioidaan turvallisuusympäristön muutokset, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja vihreän siirtymän mukanaan tuomat turvallisuusvaatimukset.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa pelastuslain mukaista yhteistyövelvoitetta toimimalla aktiivisesti yhdessä viranomaisten, yhteisöjen, asukkaiden, elinkeinoelämän toimijoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi, turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä väestön omatoimisen varautumisen vahvistamiseksi.

Pelastuslaitos osallistuu alueelliseen ja paikalliseen turvallisuussuunnitteluun sekä turvallisuutta, varautumista ja kokonaisturvallisuutta edistävien yhteistyöverkoston toimintaan.

Pelastusviranomaisen osallistuu toimivaltansa puitteissa muiden viranomaisten suorittamiin tarkastuksiin silloin, kun osallistuminen tukee turvallisuuden ylläpitämistä tai onnettomuuksien ehkäisyä. Yhteistarkastuksia toteutetaan muun muassa Turvallisuus- ja kemikaaliviraston, Lupa- ja valvontaviraston sekä rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos osallistuu maankäytön suunnitteluun ja rakentamisen ohjaukseen antamalla toimialaansa kuuluvat lausunnot. Lausuntotoiminnan tavoitteena on ehkäistä riskikeskittymien muodostumista, tukea turvallisen elinympäristön rakentumista sekä turvata pelastustoiminnan toimintaedellytykset.

Pelastuslaitos ohjaa, neuvoo ja valvoo rakenteelliseen paloturvallisuuteen, väestönsuojeluun ja kemikaaliturvallisuuteen liittyvien velvoitteiden toteutumista sekä antaa näihin liittyvät pelastusviranomaisen lausunnot.

Pelastusviranomaisen suorittaa rakennushankkeisiin liittyviä tarkastuksia riskiperusteisesti silloin, kun niitä pidetään turvallisuuden kannalta tarpeellisina.

Pelastusviranomaisen käsittelee pelastuslain 42 §:n mukaiset tulipalo- ja onnettomuusriski-ilmoitukset sekä pelastuslain 62 §:n mukaiset nuohoustoimijoiden ilmoitukset valvontasuunnitelmassa määriteltujen menettelyjen mukaisesti.

Pelastuslaitos valvoo rakennusten paloteknisten järjestelmien vaatimustenmukaisuutta ja kunnossapitoa hyödyntämällä tarkastuslaitosten toimittamaa tarkastusdokumentaatiota.

Pelastuslaitos vastaa KH TURVAN toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä.

Yhteistyötehtävien toteuttamiseen varataan vähintään neljän henkilötyövuoden työpanos, joka muodostuu tulipalo- ja onnettomuusriskikohteiden käsittelyn, viranomaisyhteistyön, maankäytön suunnitteluun osallistumisen, lausuntomenettelyjen sekä KH TURVAN koordinoinnin tehtävistä.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos kehittää viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä siten, että turvallisuustietoa voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin riskien tunnistamisessa, ennakoinnissa ja kohdennetuissa ehkäisevissä toimenpiteissä.

Pelastuslaitos vahvistaa yhteistyötä hyvinvointialueen toimialojen kanssa erityisesti asumisturvallisuuteen, ikääntyvän väestön turvallisuuteen sekä haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden turvallisuuden tukemiseen liittyvissä kysymyksissä. Palvelutasokauden aikana arvioidaan ja tarvittaessa tähän tarkoitukseen perustetaan hyvinvointialueen sisäinen monialainen yhteistyöverkosto.

Pelastuslaitos kehittää yhteistyötä kuntien kanssa maankäytön suunnittelussa, rakentamisen ohjauksessa sekä turvallisen elinympäristön edistämisessä. Tavoitteena on huomioida turvallisuusnäkökulmat nykyistä aikaisemmassa vaiheessa päätöksentekoa ja suunnitteluprosesseja.

Pelastuslaitos vahvistaa osallistumistaan valtakunnallisiin asiantuntijaverkostoihin ja yhteistyöfoorumeihin pelastustoimen toimintatapojen yhtenäistämiseksi sekä osaamisen kehittämiseksi.

Pelastuslaitos kehittää yhteistyöverkostojen käyttöä erityisesti haavoittuvien ryhmien, ikääntyneen väestön sekä haja-asutusalueiden asukkaiden tavoittamisessa turvallisuusviestinnän ja omatoimisen varautumisen edistämiseksi.

Pelastuslaitos arvioi säännöllisesti yhteistyörakenteiden tarkoituksenmukaisuutta ja kohdentaa resursseja sellaisiin yhteistyömuotoihin, joiden vaikuttavuus alueen turvallisuuden kehittämisessä on suurin.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.¹⁶

Palvelun nykytilan kuvaus

Onnettomuuskehityksen seuranta on tapahtunut lähinnä riskianalyysin päivittämisen yhteydessä. Onnettomuuksien määrä vuosittain on ollut melko pieni, jolloin johtopäätösten tekeminen yksittäisestä vuodesta on ollut epävarmaa. Onnettomuuskehitystä on käsitelty osittain Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumeissa.

Palontutkijat ovat seuranneet palojen syttymissyitä jatkuvasti havaitakseen mahdollisia trendejä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen onnettomuuskehityksen seurannan prosessia tulee tarkastella koko hyvinvointialueen organisaatio huomioiden ja yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.

Onnettomuuskehityksestä tehtävät johtopäätökset tulee laajemmin viedä eri viranomaisten tietoon esimerkiksi Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumin kautta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos seuraa aktiivisesti koko toiminta- ja valvonta-alueellaan onnettomuuskehitystä ja reagoi tarvittaessa tapauskohtaisella harkinnalla resursseja uudelleen kohdentamalla. Pääsyöte onnettomuuskehityksestä tuotetaan omien resurssien havaintojen ja valtakunnallisten onnettomuustrendien ja teematutkintojen tuottaman tiedon avulla. Palojen syttymissyitä pelastuslaitoksen palontutkijat seuraavat jatkuvasti.

Pelastuslaitos vie kehityksestä tehtävät johtopäätökset tiedoksi muille viranomaisille hyödyntäen muun muassa Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumeita.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

Käytettävissä olevien tietovarantojen hyödyntämismahdollisuudet tulee selvittää palvelutasopäätöskauden aikana ja luoda toimintamalli tiedolla johtamiseen pelastustoimen toiminnan kehittämisessä. Tässä yhteydessä yhteistyötä hyvinvointialueen toimialojen välillä tulee lisätä.

¹⁶ [Pelastuslaki \(379/2011\) 43 §](#)

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Hyvinvointialuelain ja lain pelastustoimen järjestämisestä mukaan hyvinvointialue voi järjestää pelastustoimen tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueet voivat keskinäisellä sopimuksella järjestää myös onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa.

Yhteistoiminnan tavoitteena on turvata palveluiden tarkoituksenmukainen järjestäminen, riittävä asiantuntijaosaaminen sekä voimavarojen tehokas käyttö tilanteissa, joissa tehtävien hoitaminen yhdessä on tarkoituksenmukaista.

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksella ei ole palvelutasopäätöksen laadintahetkellä voimassa olevia hyvinvointialueiden välisiä yhteistoimintajärjestelyjä onnettomuuksien ehkäisyyn tai valvontaan liittyvien tehtävien hoitamisessa.

Onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvonnan tehtävät on kyetty järjestämään omana toimintana nykyisellä organisaatiolla ja käytettävissä olevilla henkilöstöresursseilla.

Tarpeet ja tavoitteet

Palvelutasokauden alkaessa ei ole tunnistettu sellaisia toiminnallisia, taloudellisia tai osaamiseen liittyviä tarpeita, jotka edellyttäisivät onnettomuuksien ehkäisyyn tai valvontaan liittyvien tehtävien järjestämistä hyvinvointialueiden yhteistoimintana.

Pelastuslaitos seuraa toimintaympäristön muutoksia, palvelutarpeen kehittymistä sekä mahdollisia valtakunnallisia yhteistyöratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia tehtävien järjestämiseen.

Pelastuslaitos kehittää yhteistyötään muiden pelastuslaitosten kanssa ja Sisä-Suomen yhteistyörakenteen sisällä, ja selvittää yhteisten toimintamallien muodostamisen mahdollisuuksia. Toimenpiteillä ei tavoitella hyvinvointialueiden välistä sopimukseen perustuvaa yhteistoimintajärjestelyä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos järjestää onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan liittyvät tehtävät omana toimintanaan.

Pelastuslaitos arvioi palvelutasokauden aikana säännöllisesti yhteistoiminnan tarkoituksenmukaisuutta osana palveluiden kehittämistä, voimavarojen käyttöä ja asiantuntijaosaamisen turvaamista.

Mikäli toimintaympäristössä, lainsäädännössä tai palvelutuotannon edellytyksissä tapahtuu olennaisia muutoksia, pelastuslaitos selvittää hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan mahdollisuudet ja vaikutukset palveluiden järjestämiseen.

Kehittämistarve

Palvelutasokauden alkaessa ei ole tunnistettu sellaisia kehittämistarpeita, jotka edellyttäisivät hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettävien palveluiden käyttöönottoa.

Pelastuslaitos seuraa valtakunnallisten toimintamallien, lainsäädännön sekä pelastustoimen rakenteiden kehittymistä ja arvioi tarvittaessa niiden vaikutuksia yhteistoiminnan tarpeeseen.

4.1.6 Valvontatehtävät

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimen valvontatehtävistä. Pelastuslaitoksen on pelastuslain 78 § mukaisesti valvottava alueellaan pelastuslain 2. ja 3. luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen

on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontasuunnitelman edellyttämiä tarkastuksia ja toimenpiteitä.

Euroopan unionin CER-direktiivin ja sen kansallisen täytäntöönpanon myötä pelastusviranomaisen tehtävänä on osaltaan valvoa kriittisten kohteiden turvallisuus- ja varautumisjärjestelyjä.

Valvontatehtävät ja niihin käytettävät resurssit ovat kuvattuna pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa. Suunnitelmassa huomioidaan alueen uhat ja riskit, jotka kuvataan pelastuslaitoksen riskianalyyseissa. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslainsäädännön velvoitteet toteutuvat riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti koko hyvinvointialueella.

Kemikaaliturvallisuuden valvonnasta tarkemmin luvussa 8.

Palvelun nykytilan kuvaus

Valvontaa toteutetaan pelastuslaitoksen kuvaaman valvontaprosessin mukaisesti.

Valvontaprosessilla varmistetaan hyvä hallintotapa ja hallintolain määräysten noudattaminen.

Valvontaprosessin yhdenmukaistamisen on huomattu lisänneen valvontatoimintaan tarvittavaa työaikaa.

Valvonta käsittää pelastuslain tarkoittamat palotarkastukset sekä annettujen määräysten jälkivalvonnan. Valvontaa tehdään myös asiakirjavalvontana ja valvontaa voidaan tietyin edellytyksin suorittaa myös etänä. Pelastusviranomaisen valvoo yleisötapahäätien turvallisuusjärjestelyt kiinteässä yhteistyössä poliisin kanssa. Valvontakohteiden ja -menetelmien valinnassa korostuu riskiperusteisuus ja vaikuttavuus.

Määräaikaista palotarkastuksia on tehty 800–1000 vuosittain.

Kohteet ovat valikoituneet riskiperusteisesti. Valvontarekisterinä käytetään kansallista onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmää. Kohteiden luokittelussa ja valvontavälin pituudessa noudatetaan valtakunnallista käytäntöä. Ennalta suunnittele mattomien, usein pelastuslaitoksesta riippumattomista syistä tehtyjen tarkastusten määrä on ollut noin 300–400 vuosittain.

Määräaikaista valvontaa tekee päätyönään yksi palotarkastaja. Onnettomuuksien ehkäisyn vastuualueen paloinsinöörit tekevät valvontaa toisena päätehtävänä. Operatiivisissa tehtävissä toimivat palomestarit tekevät valvontatehtäviä oman tehtävänsä ohessa. Valvontatehtäviin osoitettu resurssi on ollut riittämätön. Pelastustoimi lisää onnettomuuksien ehkäisyn päätoimisia resurssejaan alkavalla palvelutasopäätöskaudella.

Onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviin rekrytoidaan yhä harvemmin henkilöitä, joilla on välittömästi valvontatehtävien edellyttämä osaaminen. Tämä lisää perehdyttämisen tarvetta, kuormittaa nykyistä henkilöstöä ja heikentää valvontatyön tuottavuutta. Onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstöresurssin ollessa kokonaisuutena varsin pieni, on lyhyiden työsuhteiden tarkoituksenmukaisuus arvioitava tapauskohtaisesti.

Asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten valvontaa on tehty pääsääntöisesti paloturvallisuuden itsearvioinnin avulla, esiintyviin riskeihin perustuen, erikseen pyydettyä sekä vuosittain valvontasuunnitelman tarkistamisen yhteydessä valittavien teemojen perusteella.

Asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten palo- ja henkilöturvallisuuden kehittymistä on tuettu turvallisuusviestinnällä. Asuinrakennusten valvontaa on tehnyt ensisijaisesti vuorotyötä tekevä pelastushenkilöstö.

Pelastustoimen tietojärjestelmän aktiivinen käyttöönotto vaihe on viivästynyt. Käyttöönoton vaikutukset ajoittunevat myös alkavan palvelutasopäätöskauden alkupuolelle. Käyttöönotto vaatii koko valvontatyöhön osallistuvan henkilöstön kouluttamisen uudelleenlaiseen valvontaprosessiin ja tietojärjestelmän käyttämiseen. Käyttäjätuki ja järjestelmän pääkäyttötoiminnan varmistaminen ovat käyttöönoton kannalta kriittisen tärkeitä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen keskeinen tavoite valvontatoiminnassa on laadukas valvontaprosessi ja asiakkaan turvallisuuskulttuurin kehittäminen onnettomuuksien ehkäisemiseksi, niihin varautumiseksi ja niissä toimimiseksi. Valvontatyöllä ehkäistään tulipaloja ja muita onnettomuuksia, vahvistetaan turvallisuuskulttuuria sekä vähennetään pelastustoiminnan ja ensihoidon palvelutarvetta. Määrällinen tavoite on tehdä kaikki valvontasuunnitelman mukaiset palotarkastukset ajallaan.

Valvontatyöllä on välitön vaikutus yhteiskunnan häiriönsietoon, väestön onnettomuuksien ehkäisemisen kyvykkyyksiin ja omatoimisen varautumiseen sekä erityisryhmien asumisturvallisuuteen. Pelastustoimi priorisoi valvonnassaan yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta kriittisiä kohteita.

Pelastuslaitos suunnittelee määräaikaista valvontatoimenpiteensä kullekin valvontavuodelle, mutta resursoi myös riittävän kyvykkyyden ennakoimattomien asiakaslähtöisten valvontatehtävien (mm. valvontatehtävä rakennushankkeen aikana, yleisötilaisuuden turvallisuuden valvonta ja paloriski-ilmoitus) suorittamiseen.

Palvelut tuotetaan riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa pelastus- ja kemikaaliturvallisuuslain mukaista valvontaa riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti, vaikuttavasti ja hyvän hallinnon periaatteita noudattaen. Valvonnan tavoitteena on ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia, parantaa turvallisuuskulttuuria sekä edistää omatoimista varautumista ja turvallisuusmääräysten noudattamista.

Pelastuslaitos laatii vuosittain onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman, jossa määritellään valvonnan painopisteet, kohdentaminen ja resurssit. Valvonta toteutetaan suunnitelman mukaisesti alueen riskit, onnettomuuskehitys, toimintaympäristön muutokset sekä pelastuslaitoksen riskianalyysi huomioiden.

Pelastuslaitos toteuttaa valvontaa tiedolla johtamisen periaatteiden mukaisesti. Valvonnan suunnittelussa, kohdentamisessa ja arvioinnissa hyödynnetään pelastustoimen tietojärjestelmiä, valvontahavaintoja, onnettomuuskehitystä, palontutkintatietoa, turvallisuusviestinnän havaintoja sekä muita käytettävissä olevia tietolähteitä. Tiedon avulla muodostetaan riskiperusteinen tilannekuva ja kohdennetaan valvontaresurssit vaikuttavimpiin kohteisiin.

Valvonnassa priorisoidaan kohteita, joiden turvallisuusjärjestelyillä on merkittävä vaikutus henkilöturvallisuuteen, yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuteen tai kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyyn.

Pelastuslaitos hyödyntää asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten valvonnassa paloturvallisuuden itsearviointia osana riskiperusteista valvontamallia.

Määrällisenä tavoitteena on suorittaa kaikki vuosittaiseen valvontasuunnitelmaan sisältyvät määräaikaista palotarkastukset valvontaväliensä mukaisesti. Pelastuslaitos suorittaa vuosittain noin 800–1000 määräaikaista palotarkastusta. Pelastuslaitoksen määrävälein suorittama valvonta on maksullista. Pelastuslaitos noudattaa hyvinvointialueen aluevaltuuston vahvistamaa palveluhinnastoa.

Valvontatehtäviin varataan vähintään kahdeksan henkilötyövuoden resurssi, mikä mahdollistaa valvontasuunnitelman mukaisten määräaikaisten tarkastusten toteuttamisen sekä ennakoimattomien valvontatehtävien hoitamisen.

Valvonnan suunnitteluun, koordinointiin, laadunhallintaan ja tiedolla johtamisen mahdollistavaan tietojärjestelmien pääkäyttöön varataan vähintään yhden henkilötyövuoden resurssi.

Pelastuslaitos varmistaa onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän hallitun käyttöönoton sekä tietojärjestelmää käyttävän henkilöstön osaamisen.

Kehittämistarve

Aiemmalta palvelutasopäätöskaudelta jääneen noin 400 valvontatehtävän suuruisen valvontavelan poistaminen edellyttäisi vähintään kahden määräämisen henkilötyövuoden lisäresurssia.

Pelastuslain 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman kehittämistä, koordinoitua ja seuranta vahvistetaan palvelutasokauden aikana. Tavoitteena on edelleen parantaa valvonnan riskiperusteisuutta, yhdenmukaisuutta, vaikuttavuutta, laatua ja resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä. Valvontasuunnitelman dynaamisuutta pyritään parantamaan.

Pelastustoimen kansallisen tietojärjestelmän käyttöönottoa hyödynnetään valvontatiedon analysoinnin, raportoinnin ja tiedolla johtamisen kehittämisessä. Tavoitteena on muodostaa nykyistä kattavampi tilannekuva valvontatoiminnasta sekä hyödyntää tietoa valvonnan kohdentamisessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa.

Valvontatoiminnan henkilöstön osaamisen kehittämistä, perehdyttämiskäytäntöjä ja osaamisen siirtämistä vahvistetaan, jotta henkilöstön saatavuuteen liittyviä haasteita ja avainhenkilöriskejä voidaan hallita pitkäjänteisesti.

Tarpeena olisi kehittää kansallinen ratkaisu alueellisten palotarkastajan perus- ja jatkokoulutusten järjestämiselle oppilaitosyhteistyönä.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin laajentamista pitkän valvontavälin erityiskohteisiin on tarpeen selvittää.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi.

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastusviranomainen ei ole toistaiseksi tehnyt valmiustarkastuksia.

Tarpeet ja tavoitteet

Valtakunnallisesti on ollut epäselvää, miten ja millä perusteilla valmiuden tarkastuksia on tarkoituksenmukaista tehdä. Valmiuden tarkastamisella voidaan kuitenkin tukea pelastusviranomaisen tilannekuvan muodostamista sekä arvioida varautumisjärjestelyjen toteutumista erityisesti yhteiskunnan toiminnan jatkuvuuden kannalta merkittävissä kohteissa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa valmiuden tarkastuksia riskiperusteisesti, kun kohteen toiminnan luonne, yhteiskunnallinen merkitys, varautumisjärjestelyt tai riskianalyysin tulokset sitä edellyttävät.

Valmiuden tarkastuksia voidaan toteuttaa osana pelastusviranomaisen muuta valvontatoimintaa ja palotarkastuksia. Tarkastuksissa arvioidaan pelastuslaissa säädettyjen varautumisjärjestelyjen sekä valmiuden ylläpitämiseen liittyvien veloitteiden toteutumista.

Pelastuslaitos noudattaa tarkastustoiminnassa valtakunnallisia ohjeita, menettelyjä ja mahdollisesti palvelutasokauden aikana annettavia linjauksia.

Valmiuden tarkastuksia voidaan tarvittaessa hyödyntää kuntien varautumisjärjestelyjen arvioimisessa.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason toteuttaminen on mahdollista nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.1.8 Muut onnettomuuksien ehkäisy ja valvonnan palvelut - kemikaalivalvonta

Pelastuslaitos tekee vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa¹⁷. Tämä valvonta on käsitelty omana kohtanaan, koska se perustuu muuhun kuin pelastuslakiin ja jossain määrin poikkeaa pelastuslain mukaisesta valvonnasta.

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslain 27 § edellyttää, että pelastuslaitoksen on huolehdittava myös muussa laissa pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä. Pelastusviranomaisen valvoo vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain¹⁷ mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä käsittelyä, varastointia ja säilytystä ja antaa näihin tarvittavat asiantuntijalausunnot. Nämä tehtävät ovat vaativia asiantuntijatehtäviä, jotka on osoitettu tähän tehtävään erikoistuneelle paloinsinöörille, mutta yleisesti jokaisella pelastusviranomaisen valvontakäynnillä tehdään myös kemikaaliturvallisuuden valvontaa.

Pelastusviranomaisen valvoo myös ilotulitteiden varastointia, kauppaa ja yksityishenkilöiden ilotulitteiden käyttöä sekä yleisötapahtumien erikoistehosteiden käyttämistä. Pelastusviranomaisen tekee öljylämmityslaitteistojen määräaikaistarkastukset. Yleistä kemikaalien käytön turvallisuuden valvontaa tekevät kaikki valvontatyötä tekevät.

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnan kuvaus on kirjattu toimintakäsikirjaan. Vastuuhenkilö on nimetty.

Aiemmalla palvelutasopäätöskaudella on korjattu aiempien vuosien kemikaalivalvonnan valvontavelkaa ja parannettu toiminnan laatua. Kemikaalivalvontaan osoitetut resurssi ovat parantuneet ja täyttävät tarpeen, joskaan resurssissa ei ole tällä hetkellä reserviä osoitettavaksi muihin kuin kemikaaliturvallisuuteen liittyviin valvonta-, neuvonta- ja varautumisen suunnittelutehtäviin.

Palotarkastuksilla huomioidaan enenevässä määrin kemikaaliturvallisuutta, josta seuraa myös ilmoitusaktiivisuuden paraneminen. Ilmoitukset kyetään käsittelemään tarvittavassa määräajassa.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kemikaaliasiantuntijaverkoston työskentelyyn asettamalla ryhmään edustajan.

Pelastuslaitos antaa yhteistyöviranomaisen pyytäessä asiasta pelastusviranomaisen lausunnon.

Pelastuslaitos osallistuu kuntayhteistyöhön ympäristönsuojelutyössä, pohjavesien suojelusuunnitelman laatimiseen ja sen seurantaryhmään.

Pelastusviranomaisen osallistuu ympäristörikosten torjuntatyöryhmään.

Kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonta on koostunut uusien kohteiden valvontapäätösten tekemisestä sekä määräaikaisesta valvonnasta. Tehtäväkokonaisuutta on hoidettu yhden päätoimisen paloinsinöörin resurssilla.

Kemikaaliturvallisuuden asiantuntijatehtäviin varataan vähintään yhden henkilötyövuoden resurssi.

Tarpeet ja tavoitteet

Tavoitteena on tehdä uusien kohteiden päätökset kuukaudessa ilmoituksesta, missä on onnistuttu. Valvonnat tehdään täysimääräisenä valvontasuunnitelman mukaisten palotarkastusten yhteydessä ja tarvittaessa erillisinä käyttöönottotarkastuksina.

Kemikaalivalvonnan ja -asiantuntijuuden osaamista tullaan palvelutasopäätöskaudella hyödyntämään myös valmiussuunnittelussa ja varautumisessa.

¹⁷ 390/2005.

Kemikaaliturvallisuuden valvonnan osaamista olisi tarve kehittää edelleen. Kemikaaliturvallisuuden valvonnan avainhenkilöriskiä on pienennettävä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos toteuttaa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvontaa voimassa olevan lainsäädännön, valvontasuunnitelman sekä pelastuslaitoksen toimintamenettelyjen mukaisesti.

Pelastuslaitos tekee toimivaltaansa kuuluvat kemikaaliturvallisuutta koskevat päätökset yhden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta edellyttäen, että asian käsittelyyn tarvittavat tiedot ovat käytettävissä.

Kemikaalivalvonta perustuu riskiperusteiseen arviointiin, jossa huomioidaan toiminnan laajuus, vaarallisten aineiden ominaisuudet, vaikutukset ympäristöön sekä toiminnan merkitys alueelliselle turvallisuudelle ja yhteiskunnan toiminnan jatkuvuudelle.

Kemikaaliturvallisuuteen liittyvää asiantuntijatietaa hyödynnetään riskianalyseissa, valvonnan kohdentamisessa, turvallisuuden kehittämisessä sekä pelastusviranomaisen antamissa lausunnoissa.

Kemikaaliturvallisuuden asiantuntijatehtäviin varataan vähintään yhden henkilötyövuoden resurssi.

Kehittämistarve

Kemikaaliturvallisuuden erityisasiantuntijuus nojaa tällä hetkellä yhden asiantuntijan osaamiseen, mikä muodostaa tehtäväalueelle merkittävän avainhenkilöriskin.

Palvelutasokauden aikana vahvistetaan resurssien mahdollistaessa kemikaaliturvallisuuden osaamista myös muiden paloinsinöörien ja valvontatehtäviä suorittavien asiantuntijoiden osalta. Tavoitteena on turvata tehtävien jatkuvuus, varmistaa asiantuntijapalveluiden saatavuus sekä pienentää henkilöstömuutoksiin liittyviä riskejä.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

Pelastustoiminnan keskeinen sisältö on määritetty pelastuslaissa. Lain 32 §:n mukaan pelastustoimintaan kuuluu hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastuslain 32 §:n mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä pelastustoimenpiteitä, eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa.

Pelastustoimen järjestämislain 3 §:n mukaan pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla, ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivyttyksettä ja tehokkaasti. Pelastustoiminnan valmius on mitoitettava alueella esiintyviä kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita, onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaavaksi. Valmiuden järjestämisessä, mitoittamisessa sekä palvelutuotannon jatkuvuuden varmistamisessa on huomioitava myös valmiuslain tarkoittamat poikkeusolot.

4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen on huolehdittava alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Hyvinvointialue

päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Palvelun nykytilan kuvaus

Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa toteutetaan pääasiassa vaaratiedotteilla, jotka pelastusviranomaisen antaa valtakunnallisesti määritellyn menettelyn mukaisesti.

Vaaratiedotteen antamisesta päättää pelastustoiminnan johtaja osana operatiivista tilannejohtamista, ja tiedote välitetään keskitetyn järjestelmän kautta useisiin kanaviin (radio, televisio, digitaaliset palvelut ja 112 Suomi -sovellus). Vaaratiedottamista täydennetään tarvittaessa viranomaistiedotteilla sekä pelastuslaitoksen omalla viestinnällä.

Väestön varoittaminen perustuu nykyisin monikanavaisen varoittamisjärjestelmään, jossa yksittäinen varoittamiskeino ei ole riittävä, vaan tavoitteena on tavoittaa väestö usean rinnakkaisen kanavan kautta. Vaaratiedote on ensisijainen keino tilanteissa, joissa väestöä on tarpeen ohjata välittömästi suojautumaan tai muuttamaan toimintaansa.

Alueella on kattava väestönhälytinvverkosto, jota käytetään yleisen vaaramerkin antamiseen. Kanta-Hämeen alueella väestönhälyttimiä on kaikkiaan 92. Hälytinsäätöjärjestelmää on ylläpidetty ja huollettu säännöllisesti erillisen suunnitelman mukaisesti, ja järjestelmän toimintakyky on hyvä.

Väestönhälyttimien varavirtajärjestelmiä huolletaan osittain omana työnä, kun taas laajemmat huollot, korjaukset ja uusien hälyttimien asennukset hankitaan ulkopuolisilta toimijoilta.

Käytännössä hälyttimiä käytetään väestön varoittamiseen harvoin, ja niiden rooli on korostuneesti ulkona olevan väestön välitön varoittaminen sekä huomion kiinnittäminen viranomaisviestintään.

Pelastustoiminnan johtajalla on valmius käynnistää väestönhälyttimien käyttö. Hälytysjärjestelmää voidaan käyttää myös hätäkeskuksen kautta.

Tarpeet ja tavoitteet

Väestön varoittamisen palvelun tarkoituksena on välittää tieto välittömästi vaarasta nopeasti ja ohjata väestöä suojautumaan siten, että ihmishenkien, terveyden ja omaisuuden menetykset minimoidaan. Kansalaisten näkökulmasta palvelu on harvoin käytettävä, mutta kriittinen turvallisuuspalvelu, jonka merkitys korostuu erityisesti nopeasti kehittyvissä ja vaikeasti havaittavissa vaaratilanteissa. Palvelun keskeisiä vaatimuksia ovat nopeus, luotettavuus, selkeys ja kyky tavoittaa väestö monikanavaisesti.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on varmistaa, että I- ja II-riskialueiden taajamat kuuluvat väestönhälyttimien kuuluvuusalueeseen. Tavoitteen saavuttamiseksi vanhentuneet ja toimintavarmuudeltaan puutteelliset hälyttimet uusitaan suunnitelmallisesti. Hälytinvetkon toimintakyvyn ylläpitäminen edellyttää arviolta 1–2 väestönhälyttimen hankkimista vuosittain.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen väestönvaroitusjärjestelmän perustan muodostavat kiinteästi asennetut väestönhälyttimet ja valtakunnallinen vaaratiedotejärjestelmä. Kiinteästi asennettuja väestönhälyttimiä täydentävät hälytysajoneuvojen kuulutuslaitteistot. Vaaratiedottamista täydennetään hyvinvointialueen ja pelastuslaitoksen omalla tiedottamisella, jonka kanavia ovat verkkosivut, sosiaalisen median kanavat sekä alueella toimivat tiedotusvälineet.

Pelastuslaitos varmistaa, että I- ja II-riskialueiden taajamat kuuluvat väestönhälyttimien kuuluvuusalueeseen. Väestönhälytinvetkkoa uudistetaan suunnitelmallisesti siten, että käyttöikänsä päässä olevat ja toimintavarmuudeltaan puutteelliset hälyttimet korvataan uusilla. Väestönhälyttimiin liittyvistä investoinneista tehdään tarpeelliset varaukset investointisuunnitelmaan.

Palvelun kehittämistarve

Palvelutasokauden aikana väestönhälytinstrategiaa pidetään hälytinvetkon kehitysstrategia ajan tasalla ja selvitetään mahdollisuudet siirtää huolto- ja asennustöitä omaksi toiminnaksi.

4.2.2 Pelastustoiminta

Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytystä ja tehokkaasti.

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoimen järjestämislain (613/2021) mukaan pelastustoiminnan palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytystä ja tehokkaasti. Sisäministeriö on antanut toimintavalmiuden suunnittelua koskien täydentävän ohjeen.

Kanta-Hämeen 32 paloasemaa muodostavat kattavan pelastustoiminnan palveluverkoston, joilla on vastattu toimintavalmiusaikatavoitteisiin. Toimintavalmiusaikatavoitteisessa on noudatettu toimintavalmiuden suunnitteluohjeen¹⁸ vaatimuksia sekä voimassa olevan palvelutasopäätöksen kirjauksia.

Keskeisten toimintavalmiusaikojen toteutuminen kiireellisissä tehtävissä 2023–2025:

- Ensimmäisen kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika
 - Toimintavalmiusaika täyttyy 83 % tehtävistä
 - Ajan mediaani 8:33 (tavoite 9 min)
 - Yksittäisiä riskiruutuja, joissa toimintavalmiusaikatavoitteisiin ei päästä
- Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika
 - Toimintavalmiusaika täyttyy 89 % tehtävistä
 - Ajan mediaani 12:06 (tavoite 13 min)
- Pelastusjoukkueen pelastustoiminnan toimintavalmiusaika
 - Toimintavalmiusaika täyttyy 88 % tehtävistä
 - Ajan mediaani 13:46 (tavoite 14 min 34 s)

Aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksen (ESAVI/48240/2023) toimintavalmiusongelmien korjaamiseksi. Korjausmääräyksen edellyttämiin toimenpiteisiin on ryhdytty ja korjaustoimenpiteet on suunniteltu toteutettavaksi siten, että vuosien 2026–2028 aikana ensimmäinen yksikkö saavuttaa A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä onnettomuuskohteen siten, että vuoden 2028 jälkeen alueella ei ole yhtään ongelmaruutua.

Tarpeet ja tavoitteet

Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana on toimintavalmiuden suunnittelussa noudatettu pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta vuodelta 2021. Sisäministeriö uudisti ohjeen kokonaisuudessaan vuonna 2025. Seuraavat toimintavalmiuden tavoitteet perustuvat uudistettuun ohjeeseen.

Pelastustoiminnan tavanomaisten onnettomuuksien toimintavalmiuden palvelutarvetta arvioidaan riskiruudukon avulla sekä suorituskyykykohtaisesti. Vuosittain päivittyvää, tilastollisen mallin perusteella valtakunnallisesti yhdenmukaisesti määriteltyä neliluokkaista riskiruudukkoa käytetään pääasiassa pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toimintavalmiuden määrittelyyn. Riskiruudun riskitason määrittelyyn vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ovat riskiruudussa tapahtuneiden kohonneen pelastuspotentiaalien onnettomuuksien määrä viiden vuoden ajalta sekä riskiruudun kerrosala.

Riskiruuduille asetetut tavoittamisajat riskiluokittain ja pelastustoiminnan muodostelmittain on esitetty taulukossa 3.

¹⁸ SM:n julkaisu 21/2012.

Taulukko 3. Toimintavalmiusaikavaatimukset riskiluokittain ja pelastustoimen muodostelmittain.

	Pelastustoiminnan ensimmäinen vaste	Pelastusryhmä	Pelastusjoukkue
Riskiluokka I	6 min	9 min	20 min
Riskiluokka II	10 min	12 min	30 min
Riskiluokka III	20 min	20 min	30 min

IV-riskiluokan asutuilla alueilla tehtävän edellyttämä pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I-III-riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota omatoimiseen varautumiseen.

Toimintavalmiuden määrittämisessä käytettäviä riskiruutuja on Kanta-Hämeen alueella 5704.

Uudessa riskiruudut jakautuvat seuraavasti:

Taulukko 4. Riskiruutujen osuus riskiluokittain.

Riskiluokka	Riskiruudut	%-osuus kaikista riskiruuduista
Riskiluokka I	8	0,14 %
Riskiluokka II	90	1,6 %
Riskiluokka III	145	2,5 %
Riskiluokka IV	5461	95,7 %

Riskialuejaosta ja toimintavalmiuden suunnittelusta on kerrottu tarkemmin pelastustoimen riskianalyyseissä ja toimintavalmiussuunnitelmassa.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoimen kiireellisten hälytystehtävien toimintavalmiusaikatavoitteet vuosille 2026–2030:

Taulukko 5. Toimintavalmiusaikatavoitteet tavanomaisissa onnettomuuksissa A- ja B-kiireellisyysluokkien tehtävissä riskiluokittain ja pelastustoimen muodostelmittain.

Riskiluokka	I	II	III
Ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaika (riskiruutukohtainen)			
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toimintavalmiusajan <i>enimmäisaika</i> minuutteina	6 min	10 min	20 min
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toimintavalmiusajan <i>toteumatavoite</i> prosentteina (vähintään)	50 %	50 %	50 %
Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen riskiluokasta riippumaton toimintavalmiusajan <i>mediaani</i> kiireellisissä tehtävissä (enintään)	9 min		
Pelastusryhmän toimintavalmiusaika			
Pelastusryhmän toimintavalmiusajan <i>enimmäisaika</i> minuutteina	9 min	12 min	20 min
Pelastusryhmän riskialuekohtaisen toimintavalmiusajan <i>toteumatavoite</i> prosentteina (vähintään)	80 %	80 %	80 %
Pelastusryhmän riskiluokasta riippumaton toimintavalmiusajan <i>mediaani</i> (enintään)	12 min		

Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika			
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan <i>enimmäisaika</i> minuutteina	20 min	30 min	30 min
Pelastusjoukkueen riskialuekohtaisen toimintavalmiusajan <i>toteumatavoite</i> prosentteina (vähintään)	80 %	80 %	80 %
Pelastusjoukkueen riskiluokasta riippumaton toimintavalmiusajan <i>mediaani</i> (enintään)	14 min		

Huom: Toimintavalmiuden suunnitteluohje ei edellytä tavoitetta IV-riskialueelle.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden alkaessa tulee varmistaa, että uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen toteumien mittaaminen sisältyy pelastuslaitoksen omavalvontaan sekä raportointiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä vuosittain päivittyvään riskialuejakoon ja mahdollisiin toimintavalmiusaika vaatimusten muutoksiin. Nämä muutokset on huomioitava myös toimintavalmiuden suunnittelussa ja valmiuden tuottamisessa.

Pelastustoiminnan palvelutuotannossa tulee seurata tehostetusti ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikojen toteutumista erityisesti niillä alueilla, joilla on havaittu heikentymistä tai joissa toimintavalmiusaikojen puutteet ovat olleet pitkäaikaisia. Aluehallintovirasto on korjausmääräyksessään edellyttänyt, että Kanta-Hämeen hyvinvointialue korjaa pelastustoiminnan palvelutasossaan olevat huomattavat puutteet ja saattaa pelastustoimen järjestämislain 3 §:n mukaisesti riittävälle tasolle. Korjausmääräyksen edellyttämiin toimenpiteisiin on ryhdytty ja korjaustoimenpiteet on suunniteltu toteutettavaksi siten, että vuosien 2026–2028 aikana ensimmäinen yksikkö saavuttaa A- ja B-kiireellisissä pelastustehtävissä onnettomuuskohteen siten, että vuoden 2028 jälkeen alueella ei ole yhtään ongelmavuotua. Toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamiseksi kehitetään tarvittaessa paloasemaverkostoa siten, että palvelutasopäätöksen mukainen toimintavalmius saavutetaan koko hyvinvointialueella.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit

Palvelun nykytilan kuvaus

Yhteiskunnan uhka- ja turvallisuustilanne vaihtelee eikä ole pysyvästi vakaa. Valmiuden säätelyllä tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla pelastuslaitoksen toimintavalmius ja suorituskky sovitetaan kulloinkin vallitsevaan uhka- ja turvallisuustilanteeseen sekä käytettävissä oleviin resursseihin.

Valmiuden säätelyä voivat edellyttää esimerkiksi poikkeuksellisen laajat tai samanaikaiset onnettomuustilanteet, jotka sitovat merkittävästi resursseja ja aiheuttavat valmiuspuutteita, samoin kuin näihin tilanteisiin varautuminen. Säätelyllä voidaan joko nostaa tai laskea valmiustasoa. Tarvittaessa siihen voi sisältyä myös pelastustoiminnan valmiustason muuttaminen (perusvalmius, tehostettu valmius ja täysvalmius) pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM:n julkaisu 2025:2) mukaisesti.

Pelastustoiminnan palvelutasoon vaikuttava valmiuden säätely on pääsääntöisesti tilapäistä ja usein poikkeuksellista. Päätökset perustuvat huolelliseen harkintaan, jossa arvioidaan toimenpiteiden hyödyt ja niihin liittyvät riskit. Ennen valmiuden säätelyä tarkastellaan myös vaihtoehtoisia keinoja, kuten palveluiden priorisointia, tehtävien ajoittamista sekä resurssien tarkoituksenmukaista kohdentamista.

Valmiuden säätelyä koskevat päätöksenteko- ja toteutusperiaatteet määritellään ennalta valmiutta, johtamista ja hälyttämistä koskevissa suunnitelmissa ja ohjeissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnassa hyödynnetään käytettävissä olevaa suorituskkyä kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla. Valmiuden säätelyn keskeisiin periaatteisiin kuuluu uhka- ja

turvallisuustilanteiden ennakoointi sekä pelastustoimen suorituskyvyn mitoittaminen näitä vastaavaksi kustannustehokkuus huomioiden.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen suunnitelmat pitävät sisällään tarvittavat toimintamallit ja ohjeistukset valmiuden säätelystä, jonka perusteella koko alueen tai yksittäisen paloaseman valmiutta voidaan tilapäisesti nostaa tai laskea. Valmiuden säätelyn perustana on ennakoidun tai vallitsevan uhka-, turvallisuus-, tai resurssitilanteen poikkeuksellinen vaikutus valmiustarpeisiin.

Pelastuslaitoksen päivystävät päällystöviranomaiset vastaavat toimintavalmiuden säätelyn käyttämisestä ja käytännön toimenpiteistä tapauskohtaiseen tilannearvioon perustuen. Pitkittyvässä tilanteessa valmiuden säätelyä koskevat päätökset tekee pelastustoiminnan palvelualuepäällikkö tai hänen sijaisensa. Poikkeusoloissa toimitaan erillisten suunnitelmien ja delegointipäätösten mukaisella tavalla.

Kehittämistarve

Toimintaympäristön muutosnopeus, uhkien monimuotoistuminen sekä samanaikaiset kuormitusolot korostavat tarvetta kehittää ohjeisiin perustuvan mallin rinnalle dynaamista valmiuden säätelyä. Dynaamisella valmiuden säätelyllä tarkoitetaan toimintatapaa, jossa pelastustoimen suorituskyyä ja valmiutta mukautetaan jatkuvasti ja ennakoivasti ajantasaiseen tilannekuvaan, riskien arviointiin ja resurssien käyttöasteeseen perustuen.

Palvelutasopäätöskaudella tavoitteena on kehittää toimintamalli, jossa ennalta määritellyt ohjeet muodostavat valmiuden säätelyn perustan, mutta mahdollistavat samanaikaisesti tilannekohtaisen harkinnan ja joustavan soveltamisen. Tämä edellyttää tiedolla johtamisen kehittämistä, tilannekuvan muodostamisen parantamista sekä päätöksenteon tukirakenteiden selkeyttämistä.

Yhdistämällä ohjeistettu ja dynaaminen valmiuden säätely voidaan varmistaa, että pelastustoimen toimintavalmius kohdentuu tarkoituksenmukaisesti todelliseen palvelutarpeeseen, säilyttää kustannustehokkuuden ja parantaa kykyä vastata nopeasti muuttuviin turvallisuustilanteisiin.

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelun nykytilan kuvaus

Nopea ja tehokas pelastustoiminta perustuu suorituskyyiseen henkilöstöön sekä tarkoituksenmukaisiin resursseihin. Tehtävistä suoriutumisen edellytykset muodostuvat henkilöstön riittävästä määrästä, osaamisesta, fyysisestä ja psyykkisestä toimintakyvystä sekä käytettävissä olevasta kalustosta ja varustuksesta.

Pelastustoiminnan sujuva toteutuminen edellyttää lisäksi, että henkilöstö, kalusto ja varusteet on sijoitettu riskien ja palvelutarpeiden mukaisesti. Toiminnan vaikuttavuutta varmistetaan määrittämällä henkilöstön lähtövalmius ja hälytysohjeet siten, että asetetut toimintavalmiusvaatimukset täyttyvät.

Pelastustoimen henkilöstövoimavarojen mitoitus perustuu alueelliseen riskianalyysiin sekä pelastustoiminnan toimintavalmiudelle asetettuihin vaatimuksiin. Päätöksessä vahvistetaan riskianalyysin edellyttämä päätoimisen henkilöstön vähimmäismäärä sekä tavoiteltu sivutoimisten ja sopimushenkilöstön taso siten, että pelastustoimen palvelutaso voidaan turvata kaikissa toimintaympäristön tilanteissa.

Pelastustoimintaan osallistuvan päätoimisen henkilöstön kokonaismäärä oli vuonna 2025 147 henkilöä ja hälytystoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön noin 320 henkilöä. Henkilöstö ja kalusto on sijoitettu paloasemille alueen riskit- ja uhat sekä riskiruutukohtaiset toimintavalmiusaika-vaatimukset huomioiden. Suurissa onnettomuuksissa pelastustoiminnan edellyttämät voimavarat on koottu usealta paloasemalta. Henkilöstöresurssien mitoittamisessa ja

suorituskykyvaatimuksissa on noudatettu pelastuslain- ja asetuksen vaatimuksia, pelastusalan muita normeja sekä pelastuslaitoksen sisäisiä ohjeita.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat on mitoitettava siten, että pelastustoiminnan valmius vastaa pelastustoimialueella esiintyviä onnettomuusriskejä, muita palvelutarpeita sekä toimintavalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Toiminnan keskeisenä vaatimuksena on hälytystoiminnan säilyttäminen lähipalveluna (pelastustoiminnan ensimmäinen vaste) sekä hälytettävän kokoonpanon riittävä suorituskyky eri tilanteissa.

Henkilöstön kelpoisuudessa tulee huomioida tehtävien edellyttämä peruskoulutus, osaamista ylläpitävä ja kehittävä säännöllinen täydennyskoulutus sekä vastuualueiden ja toimintaympäristön mukainen erityisosaaminen. Henkilöstöllä tulee lisäksi olla pelastustoimen tehtävien edellyttämä riittävä fyysinen ja psyykkinen toimintakyky.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoiminnan edellyttämä toimintavalmius perustuu toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaatimusten mukaiseen palveluverkkoon ja kohdassa 4.2.2.1 päätettyihin Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen toimintavalmiusaikatavoitteisiin.

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat muodostuvat päätoimisesta- ja sopimushenkilöstöstä. Sopimushenkilöstöä käytetään pelastustoiminnan palveluiden tuottamiseen pelastuslain (379/2011) 27§:n mukaisesti.

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen ympärivuorokautinen pelastustoimintaan osallistuvan päätoimisen henkilöstön minimivahvuus on 21 henkilöä. Tällä päätoimisen miehistön ja alipäälystön vahvuudella varmistetaan tarvittava lähtövalmius alueen eri osiin siten, että riski- ja suorituskykyperusteiset sekä toimintavalmiutta koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa yhteistyössä sopimushenkilöstön kanssa. Päätoimisella henkilöstöllä kyetään muodostamaan vähintään neljä pelastusryhmää, jotka kykenevät vaativien pelastustehtävien suorittamiseen.

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen ympärivuorokautisen ja päällystötasoisien johtamisjärjestelmän muodostavat kaksi päivystävää palomestaria. Johtamisjärjestelmään kuuluu lisäksi päivystävä päällikkö, joka on valmiudessa virka-aikana ja virka-ajan ulkopuolella varallaolossa. Päivystävä päällikkö toimii myös Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sisäisenä häiriötilannepäivystäjänä.

Sopimushenkilöstön määrä, suorituskyky ja toimintavarmuus pyritään pitämään tasolla, joka mahdollistaa pelastustoiminnan aloittamisen lähimmän ja tarkoituksenmukaisimman vasteen periaatteella.

Tarkempi aluekohtainen määrittely toteutetaan pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelmassa.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana on kiinnitettävä erityistä huomioita pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen riittävyyteen sekä osaamis- ja suorituskykyvaatimusten toteutumisen seurantaan. Väestö- ja työntekijärakenteen muutos voi tulevana vuosina aiheuttaa haasteita sekä päätoimisen henkilöstön saatavuudessa, että sopimushenkilöstön rekrytoinnissa erityisesti kuntataajamien ulkopuolella. Henkilöstövoimavarojen riittävyydestä ja toimintaympäristön haasteista johtuen on varauduttava korvaamaan perinteisiä pelastustoiminnan menetelmiä vaihtoehtoisilla menetelmillä. Vaihtoehtoiset menetelmät mahdollistavat pelastustoiminnan toteuttamisen ilman korkeita fyysisen toimintakyvyn vaatimuksia. Vaihtoehtoisten menetelmien käyttöönotto vaatii sekä henkilöstön koulutusta, että menetelmissä tarvittavan kaluston hankintaa.

Pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelman mukaisen valmiuden ylläpitäminen ja pelastustoiminnan palvelutasossa olevien puutteiden korjaaminen edellyttää riittävää henkilöstöresursointia huomioiden uuden, toimintavalmiussuunnitelman mukaisen paloaseman miehittäminen vuoden 2028 lopussa.

Kehittämistarpeita on tunnistettu pelastustoiminnan suunnittelun, sopimuspalokuntien toimintaedellytysten tukemisen sekä huolto- ja tukitoimintojen henkilöstövoimavaroissa. Erityisesti on arvioitava, vastaavatko suunnitteluun käytettävissä olevat resurssit toimintaympäristön muutosten ennakoinnin ja palvelujen kehittämisen tarpeita. Sopimuspalokuntien tukemiseen käytettävissä olevat henkilöstöresurssit ovat rajalliset suhteessa niiden palvelutuotannolliseen merkitykseen. Myös huolto- ja tukitoimintojen henkilöstöresurssien riittävyttä on tarpeen tarkastella kustannustehokkuuden, toimintakyvyn jatkuvuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

Palvelutasopäätöskaudella tulee selvittää mahdollisuudet vahvistaa teknistä erityisosaamista, sopimuspalokuntatoiminnan vastuuhenkilöresursseja sekä teknisten palveluiden huoltohenkilöstöä. Nykyisten resurssien riittävyttä on arvioitava suhteessa kaluston teknistymiseen, sopimuspalokuntatoiminnan tukemisen tarpeisiin sekä pelastustoiminnan toimintavarmuuden ja huoltovarmuuden vaatimuksiin.

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelun nykytilan kuvaus

Osaava henkilöstö on keskeinen Kanta-Hämeen hyvinvointialueen (Oma Häme) voimavara ja edellytys laadukkaiden, turvallisten ja vaikuttavien palvelujen tuottamiselle. Suunnitelmallinen ja tarvelähtöinen täydennyskoulutuksen järjestäminen osana kokonaisvaltaista osaamisen kehittämistä varmistaa ammattitaidon ylläpitämisen ja kehittämisen sekä tukee organisaation tavoitteiden saavuttamista jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen osaamisen hallinta on järjestetty pelastustoiminnan palvelualueella sisäisin järjestelyin. Osaamisen hallinnalla tuotetaan perus-, täydennys- ja ylläpitokoulutusta sekä harjoituksia, joista suurin osa on päätoimiselle- ja sopimushenkilöstölle pakollisia. Edellä mainittuja koulutuksia on järjestetty pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen sisäisenä toimintana sekä hankittu tarpeen mukaan ostopalveluina ulkopuolisilta toimijoilta.

Päävastuu osaamisen hallinnasta on nimetty aluepalomestarille, jonka työnkuva painottuu henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä koulutussuunnitteluun. Lähijohtajat vastaavat osaltaan henkilöstönsä riittävästä osaamisesta. Pelastusryhmänjohtajat vastaavat henkilöstönsä riittävästä osaamisesta.

Pelastuslaitoksen oman harjoitusalueen puuttuminen heikentää merkittävästi henkilöstön osaamisen suunnitelmallista ylläpitoa ja kehittämistä.

Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus on määritelty kohdassa 4.4.4.

Tarpeet ja tavoitteet

Täydennyskoulutuksen järjestämisellä toteutetaan työnantajan lakisääteisiä velvoitteita henkilöstön osaamisen ylläpitämisessä ja kehittämisessä sekä edistetään henkilöstön saatavuutta, työssä pysymistä, työhyvinvointia ja ammatillista kehittymistä. Yhdenvertaiset ja tarkoituksenmukaiset koulutuskäytännöt vahvistavat myös Oma Hämeen veto- ja pitovoimaa sekä tukevat strategista osaamisen johtamista koko organisaatiossa. Täydennyskoulutusten järjestämisessä noudatetaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueen periaatteita täydennyskoulutuksen järjestämisestä.

Osaamisen hallinnan tavoitteena on varmistaa, että pelastushenkilöstöllä on käytettävissään tehtävien edellyttämä osaaminen kaikissa tilanteissa. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen systemaattista ylläpitämistä ja kehittämistä siten, että se vastaa toimintaympäristön muutoksia, alueellisia riskejä sekä pelastustoiminnan vaatimuksia.

Pelastustoiminnan henkilöstön keskeisiä osaamistarpeita ovat operatiivinen toimintakyky, tilanne- ja johtamisosaaminen, tiedolla johtaminen, yhteistoimintakyky sekä tehtäväkohtainen erityisosaaminen. Lisäksi henkilöstön riittävä fyysinen ja psyykinen toimintakyky on keskeinen osa kokonaisvaltaista suorituskykyä.

Harjoitusolosuhteiden tulee mahdollistaa pelastustoiminnan edellyttämän osaamisen ylläpito ja kehittäminen. Riittävät ja realistiset harjoitusympäristöt ovat välttämättömiä turvallisen, laadukkaan ja yhdenmukaisen toiminnan varmistamiseksi. Puutteet harjoitusolosuhteissa heikentävät osaamista sekä lisäävät riskejä palvelun laadulle ja työturvallisuudelle, minkä vuoksi niiden kehittäminen on välttämätöntä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen osaamisen hallinta kattaa pelastustoimen henkilöstölle pakolliset koulutukset ja harjoitukset sekä osaamistarvekartoituksista, kehityskeskusteluista, urapolkusuunnitelmista ja pelastuslaitoksen tarpeista esille nousevat muut perus-, ylläpito- ja täydennyskoulutustarpeet. Osaamisen hallinnassa otetaan huomioon toimintaympäristön muutokset, teknologian- ja pelastusmenetelmien kehitys sekä muuttuva regulaatio.

Pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä määritellään koulutussuunnitelmassa vähimmäisharjoitukset, jotka perustuvat pääosin valtakunnallisiin ohjeisiin. Harjoitusten suorittamiset kirjataan ja toteutumista seurataan säännöllisesti.

Kehittämistarve

Pelastustoiminnan harjoitusolosuhteissa on tunnistettu kehittämistarpeita, jotka liittyvät harjoittelun turvallisuuteen, realismiin, ympäristövaikutusten hallintaan sekä osaamisen ylläpitämiseen. Erityisesti on arvioitava sammutusvesien talteenoton, harjoittelun päästöjen vähentämisen, henkilöstön altistumisen hallinnan sekä nykyaikaisten harjoitusympäristöjen kehittämistarpeita. Riittävät harjoitusolosuhteet ovat keskeinen edellytys pelastustoiminnan osaamisen, työturvallisuuden, ympäristövastuullisuuden ja palvelutason turvaamiselle.

Harjoitusalueen suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi varataan riittävät resurssit palvelutasopäätöskauden aikana.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoiminta on fyysisesti ja psyykkisesti vaativaa, ja siihen osallistuvien terveydentilan ja toimintakyvyn on vastattava työn vaatimuksia. Tehtävät tulee suorittaa tehokkaasti ja turvallisesti, vaarantamatta omaa tai muiden terveyttä.

Fyysistä toimintakykyä arvioidaan pelastusalaalla FireFit-kuntoarviolla, joka mittaa aerobista kuntoa sekä lihasvoimaa ja -kestävyyttä (SM 5/2016). Arviointia täydentävät työterveyshuollon alku- ja määräaikaistarkastukset sekä esihenkilöiden jatkuva työkyvyn ja työturvallisuuden seuranta. Toimintakyvyn (FireFit-luokitus) ja työtehtäväsoveltuvuuden määrittelyssä noudatetaan valtakunnallisia ohjeita (mm. SM 28/2023).

Fyysisen toimintakyvyn vähimmäistason varmistaminen turvaa henkilöstön kyvyn suoriutua tehtävistään kaikissa olosuhteissa. Tämä sisältää vaatimusten määrittelyn, toimintakyvyn seurannan ja arvioinnin sekä toimenpiteet, joilla taso säilytetään työuran eri vaiheissa. Tavoitteena on varmistaa, että henkilöstön suorituskky vastaa tehtävien vaatimuksia ja tukee palvelutason toteutumista.

Vaativien pelastustehtävien fyysiset toimintakykyvaatimukset (FireFit-indeksi $\geq 3,0$) täyttyivät päätoimisen miehistön ja alipäälyllystön osalta pääosin hyvin. Sopimushenkilöstön osalta vaatimusten täyttymisessä on havaittu haasteita.

Riskianalyysin perusteella henkilöstön kyky vaativiin pelastustehtäviin on yksi pelastustoiminnan palvelutasoon vaikuttavista tekijöistä. Fyysisen toimintakyvyn vaatimukset ovat tuottaneet haasteita erityisesti niillä alueilla ja paloasemilla, joissa pelastustoiminnan palvelutuotanto perustuu merkittävästi sopimuspalokuntien henkilöstöön. Tämä voi vaikuttaa siihen, millaisella

suorituskyvyllä pelastustoiminta voidaan aloittaa ja mitä menetelmiä ensimmäisenä kohteeseen saapuva muodostelma voi turvallisesti käyttää.

Tarpeet ja tavoitteet

Riittävän suorituskyvyn varmistamiseksi henkilöstön fyysisen toimintakyvyn tulee vastata tehtävien ja toimintaympäristön vaatimuksia. Valtakunnalliset, tehtäväkohtaiset fyysisen suorituskyvyn tavoitteet on määritelty sisäministeriön ohjeessa pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoiminnasta (SM 28/2023).

Pelastuslaitoksen tavoitteena on varmistaa, että pelastustoimintaan hälytettävällä muodostelmalla on tehtävän edellyttämä fyysinen toimintakyky. Tavoite ei koske ainoastaan yksittäisten henkilöiden toimintakykyä, vaan koko pelastusryhmän tai muun muodostelman kykyä aloittaa tehtävän edellyttämät toimenpiteet turvallisesti ja vaikuttavasti.

Riskianalyysin perusteella palvelutasokaudella tulee kiinnittää erityistä huomiota vaativiin tehtäviin kelpoisen henkilöstön riittävyyteen sekä sopimuspalokuntien toimintakyvyn.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön fyysisen toimintakyvyn määrittelyssä, mittaamisessa ja arvioinnissa sekä fyysistä toimintakykyä vastaavien työtehtävien määrittämisessä noudatetaan työturvallisuuslakia ja pelastustoimialan ohjeita, joista keskeisin ohje on Ohje pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan (SM:n julkaisu 28/2023).

Päätoimisen henkilöstön muodostamaan pelastusryhmään (1+3) kuuluvilla tulee olla kelpoisuus vaativiin pelastustehtäviin ($FF \geq 3,0$). Pelastusryhmän muiden jäsenten tulee olla kelpoisia pelastustoiminnan perustehtäviin.

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön toimintakyky arvioidaan SM Ohje (5/2016) pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä – mukaisesti.

Sopimushenkilöstöstä muodostuvien pelastusryhmien osalta tavoitetasoksi asetetaan perustehtävätaso ($FF \geq 2,0$), joka mahdollistaa sammutus-, pelastus- ja tukitehtävien, mukaan lukien paineilmalaitteen käytön ja pelastustoiminnan käynnistämisen ensimmäisenä kohteeseen saapuvan ryhmän toimesta. Vaativiin tehtäviin osallistuvat sopimushenkilöstön muodostamat pelastusryhmät on määritelty tarkemmin toimintavalmiussuunnitelmassa. Vaativiin tehtäviin osallistuvalla sopimushenkilöstöltä edellytetään samaa tasoa kuin päätoimiselta henkilöstöltä ($FF \geq 3,0$).

Sopimushenkilöstön muodostamien pelastusryhmien käyttämät sammutus- ja pelastusmenetelmät sopeutetaan tarvittaessa pelastusryhmän henkilöstön fyysisen toimintakyvyn suoritustasoon. Pelastuslaitos käyttää valtakunnallisen ohjeen mukaisia testausmenetelmiä ja välineitä fyysisen kunnan testaamiseen ja seuraa yksilökohtaisesti henkilöstönsä suorituskykyä sekä sen vaikutusta suoritettaviin tehtäviin.

Vesisukellusvalmiutta pyritään pitämään yllä riskiperusteisesti Hämeenlinnan paloasemien henkilöstön toimesta. Vesisukellusvalmiuteen osallistuvien henkilöiden on täytettävä pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoiminta -ohjeen fyysisen toimintakyvyn ja lisäkoulutuksen vaatimukset.

Kehittämistarve

Kehittämistarpeet kohdistuvat fyysisen toimintakyvyn seurantaan, sopimushenkilöstön toimintakyvyn tukemiseen sekä suorituskykyvaatimusten vaikutusten arviointiin. Palvelutasokaudella seurataan toimintakykyvaatimusten vaikutuksia henkilöstön saatavuuteen ja lähtövalmiuteen sekä kehitetään tarvittaessa toimintatapoja, koulutusta ja kalustoa pelastustoiminnan turvallisen toteuttamisen varmistamiseksi.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Palvelun nykytilan kuvaus

Tehokas pelastustoiminta edellyttää riittäviä henkilöstö- ja kalustoresursseja. Käytettävään kalustoon kuuluvat pelastustoimen hälytysajoneuvot varusteineen sekä paloasemien kalustovarastojen täydennykset. Tarvittaessa erityiskalustoa, kuten raskasta nosto-, raivaus- ja maansiirtokalustoa, hankitaan ostopalveluna ulkopuolisilta toimijoilta.

Paloasemien peruskalustona on tyypillisesti sammutus- ja säiliöauto tai säiliösammutusauto varusteineen, joilla selviydytään päivittäisistä onnettomuuksista ja usein kahden aseman yhteistyöllä myös keskisuurista tilanteista. Toimintaympäristön mukaan kalustoa täydennetään onnettomuustyyppikohtaisilla välineillä, kuten mönkijöillä tai veneillä. Kaluston määrä ja sijoittelu perustuvat riski- ja tietoperusteiseen arvioon.

Keskisuurten ja suurten onnettomuuksien edellyttämä erityiskalusto on keskitetty riskien mukaisesti. Tähän kuuluvat esimerkiksi nostolava- ja puomitikasautot, raivausautot sekä vaarallisten aineiden torjuntaan, öljyntorjuntaan, maasto- ja vesipelastamiseen ja vesihuoltoon tarkoitettu kalusto.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksella on käytössään kalusto ja varusteet, joilla voidaan vastata viivytyksettä ja tehokkaasti alueen onnettomuus- ja muihin uhkiin kaikissa turvallisuustilanteissa, myös poikkeusoloissa. Kaluston hankinta ja ylläpito on mitoitettu tavoiteltuun suorituskyykyyn, ja sen määrä, sijoittelu sekä ominaisuudet perustuvat riski- ja tietoperusteiseen arvioon, huomioiden käyttöaste, ikä, kunto, soveltuvuus sekä kierrätys- ja yhteiskäyttömahdollisuudet.

Monipuolinen onnettomuuskirjo ja lähipalveluna tuotettava pelastustoiminta edellyttävät laajaa ja erilaista kalustokokonaisuutta. Käyttövarmuuden turvaamiseksi kalustolle on järjestetty toimivat huolto- ja ylläpitoratkaisut kaikissa turvallisuustilanteissa. Lisäksi riittävillä varaosa- ja varusvarastoilla varmistetaan kaluston käytettävyys myös häiriö- ja poikkeusoloissa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on käytössään alueen riskeihin ja palvelutarpeisiin nähden riittävät kalustovoimavarat. Kaluston tavoitetaso, hankintaperiaatteet ja elinkaaren hallinnan periaatteet on määriteltä taulukossa 6. Kalustoa ylläpidetään, huolletaan ja uudistetaan suunnitelmallisesti siten, että pelastustoiminnan suorituskyyky, toimintavarmuus ja huoltovarmuus voidaan turvata kaikissa turvallisuustilanteissa. Kalustollisen valmiuden perustana toimivat paloasemille sijoitetut pelastus-, säiliö- ja/tai säiliösammutusautot varusteineen ja laitteineen.

Kalustostrategian toteuttamiseksi ajoneuvokalustoon investoidaan vuosittain minimissään 1,3–1,8 M€. Investoinnit esitetään yksityiskohtaisemmin vuosittain investointisuunnitelmassa.

Tarkempi aluekohtainen kalustovoimavarojen määrittely on tehty pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelmassa.

Taulukko 6. Kalustovoimavarojen tavoitetaso, hankintaperiaatteet ja elinkaarisuunnitelma.

Osa-alue	Tavoiteltu taso	Hankintaperiaatteet	Elinkaarisuunnitelma
Pelastus- ja säiliösammutusautot	Kalustollinen kyyky hoitaa ensilähdön sammutustehtävät kaikissa riskiluokissa sekä laajentaa toimintaa keskisuuriin ja suuriin paloihin	Uudishankinnat alueen riskien- ja uhkien muuttuessa. Ylläpito- ja hankinnat elinkaarisuunnitelman mukaisesti.	Ajoneuvojen ja sammutuskaluston suunnitelmallinen uusiminen käyttöiän ja kunnon perusteella sekä ennakoiva huolto ja varaosavalmius.

Osa-alue	Tavoiteltu taso	Hankintaperiaatteet	Elinkaarisuunnitelma
	yhteistyössä usean yksikön kanssa.		Pelastusyksikölle ja säiliösammutusautolle suunniteltu elinkaari on 20-30 vuotta.
CBRNE- ja kemikaali kalusto	Kalustollinen kyky tunnistaa, rajata ja torjua vaarallisia aineita sekä suojata henkilöstöä kaikissa tilanteissa.	Keskitetty erityiskalusto riskiperusteisesti, painottaen suojatasoa, mittauskyvykkyyttä ja yhteensopivuutta muiden viranomaisten kanssa.	Erityiskaluston säännöllinen päivitys, huoltosopimukset ja valmiuden ylläpito varautumisvaatimukset huomioiden. CBRNE-kaluston suunniteltu elinkaari n.10-20 vuotta.
Venekalusto	Kalustollinen kyky pelastaa ihmisiä vesialueilta sekä toimia avo- ja jääolosuhteissa viivytyksettä. Kalustollinen kyky ympäristövahinkojen torjuntaan vesialueilla.	Kalusto mitoitetaan vesistöjen, käyttöasteen ja riskien mukaan. Painotetaan turvallisuutta, monikäyttöisyyttä ja alueellista kattavuutta.	Vene- ja pelastuskaluston huolto, käyttöiän seuranta ja vaihteittainen uusiminen sekä varaosien ja varusteiden saatavuus. C-luokan veneiden suunniteltu elinkaari 10-30 vuotta veneen rakennusmateriaalista ja kokoluokasta riippuen.
Ympäristövahinkojen torjunta	Kyky torjua öljy- ja kemikaalivahinkoja nopeasti ja tehokkaasti sekä rajoittaa vahinkojen laajeneminen.	Kalusto mitoitetaan riskikohteiden ja kuljetusreittien perusteella, hyödyntäen myös yhteiskäyttöä ja ostopalveluja.	Torjuntakaluston kunnossapito, varastointi ja säännöllinen uusiminen sekä varastojen riittävyys häiriötilanteisiin.
Korkealta pelastaminen	Kyky pelastaa ja sammuttaa korkeista rakennuksista sekä tukea muuta pelastustoimintaa.	Nostolava- ja tikaskalusto sijoitetaan riskikohteiden mukaan, huomioiden peittoalue ja toimintavarmuus.	Kaluston suunnitelmallinen uusiminen, määräaikaistarkastukset ja huoltosopimukset käyttövarmuuden varmistamiseksi.
Sammutusvesijärjestelyt	Kyky varmistaa riittävä vedenhankinta, siirto ja jakelu kaikissa olosuhteissa.	Kalusto mitoitetaan vedenottopaikkojen, etäisyyksien ja riskien perusteella; painotetaan siirrettävyyttä ja modulaarisuutta.	Pumppujen, letkujen ja säiliöiden huolto, kierrätys ja uusiminen sekä riittävät varastot poikkeusoloihin. Säiliöautoille suunniteltu elinkaari on 20-30 vuotta.

Osa-alue	Tavoiteltu taso	Hankintaperiaatteet	Elinkaarisuunnitelma
Maastopelastuskalusto	Kalustollinen kyky toimia maastopaloissa, vaikeakulkuisessa maastossa sekä etsintä-, pelastus- ja potilassiirtotehtävissä siten, että henkilöstöä, vettä ja tarvittavaa kalustoa voidaan siirtää tieverkon ulkopuolelle.	Hankinnat perustuvat alueelliseen riskianalyysiin, maasto- ja metsäpaloriskeihin sekä pelastustoiminnan toimintavalmiuden vaatimuksiin. Hankinnoissa painotetaan monikäyttöisyyttä, maastokelpoisuutta ja yhteensopivuutta olemassa olevan kaluston kanssa.	Maastopelastuskaluston kuntoa, käyttöikää ja soveltuvuutta seurataan osana kalustonhallintaa. Kalusto huolletaan valmistajan ohjeiden mukaisesti, ja uusiminen ajoitetaan käyttöiän, kunnon ja suorituskykytarpeen perusteella.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskaudella tulee jatkaa pelastustoimen kaluston kehittämistä ja uudistamista voimassa olevien suunnitelmien mukaisesti. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat rauniopelastuskontin ja raivausyksikön hankinnat sekä CBRNE-valmiuden kehittäminen. Näillä hankkeilla ylläpidetään ja parannetaan pelastuslaitoksen kykyä vastata vaativiin pelastustehtäviin, suuronnettomuuksiin ja erityistilanteisiin koko hyvinvointialueella.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoiminnan tehokas, turvallinen ja yhdenvertainen toteuttaminen kaikissa turvallisuustilanteissa edellyttää tarkoituksenmukaisesti sijoitettua ja toiminnallisesti riittävää paloasemaverkostoa. Kiinteistöverkosto muodostaa pelastustoiminnan lähtövalmiuden, johtamisen, kaluston sijoittamisen, koulutuksen, varautumisen ja toiminnan jatkuvuuden perustan. Asemien määrä, sijainti ja suorituskyky mitoitetaan alueen riskiprofiiliin, väestön sijoittumisen, liikenneverkon, toimintavalmiusvaatimusten sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tarpeiden perusteella. Palveluverkolla turvataan avun saatavuus sekä väestö- ja riskikeskittymissä että harvaan asutuilla alueilla. Sopimuspalokuntien käytössä olevat paloasemat täydentävät päätoimisten pelastusasemien verkostoa ja ovat keskeinen osa alueellista palvelukykyä.

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen paloasema- ja toimipisteverkkoa on kehitetty toimintavalmiusvaatimusten perusteella. Ahveniston sairaalan yhteyteen valmistunut paloasema otettiin käyttöön toukokuussa 2026, mikä vahvisti erityisesti Hämeenlinnan alueen toimintavalmiutta. Pelastustoimialueen asemat toimivat ensilähdön paloasemina, joiden henkilöstö ja kalusto liitetään päivittäisten onnettomuuksien hälytysvasteisiin lähimmän tarkoituksenmukaisen yksikön periaatteella. Riskianalyysin ja toimintavalmiuden seurannan perusteella asemien määrä, sijainti ja valmius vastaavat pääosin alueen palvelutarpeita. Kiinteistöjen ikä, rakenteellinen ja tekninen kunto, toiminnallisuus sekä kyky tukea kaluston huoltoa, henkilöstön turvallisia työskentelyolosuhteita ja toiminnan jatkuvuutta vaihtelevat kuitenkin asemittain.

Hyvinvointialue osallistuu aktiivisesti Maakuntien tilakeskuksen käynnistämään pelastusasemien kansallisen tilakonseptointiin. Työ valmistuu lokakuussa 2026 ja sen tavoitteena on tuottaa yhtenäinen, valtakunnallisesti hyödynnettävä tilakonsepti uusien pelastusasemien ja uudistettavien osien suunnittelun tueksi.

Väestön ja riskien keskittyminen suurimpiin taajamiin lisää pelastustoiminnan tehtävämääriä ja palvelutarvetta näillä alueilla. Samanaikaisesti harvaan asuttujen alueiden väestökehitys, pitkät etäisyydet ja sopimushenkilöstön saatavuuden muutokset voivat heikentää palvelujen saavutettavuutta. Lisäksi ilmastomuutoksen vaikutukset, energiamurros, uudet käyttövoimat ja teknologiat sekä kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit asettavat uusia vaatimuksia asemien tiloille, teknisille järjestelmille, varastoinnille, kalustolle ja henkilöstön osaamiselle.

Palveluverkon ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttävät jatkuvaa riskiperusteista arviointia, kiinteistöjen elinkaaren hallintaa sekä pitkäjänteistä investointi- ja peruskorjaussuunnittelua. Keskeisten toimipisteiden tulee tukea pelastustoiminnan johtamista ja palvelutuotannon jatkuvuutta myös sähkö-, tieto-, viestintä- ja muiden häiriöiden aikana sekä poikkeusoloissa. Tarvittaessa palveluverkkoa, tilojen käyttöä ja asemien toiminnallisia ratkaisuja kehitetään muuttuneiden riskien, toimintavalmiuden, henkilöstön ja kaluston vaatimusten perusteella.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimen palvelujen tuottaminen edellyttää määrältään, sijainniltaan, toiminnallisuudeltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan tarkoituksenmukaista paloasemaverkostoa. Palveluverkon tulee tukea riskiperusteista palvelujärjestelmää, toimintavalmiuden toteutumista, pelastustoiminnan johtamista, kaluston huoltoa, henkilöstön turvallisia työskentely- ja harjoitteluolosuhteita sekä toiminnan jatkuvuutta kaikissa turvallisuustilanteissa.

Paloasemaverkoston kattavuutta ja yksittäisten toimipisteiden tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan väestön ja riskien alueellisen sijoittumisen, toimintavalmiusvaatimusten, liikenneverkon, kiinteistöjen kunnon ja elinkaaren sekä sopimuspalokuntien toimintaedellytysten perusteella. Tavoitteena on turvata palvelujen saatavuus sekä kasvavissa väestö- ja riskikeskittymissä että harvaan asutuilla alueilla ja varmistaa, että tilat vastaavat henkilöstön, muuttuvan kaluston, uusien käyttövoimien ja teknologioiden sekä ilmastomuutoksen aiheuttamiin vaatimuksiin.

Keskeisten toimipisteiden tulee mahdollistaa pelastustoiminnan johtaminen ja palvelutuotannon jatkuvuus myös sähkö-, tieto-, viestintä- ja muiden häiriöiden aikana sekä poikkeusoloissa. Kiinteistöjen kehittämisessä huomioidaan varavoima, toimintavarmat viestiyhteydet, tarkoituksenmukaiset johtamis-, huolto-, pesu-, varastointi- ja koulutustilat sekä altisteiden hallintaa tukevat tilaratkaisut. Sopimuspalokuntien käytössä olevien paloasemien toiminnalliset edellytykset turvataan niiden tehtävien ja alueellisen merkityksen edellyttämällä tasolla.

Pelastuslaitoksen toimitiloista laadittavan palveluverkkoselvityksen perusteella tarkennetaan asemaverkon pitkän aikavälin kehittämistä, rakennusinvestointeja ja peruskorjauksia. Arvioinnissa huomioidaan riskianalyysin ja toimintavalmiuden muutokset, väestökehitys, kiinteistöjen elinkaari, sopimuspalokuntien toimintaedellytykset sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaatimukset.

Tavoitteena on lisäksi kehittää pelastustoiminnan harjoitteluolosuhteita siten, että ne mahdollistavat alueen riskiprofiilia vastaavan, suunnitelmallisen ja turvallisen harjoittelun sekä päätoimisen henkilöstön, sopimushenkilöstön ja yhteistyöviranomaisten yhteistoimintaharjoitukset. Palvelutasokaudella valmistellaan harjoitusalueen toteuttamista ja siihen liittyvää investointisuunnittelua vaiheittain.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää riskiperusteista paloasemaverkostoa, jolla turvataan toimintavalmius, johtaminen, kaluston huolto, turvalliset työskentely- ja harjoitteluolosuhteet sekä palvelutuotannon jatkuvuus kaikissa turvallisuustilanteissa.

Asemaverkon ja toimipisteiden tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan riskianalyysin, toimintavalmiuden, väestökehityksen, sopimuspalokuntien toimintaedellytysten sekä kiinteistöjen kunnon ja elinkaaren perusteella. Palveluverkkoselvitys ohjaa tarvittavien rakennus- ja peruskorjaushankkeiden suunnittelua ja toteutusta.

Keskeisten toimipisteiden toimintakyky varmistetaan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kiinteistöjen suunnittelussa ja peruskorjauksissa huomioidaan jatkuvuudenhallinta, altisteiden hallinta, puhdas paloasematoiminta sekä henkilöstön, kaluston ja uuden teknologian vaatimukset. Hankkeissa hyödynnetään Maakuntien tilakeskuksen pelastusasemakonseptointia.

Harjoitusalueen toteuttamista valmistellaan vaiheittain palvelutasokaudella.

Kehittämistarve

Kehittämistarpeet kohdistuvat riskiperusteisen paloasemaverkon pitkän aikavälin suunnitteluun, kiinteistöjen elinkaaren hallintaan sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintaedellytysten vahvistamiseen. Palveluverkkoselvityksessä huomioidaan väestö- ja riskikehitys, toimintavalmiuden toteutuminen, sopimuspalokuntien toimintaedellytykset sekä uudisrakentamis- ja peruskorjaustarpeet. Keskeisten toimipisteiden varavoima-, viestintä-, johtamis-, huolto- ja varastointiratkaisuja sekä altisteiden hallintaa ja puhdasta paloasematoimintaa tukevia tiloja kehitetään suunnitelmallisesti. Lisäksi valmistellaan harjoitusalueen vaiheittaista toteuttamista.

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelun nykytilan kuvaus

Savusukelluksella tarkoitetaan pelastustoiminnan yhteydessä tehtävää sammutus- ja pelastustyötä palavassa, savuisessa tai muutoin hengitykselle vaarallisessa rakennuksessa, sisätilassa tai muussa rajatussa tilassa. Savusukellus edellyttää paineilmahengityslaitteen, asianmukaisten suojarusteiden sekä paineellisen työjohdon tai vastaavan sammutusvalmiuden käyttöä.

Savusukellukseen rinnastetaan myös työskentely palavan rakennuksen katolla sekä savuisissa maanalaisissa tiloissa. Kyseessä on erityistä vaaraa aiheuttava työtehtävä, johon ryhdytään silloin, kun se on ihmisten pelastamisen, tulipalon sammuttamisen, vahinkojen rajoittamisen tai tehokkaan pelastustoiminnan kannalta välttämätöntä.

Pelastuslaitoksella on ollut alueellaan kattava savusukelluskyky, joka on perustunut päätoimisten pelastusyksiköiden sekä sopimuspalokuntien muodostamaan kokonaisuuteen. Pelastusyksiköissä työskenteleviltä päätoimiselta henkilöstöltä on vaadittu savusukelluskykyä. Sopimuspalokuntien osalta savusukellusvalmiudesta on sovittu palokuntasopimuksissa. Viime vuosina sopimuspalokuntien savusukelluskykyä on kuitenkin heikentänyt savusukeltajien fyysisen toimintakyvyn testaamisen tiukentuminen, mikä on vähentänyt savusukelluskelpoisen sopimushenkilöstön määrää osassa aluetta.

Riskianalyysin perusteella rakennuspaloihin liittyvä suorituskky on keskeinen osa pelastustoimen palvelukykyä, ja valmiuden toteutumista seurataan osana toimintavalmiuden sekä henkilöstöresurssien arviointia.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää alueellisiin onnettomuusriskeihin, rakennuskantaan ja toimintaympäristön vaatimuksiin perustuva savusukellusvalmius siten, että vaativat savusukellustehtävät voidaan käynnistää turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti ihmisten pelastamiseksi, tulipalon sammuttamiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi. Tavoitteena on varmistaa savusukelluskelpoisen henkilöstön riittävyys eri työvuoroissa, ylläpitää osaamista muuttuvissa rakennus-, energia- ja teknologiaympäristöissä sekä vähentää henkilöstön saatavuuteen, tehtävien samanaikaisuuteen ja pitkäkestoisiin tilanteisiin liittyviä haavoittuvuuksia. Erityistä huomiota kiinnitetään sopimuspalokuntien savusukellusvalmiuteen, lähtövahvuuksiin ja alueelliseen yhteistoimintaan. Alueen pitkät etäisyydet sekä savusukelluskelpoisen henkilöstön saatavuus

voivat rajoittaa valmiutta, minkä vuoksi pelastustoiminta käynnistetään tarvittaessa riskiperusteisesti vaihtoehtoisilla sammutus- ja pelastusmenetelmillä.

Päätös palvelutasosta

Savusukellusvalmius tuotetaan I-riskialueille siten, että savusukellus voidaan aloittaa pelastusryhmän toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti, joka pelastusryhmällä on 9 minuuttia (toteumatavoite 50 %).

Savusukellusvalmius tuotetaan / pyritään tuottamaan II- ja III-luokan riskialueille enintään pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikaa vastaavassa ajassa, joka on pelastusjoukkueella 30 minuuttia (toteumatavoite 50 %). IV-luokan riskialueiden osalta tavoite on enintään 40 minuuttia (toteumatavoite 50 %).

Jos kohteeseen ensimmäisenä tavoittavalla pelastusryhmällä ei ole savusukelluskykyä sammutus- ja pelastustoiminta aloitetaan käyttäen vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä.

Kaikilla paloasemilla pyritään ylläpitämään henkilöstön paineilmalaitteiden käyttötaitoa siten, että henkilöstö kykenee tarvittaessa toteuttamaan paineilmalaitetta hyödyntävää alkusammutustiedustelua sekä sammuttamista palavan tilan ulkopuolelta turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Savusukellusvalmiuksien tarkempi aluekohtainen määrittely on tehty pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelmassa.

Kehittämistarve

Kehittämistarpeena on vahvistaa vaihtoehtoisten sammutus- ja pelastusmenetelmien osaamista sekä niissä tarvittavaa kalusto- ja varustetasoa koko pelastustoimialueella. Menetelmien kehittäminen tukee pelastustoiminnan turvallista ja vaikuttavaa toteuttamista erityisesti niillä alueilla ja niissä tilanteissa, joissa savusukellusvalmiutta ei ole välittömästi käytettävissä.

4.2.2.9 CBRNE- ja kemikaalisukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelun nykytilan kuvaus

CBRNE-valmius tarkoittaa valmiutta toimia kemiallisiin (C), biologisiin (B), säteilyyn (R), ydinaseisiin (N) ja räjähteisiin (E) liittyvissä onnettomuus- ja vaaratilanteissa. Yleisemmin puhutaan näiden osalta vaarallisten aineiden onnettomuuksista. Nämä onnettomuudet voivat vaatia pelastustoiminnalta muun muassa väestön varoittamista, suojaamista ja pelastamista, aineen leviämisen estämistä, vuotojen tukkimista, pitoisuuksien mittaamista sekä aineen vaarattomaksi tekemiseen liittyviä tehtäviä. Tehtävät voivat edellyttää kemikaalisukellusta, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tapahtuvia tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä.

Pelastuslaitos ylläpitää CBRNE- ja kemikaalivalmiutta osana pelastustoiminnan valmiutta. Valmiudella varaudutaan vaarallisten aineiden onnettomuuksiin, kemikaalivaaroihin sekä muihin CBRNE-tilanteisiin.

Pelastuslaitoksen kemikaalisukellusvalmiutta on ylläpidetty päätoimisissa pelastusyksiköissä. CBRNE- torjuntavalmiutta on kehitetty viimeisien kahden vuoden aikana.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen CBRNE- ja kemikaalisukellusvalmiudella varmistetaan kyky toimia riskianalyysin mukaisissa sekä muissa vaarallisten aineiden onnettomuuksissa. Tavoitteena on, että kohteen ensimmäisenä tavoitettava pelastusjoukkue kykenee käynnistämään onnettomuuden edellyttämät ensitoimenpiteet, kuten tiedustelun, aineen tunnistamisen, pelastamisen, vaara-alueen eristämisen sekä vuodon leviämisen estämisen. Varsinainen vaarallisten aineiden torjuntakyky, kuten vuotojen tukkiminen, aineen kerääminen ja vaarattomaksi tekeminen, järjestetään riskiperusteisesti

keskitetyn erityisvalmiuden avulla. Erityisvalmiudet on määritelty tarkemmin toimintavalmiussuunnitelmassa.

Kanta-Hämeen pelastustoimialueella on useita teollisia, logistisia ja muita toiminnallisesti merkittäviä kohteita, joissa käsitellään, varastoidaan tai kuljetetaan vaarallisia aineita. Alueen CBRNE- ja kemikaaliriskit painottuvat erityisesti teollisuuden, varastoinnin, energiantuotannon, liikenteen ja vaarallisten aineiden kuljetusreittien yhteyteen. Riskiperusteisesti keskeisiä alueita ovat Hämeenlinnan, Riihimäen ja Forssan seudut sekä valtateiden, kantateiden ja rautatieyhteyksien muodostamat kuljetusreitit. Vaikka vakavat vaarallisten aineiden onnettomuudet ja CBRNE-tilanteet ovat alueella harvinaisia, voivat ne toteutuessaan aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia väestölle, ympäristölle, omaisuudelle ja kriittiselle infrastruktuurille. Tämän vuoksi pelastuslaitoksen tulee ylläpitää riittävää CBRNE- ja kemikaalitorjunnan suorituskykyä, joka perustuu riskianalyyysiin, tarkoituksenmukaiseen erityiskalustoon, osaavaan henkilöstöön, tilannekuvan muodostamiseen sekä viranomaisien ja muiden toimijoiden väliseen yhteistoimintaan.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää CBRNE- ja kemikaalivalmiutta huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Pelastuslaitos huolehtii henkilöstön osaamisen, toimintamallien ja valmiussuunnittelun kehittämisestä sekä arvioi kaluston ja muiden suorituskykyjen riittävyyttä suhteessa toimintaympäristön muuttuviin riskeihin.

Pelastuslaitoksen CBRNE- ja kemikaalisukellukseen liittyvät ensitoimenpiteet, kuten tiedustelu, pelastaminen ja vaara-alueen eristäminen kyetään toteuttamaan kohteen ensimmäisenä tavoitettavan päätoimisen pelastusryhmän ja sitä tukevien muiden yksiköiden toimesta. Kemikaalisukellusvalmius vaativiin tehtäviin ylläpidetään koko toiminta-alueen päätoimisissa pelastusryhmissä.

Pelastustoimialueella ylläpidetään keskitettyä CBRNE-torjuntavalmiutta, jonka kalusto on käytettävissä koko alueen CBRNE-tilanteiden torjuntaan ensivaiheen torjuntavalmiuden tukena.

CBRNE-valmiuksien tarkempi aluekohtainen määrittely on tehty pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelmassa.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos kehittää CBRNE- ja kemikaalitorjunnan suorituskykyä huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Palvelutasokauden aikana vahvistetaan henkilöstön osaamista, mittaus- ja tunnistuskykyä, yhteistoimintaa sekä CBRNE- ja kemikaalionnettomuuksiin liittyvää suunnittelua. Erityisenä kehittämistarpeena on suunnitelmien ajantasaisuuden varmistaminen ja niiden säännöllinen päivittäminen muuttuvan riskikuvan sekä viranomaisyhteistyön vaatimusten mukaisesti.

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet ja venekalusto alueen eri osissa

Palvelun nykytilan kuvaus

Vesipelastustehtävällä tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö on joutunut veden varaan tai hänen epäillään olevan vedessä ja tarvitsee kiireellistä apua. Tehtävä voi toteutua pinnalta pelastamisena veneen avulla tai pintapelastuksena ilman sukelluslaitteita esimerkiksi pintapelastuspuvulla ja -laudalla veden pinnalta tai sen välittömästä läheisyydestä. Tarvittaessa tehtävä voi edellyttää myös vesisukellusta, joka on vesipelastuksen erityisosa-alue ja jota käytetään erityisesti vedenalaisissa etsintä- ja pelastustehtävissä. Toimintatapa ja kalusto määräytyvät kohteen sijainnin, vuodenajan sekä sää- ja jääolosuhteiden mukaan. Keskeistä välineistöä ovat pelastusveneet, pintapelastus- ja sukelluspuvut varusteineen, pintapelastuslaudat sekä muu erityiskalusto.

Kanta-Hämeen alueella vesiliikenne painottuu pääosin yksityiseen huviveneilyyn. Ainoa säännöllisesti sekä ammattimaisesti liikennöity vesireitti sijoittuu Hämeenlinnan ja Tampereen välille. Vesipelastustehtäviä on vuosittain keskimäärin noin 12 ja tehtävät painottuvat erityisesti

laajojen vesistöjen, kuten Vanajaveden läheisyyteen. Vesipelastusvalmius muodostuu pintapelastus-, vesisukellus- ja venekalustovalmiudesta. Nykyinen kalusto sekä valmius on sijoitettu alueen uhkien ja riskien perusteella. Vesisukellusvalmiutta on ylläpidetty keskitettynä valmiutena yhdellä pelastusasemalla. Pintapelastusvalmiutta on ylläpidetty päätoimisissa pelastusyksiköissä. Sopimuspalokuntien pintapelastusvalmiudesta on sovittu palokuntasopimuksissa toimintaympäristön vaatimukset huomioiden. Venekalustoa hyödynnetään vesipelastustehtävien lisäksi myös ympäristövahinkojen torjunnassa, minkä vuoksi venekaluston hankintoihin on mahdollista saada avustusta vahinko aiemmin voitu saada avustusta ympäristövahinkorahastosta.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää valmiutta kiireellisten veden pinnalta tai pinnan alta tapahtuvien vesipelastustehtävien suorittamiseen. Venekalustolla suoritetaan tarvittaessa vesistöissä sattuneita ympäristövahinkojen torjuntaa sekä voidaan tukea muiden viranomaisten kuten ensihoidon tai poliisin toimintaa. Venekaluston hankintaperiaatteet on selvitetty kohdassa 9.1.2.6. Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön muodostamat pelastusryhmät kykenevät aloittamaan henkeä pelastavan pintapelastuksen.

Sopimushenkilöstön muodostamat pelastusryhmät kykenevät aloittamaan vesipelastamisen toimenpiteet toimintavalmiussuunnitelman mukaisesti.

Vesisukellusvalmiutta ylläpidetään Hämeenlinnan paloasemalla henkilöstöresurssien sallimissa rajoissa. Vesisukellusvalmiutta käytetään tarvittaessa koko pelastustoimialueella.

Kehittämistarve

Vesipelastusvalmiutta heikentää pintapelastustoimintaan kelpoisten sopimuspalokuntalaisten pieni määrä, jonka vuoksi toimintavalmiussuunnittelussa kehitetään vaihtoehtoisia malleja ja hankitaan toimintaan sopivaa kalustoa.

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen torjuntavalmius (YVT-valmius)

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen suorittamalla ympäristövahinkojen torjunnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla ehkäistään ja rajoitetaan onnettomuuksista aiheutuvia ympäristölle haitallisia vaikutuksia sekä estetään vahingon leviäminen. Tyypillisiä tehtäviä ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivuotojen torjunta maalla ja vesistöissä, vaarallisten aineiden leviämisen hallinta sekä saastuneen alueen suojaaminen ja rajaaminen. Toiminta perustuu tilanteen nopeaan arviointiin ja oikeiden torjuntamenetelmien sekä kaluston valintaan, ja siinä hyödynnetään muun muassa imeytys-, patoamis- ja keräysvälineistöä. Ympäristövahinkojen torjunta edellyttää koulutettua henkilöstöä, tilannekuvan hallintaa sekä tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Pelastuslaitos ylläpitää koko alueellaan riskien ja uhkien edellyttämää ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta, jonka taso vaihtelee paikallisten olosuhteiden ja tunnistettujen riskien mukaan. Aluehallintoviraston valvontaraportin vuonna 2025 tekemän selvityksen mukaan ympäristövahinkojen torjuntavalmiustaso ei aivan täyty. Puutteet eivät kuitenkaan ole niin merkittäviä, että ympäristövahingon torjunnan suorituskyky olisi uhattuna.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntavalmiudella tulee kyetä torjumaan tehokkaasti erilaisia öljy- ja kemikaalivahinkoja riskianalyysin osoittamissa päivittäisissä- ja suuronnettomuuksissa. Onnettomuuskohteen ensimmäisenä saavuttavan pelastusryhmän / ensimmäisen vasteen tulee kyetä aloittamaan ympäristövahinkojen torjuntatoimenpiteet.

Keskisuuriin ja suuriin onnettomuuksiin hälytetään tarvittaessa pelastuslaitoksella olevaa keskitettyä YVT-valmiutta.

Päätös palvelutasosta

Ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta arvioidaan kansallisen arviointimenetelmän perusteella (Aluehallintovirastojen YVT-arviointimalli). Pelastuslaitos ylläpitää ympäristövahinkojentorjunnan tavoitetasona tasoa A.

Pelastuslaitos pitää ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden pienten onnettomuuksien torjuntaan kohteen ensimmäisenä tavoittavalla pelastusryhmällä.

Pelastuslaitos ylläpitää ympäristövahinkojen keskitettyä torjuntavalmiutta keskisuurten ja suurten onnettomuuksien torjuntaan toimintavalmiussuunnitelman mukaisesti.

Ympäristövahinkojen suunnitteluun, kehittämiseen, hallinnointiin ja ylläpitoon resursoidaan vuosittain noin yksi henkilötyövuosi.

Kehittämistarve

Ympäristövahinkojentorjunnan valmiuden kehittämisessä otetaan erityisesti huomioon aluehallintoviraston selvityksessä mainitut huomiot.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen suorittamalla korkealta pelastamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla autetaan korkealla tai vaikeapääsyisessä paikassa oleva henkilö turvallisesti alas tai turvaan. Korkealta pelastamisen menetelmiä sovelletaan myös alhaalta pelastamiseen kuten kaivannosta, kuilusta tms. paikasta pelastamiseen. Korkealta pelastamisen tehtävät voivat liittyä esimerkiksi pelastamiseen katolta, rakennustelineiltä, mastosta, nosturista tai puusta. Korkealta pelastamisessa hyödynnetään muun muassa nostolavakalustoa sekä köysipelastamisen välineistöä.

Sisäministeriö on antanut vuonna 2021 ohjeen putoamisvaarallisella alueella työskentelystä pelastustoimessa. Kanta-Hämeen pelastuslaitos on laatinut ohjeen pohjalta oman putoamisvaarallisella alueella työskentelyä koskevan PVAT-ohjeen, joka on otettu käyttöön vuonna 2023. Korkealta pelastamisen valmiudet on sijoitettu alueen paloasemille riskien ja toimintaympäristön erityispiirteiden mukaisesti.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää toimintaympäristön ja onnettomuusriskien mukaista korkealta pelastamisen valmiutta korkealta pelastamiseen ja putoamisvaarallisella alueella työskentelyyn.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen PVAT-valmiuden järjestämisessä noudatetaan pelastuslaitoksen PVAT-ohjetta vuodelta 2023.

Pelastuslaitoksen päätoimisen henkilöstön PVAT-valmius järjestetään siten, että pelastusryhmät pystyvät käynnistämään PVAT 1 -vaativuustason tehtävät kohteeseen saavuttuaan.

Pelastustoimialueella ylläpidetään toimintaympäristön ja onnettomuusriskien perusteella keskitettyä PVAT 2 -tason valmiutta toimintavalmiussuunnitelman mukaisesti.

Sopimuspalokunnissa, joissa on vähintään neljä savusukelluskelpoista henkilöä, ylläpidetään korkealta pelastamisen perusosaamisen tasoa.

Pelastuslaitos ylläpitää alueellaan välittömässä valmiudessa vähintään yhtä nostolavayksikköä.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos kehittää korkealta pelastamisen suorituskykyä huomioiden toimintaympäristön muutokset.

4.2.2.13 Sammutusvesijärjestelyt alueen eri osissa

Palvelun nykytilan kuvaus

Sammutusvesijärjestelyjen tavoitteena on varmistaa pelastustoiminnan edellyttämä veden saanti tulipalojen sammuttamiseen sekä jälkivahinkojen torjuntaan koko hyvinvointialueella.

Sammutusvesijärjestelyt perustuvat vesijohtoverkostoihin, luonnonvesilähteisiin, erillisiin vedenottoaikoihin sekä pelastuslaitoksen kalustolla toteutettaviin vedenkuljetusjärjestelyihin. Vedenkuljetuksessa hyödynnetään muun muassa paloposteja, säiliöajoneuvoja, pumppuja ja letkustoja.

Riskianalyysissä on tunnistettu useita kohteita ja toimintaympäristöjä, joissa sammutusveden saatavuudella on merkittävä vaikutus pelastustoiminnan onnistumiseen. Näitä ovat erityisesti teollisuus- ja varastokohteet, liikenteen ja logistiikan solmukohdat, laajat metsäalueet sekä muut kohteet, joissa sammutustoiminta voi edellyttää pitkäkestoista ja suurta vedenkäyttöä.

Kanta-Hämeen alueella sammutusveden saatavuus on taajama-alueilla pääosin hyvä. Harvaan asutuilla alueilla, laajoilla metsäalueilla sekä joissakin yksittäisissä riskikohteissa sammutusveden saatavuus perustuu kuitenkin veden kuljettamiseen, luonnonvesilähteiden hyödyntämiseen tai erillisiin sammutusvesijärjestelyihin.

Pelastuslaitos vastaa sammutusvesisuunnittelusta yhteistyössä kuntien, vesihuoltolaitosten ja muiden toimijoiden kanssa. Sammutusvesijärjestelyjen ajantasaisuutta ylläpidetään osana pelastustoiminnan suunnittelua sekä riskikohteiden ennakosuunnittelua.

Keskittynä vedenkuljetusvalmiutena pelastuslaitoksella on sijoitettuna kalustoon erillisiä moottoriruiskuja ja letkukalustoa käytettäväksi mm. suurissa rakennuspaloissa sekä maastopaloissa. Pelastuslaitoksen sammutusvesijärjestelyt on kuvattu tarkemmin vuonna 2026 päivitettyssä sammutusvesihuollon suunnitelmassa (luonnos).

Tarpeet ja tavoitteet

Sammutusvesijärjestelyjen tulee vastata alueen riskianalyysissä tunnistettuja onnettomuusuhkia sekä mahdollistaa tehokas pelastustoiminta kaikissa turvallisuustilanteissa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kohteisiin, joissa sammutusveden riittävyys voi muodostua pelastustoimintaa rajoittavaksi tekijäksi.

Liikenteen, teollisuuden, logistiikan sekä vaarallisten aineiden käsittelyyn liittyvien riskien vuoksi pelastuslaitoksen tulee varmistaa riittävä sammutusveden saatavuus merkittävissä riskikohteissa. Lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset, kuten pitkittyvät kuivuusjaksot, maastopalariskin kasvu sekä laajat sääilmiöt, lisäävät tarvetta kehittää sammutusvesijärjestelyjä ja veden siirtokykyä.

Tavoitteena on, että sammutusveden saatavuus, vedenottoaikat ja veden kuljetusjärjestelyt tunnetaan riskiperusteisesti koko hyvinvointialueella ja että niiden riittävyys arvioidaan säännöllisesti osana riskianalyysiä ja pelastustoiminnan suunnittelua.

Sammutusvesijärjestelyillä varmistetaan riittävä ja toimintavarma vedensaanti tulipaloissa ja muissa onnettomuuksissa koko pelastustoimialueella. Tämä kattaa palopostien, palovesiasemien ja muiden vesilähteiden hyödyntämisen sekä sammutusveden pumppaus- ja siirtokyvyn varmistamisen ajoneuvojen, pumppujen ja letkukaluston avulla. Sammutusvesihuolto suunnitellaan ennakoivasti sekä pelastuslaitoksen omana työnä että yhteistyössä lähialueiden pelastuslaitosten, kuntien ja vesihuoltolaitosten sekä vesiosuuskuntien kanssa.

Päätös palvelutasosta

Sammutusvesihuollon perustana on paloaseman sammutus- ja säiliöauto tai sammutussäiliöauto varusteineen sekä pelastuslain (379/2011) 30 §:n tarkoittamat sammutusvesihuollon järjestelyt.

Pelastustoimen ajoneuvokalustoon perustuvat sammutusvesijärjestelyt mitoitetaan siten, että ensimmäisenä kohteeseen saapuvalla pelastusryhmällä on itsenäinen kyky turvata riittävä sammutusvedensaanti käytettävissä olevista vesilähteistä eri toimintaympäristöissä. Säiliöveden riittävyys varmistetaan riskiperusteisella kaluston sijoittelulla, hälytyssuunnittelulla ja lisäresurssien hälyttämällä siten, että pelastustoiminnalla on käytettävissään riittävä vesimäärä sammutustoiminnan aloittamiseen ja toteuttamiseen.

Lisäksi pelastuslaitoksella tulee olla toimintaympäristön ja riskien mukainen määrä muuta sammutusvesihuollon kalustoa huomioiden suuronnettomuudet ja toiminta poikkeusoloissa.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos kehittää sammutusvesijärjestelyjä riskiperusteisesti huomioiden riskikohteiden vedenhankintatarpeet, haja-asutusalueiden veden saatavuuden, maastopalo- ja riskit sekä häiriötilanteisiin varautumisen. Palvelutasokauden aikana parannetaan sammutusvesisuunnitelman mukaista sammutusvesihuoltovalmiutta ja yhteistyötä kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa sammutusveden saatavuuden turvaamiseksi koko toimialueella.

4.2.2.14 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet

Palvelun nykytilan kuvaus

Kanta-Hämeen pelastustoimialueella on useita valtateitä, kantateitä ja rautatieyhteyksiä, joiden aiheuttamat riskit edellyttävät pelastustoimelta valmiutta tieliikenne-, raideliikenne- ja raskaan liikenteen onnettomuuksiin. Sähkö- ja hybridiajoneuvojen määrän ennakoita kasvavan edelleen palvelutasokauden aikana. Käyttövoimamurros lisää tarvetta ylläpitää liikennepelastamisen suorituskykyä tilanteissa, joissa ajoneuvoihin liittyy suurjännitejärjestelmiä, energian varastointijärjestelmiä tai akustovaurioita. Tavoitteena on varmistaa, että pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä on riittävä osaaminen sähkö- ja hybridiajoneuvoihin liittyvien riskien tunnistamiseen, turvalliseen pelastamiseen sekä jälkivahinkojen torjuntaan. Lisäksi tavoitteena on, että liikennepelastamisen kalusto, ohjeistus ja harjoittelu vastaavat muuttuvan ajoneuvokannan vaatimuksia koko hyvinvointialueella. Pelastuslaitoksen sammutusautot on varustettu tieliikennepelastamisen perustehtäviin. Keskitettynä valmiutena tieliikennepelastamiseen on erikoistuttu kahdella pelastusasemalla.

Kanta-Hämeen alueella on laajoja metsä-, suo-, pelto- ja virkistysalueita sekä vesistöjen ja harvaan asutun alueen muodostamia toimintaympäristöjä, joissa pelastustoiminta voi edellyttää maastopalojen sammutusvalmiutta, vaikeakulkuisessa maastossa tapahtuvaa pelastamista sekä henkilöstön, kaluston ja sammutusveden siirtämistä tieverkon ulkopuolelle. Maastopalojen ja maastopelastamisen valmiutta on ylläpidetty paloasemille sijoitetulla perus- ja maastopelastuskalustolla, kuten maastokelpoisilla ajoneuvoilla ja mönkijöillä. Valmiuden taso vaihtelee alueen riskien, kaluston sijoittelun ja henkilöstön saatavuuden perusteella.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen muuttuminen sekä varautumisen vaatimusten kasvu ovat lisänneet tarvetta kehittää rauniopelastamisen ja rakenteellisiin sortumiin liittyvää suorituskykyä. Rauniopelastamisen suorituskykyä voidaan hyödyntää myös rakennussortumissa, kaivanto-onnettomuuksissa, myrskyjen aiheuttamissa rakenteellisissa vaurioissa sekä raskaan liikenteen pelastustehtävissä.

Sää- ja ilmastoriskien muutokset, kuten myrskyt, rankkasateet, tulvat, pitkät kuivuusjaksot, hellejaksot ja tykkylumi, voivat aiheuttaa samanaikaisia tai pitkäkestoisia pelastustoimen tehtäviä. Nykytilassa näihin tilanteisiin varaudutaan pelastustoiminnan perusvalmiudella, valmiuden säätelyllä, johtamisjärjestelyillä sekä tarvittaessa paloasemien asemavalmiutta lisäämällä. Laajojen

sääilmiöiden hallinta edellyttää kuitenkin jatkossakin toimintamallien, tilannekuvan, kaluston ja yhteistoiminnan kehittämistä.

Kanta-Hämeen maaseutumainen toimintaympäristö sekä maatala-, hevostalous- ja tuotantorakennuskohteet aiheuttavat pelastustoimelle erityisiä valmiustarpeita. Tehtävät voivat liittyä esimerkiksi suurten eläinten pelastamiseen, tuotantorakennuspaloihin, maatalouskoneisiin, siiloihin, lietesäiliöihin ja muihin maatalouden erityisympäristöihin. Nykytilassa näihin tehtäviin vastataan pelastustoiminnan yleisellä suorituskyvyllä, paloasemien peruskalustolla sekä tarvittaessa yhteistyöllä muiden viranomaisten, toiminnanharjoittajien ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Toimintaympäristössä ovat lisääntyneet energiavarastot, litiumioniakkuja hyödyntävät järjestelmät, sähköistyvä liikenne sekä vetytalouteen liittyvät ratkaisut, jotka voivat aiheuttaa uusia onnettomuus- ja vaaratilanteita pelastustoimelle.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää ja kehittää paikallisten riskien edellyttämiä erityisvalmiuksia siten, että pelastustoiminta voidaan käynnistää viivytyksettä ja tarkoituksenmukaisesti myös sellaisissa onnettomuuksissa, jotka eivät kuulu tavanomaisten päivittäisonnettomuuksien suorituskykyyn. Valmiuksien suunnittelussa huomioidaan erityisesti Kanta-Hämeen liikenneverkko, rautatieyhteydet, laajat metsä- ja maastoalueet, maaseutumainen toimintaympäristö, sää- ja ilmastoriskien muutokset sekä varautumisen ja poikkeusolojen asettamat vaatimukset.

Tieliikennepelastamisen suorituskykyä tulee ylläpitää siten, että kaikki pelastusyksiköt kykenevät aloittamaan pelastustoimenpiteet liikenneonnettomuuksissa viivytyksettä. Kanta-Hämeen alueella suorituskyvyn ylläpitämisessä ja kehittämisessä korostuvat valtatie- ja kantatieverkoston, raskaan liikenteen sekä pääradan ja muiden rautatieyhteyksien aiheuttamat riskit. Lisäksi vaihtoehtoisia energialähteitä käyttävien ajoneuvojen yleistymisen edellyttää osaamisen, toimintamallien, kaluston ja varusteiden jatkuvaa kehittämistä. Tieliikenne- ja raideliikenneonnettomuuksien pelastustoiminnassa tulee varautua myös pitkäkestoihin, laaja-alaisiin sekä usean viranomaisen yhteistoimintaa edellyttäviin tilanteisiin, mikä on huomioitava henkilöstön koulutuksessa, harjoittelussa ja suorituskyvyn kehittämisessä.

Maastopalojen ja maastopelastamisen valmiutta tulee kehittää riskiperusteisesti siten, että pelastuslaitoksella on kyky toimia vaikeakulkuisessa maastossa, siirtää henkilöstöä, kalustoa ja sammutusvettä tieverkon ulkopuolelle sekä tukea pitkäkestoisten maastopalojen sammuttamista. Valmiuden kehittämisessä tulee huomioida kuivuusjaksot, metsä- ja suoalueet, virkistysalueet, harvaan asutut alueet sekä tarve yhteistoimintaan sopimuspalokuntien, muiden viranomaisten ja tarvittaessa yksityisten toimijoiden kanssa.

Rauniopelastamisen ja rakenteellisiin sortumiin liittyvän suorituskyvyn kehittäminen on tarpeen seuraavallakin palvelutasopäätöskaudella. Suorituskykyä tarvitaan rakennussortumissa, kaivanto-onnettomuuksissa, räjähdys- ja törmäysvaurioissa, myrskyjen aiheuttamissa rakenteellisissa vaurioissa sekä tarvittaessa poikkeusolojen pelastustoiminnassa. Kehittäminen edellyttää osaamisen vahvistamista, toimintamallien määrittelyä sekä tarkoituksenmukaisia kalusto- ja varustehankintoja. Rauniopelastamisen suorituskykyä voidaan hyödyntää myös raskaan tieliikennepelastamisen ja rakenteiden läpäisyn kehittämisessä.

Sää- ja ilmastoriskien muutokset lisäävät tarvetta varautua samanaikaisiin ja pitkäkestoihin tehtäviin. Pelastuslaitoksen tulee kehittää valmiuttaan myrskyjen, tulvien, rankkasateiden, pitkien kuivuusjaksojen, hellejaksojen ja tykkylumen aiheuttamiin tilanteisiin. Tavoitteena on vahvistaa tilannekuvaa, valmiuden säätelyä, johtamista, kaluston käyttöä ja yhteistoimintaa siten, että pelastustoiminnan palvelukyky säilyy myös laajoissa häiriötilanteissa.

Maaseutu-, maatala- ja eläinpelastustehtävien osalta tavoitteena on ylläpitää riittävä valmius vastata tuotantorakennuspaloihin, suurten eläinten pelastamiseen,

maatalouskoneonnettomuuksiin, siiloihin, lietesäiliöihin ja muihin maatilaympäristöjen erityisriskeihin. Tehtävissä korostuvat toimintaympäristön tuntemus, turvalliset toimintamallit, soveltuva kalusto sekä yhteistyö toiminnanharjoittajien, eläinlääkintäviranomaisten ja muiden viranomaisten kanssa.

Energiavarastojen, akkuteknologian ja vetyratkaisujen yleistymisen edellyttää pelastustoimen osaamisen, toimintamallien, kaluston ja tilannekuvan jatkuvaa kehittämistä. Tavoitteena on varmistaa, että pelastuslaitoksella on riittävä kyky tunnistaa, arvioida ja hallita uusiin energiaratkaisuihin liittyviä riskejä sekä toteuttaa turvallinen ja tehokas pelastustoiminta kaikissa olosuhteissa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää liikennepelastamisen perusvalmiutta kaikissa pelastusyksiköissä sekä keskitettyä erityisvalmiutta raskaan liikenteen, raideliikenteen ja vaihtoehtoisia käyttövoimia hyödyntävien ajoneuvojen onnettomuuksiin.

Pelastuslaitos ylläpitää riskiperusteista maastopalo- ja maastopelastusvalmiutta paloasemaverkoston, sopimuspalokuntien ja maastokelpoisen kaluston avulla. Valmius mahdollistaa toiminnan käynnistämisen vaikeakulkuisessa maastossa sekä henkilöstön, kaluston ja sammutusveden siirtämisen tieverkon ulkopuolelle.

Pelastuslaitos kehittää rauniopelastamisen ja rakenteellisten sortumien suorituskyyä määrittelemällä toimintamallit sekä vahvistamalla osaamista, kalustoa ja varusteita.

Pelastuslaitos varautuu sää- ja ilmastoriskien aiheuttamiin samanaikaisiin ja pitkäkestoisin tehtäviin perusvalmiudella, valmiuden säätelyllä, johtamisjärjestelyillä ja tarvittaessa asemavalmiutta lisäämällä.

Pelastuslaitos ylläpitää maaseutu-, maatala- ja eläinpelastustehtävien perusvalmiutta osana yleistä suorituskyyä hyödyntäen paloasemien kalustoa, sopimuspalokuntia sekä tarvittaessa muiden toimijoiden osaamista ja resursseja.

Pelastuslaitos ylläpitää riittävää suorituskyyä energiavarastoihin, akkuteknologioihin ja vetyratkaisuihin liittyvien onnettomuuksien hallintaan.

Paikallisten riskien edellyttämät valmiudet määritellään tarkemmin toimintavalmiussuunnitelmassa, hälytysohjeessa ja muissa pelastustoiminnan suunnitelmissa.

Toteutumista seurataan omavalvonnassa, toimintavalmiuden seurannassa, harjoitustoiminnassa ja riskianalyysin päivityksissä.

Kehittämistarve

Pelastuslaitos kehittää paikallisten riskien edellyttämiä valmiuksia riskiperusteisesti. Kehittämisessä painotetaan henkilöstön osaamista ja harjoittelua, toimintamallien ja suunnitelmien ajantasaisuutta, kaluston ja varusteiden soveltuvuutta sekä viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä. Erityistä huomiota kiinnitetään raskaan ja raideliikenteen onnettomuuksiin, vaihtoehtoisin käyttövoimiin, maasto- ja rauniopelastamiseen, laajoihin sääilmiöihin, maatala- ja eläinpelastamiseen sekä energiavarastoihin, akkuteknologioihin ja vetyratkaisuihin liittyvään suorituskyyyn. Valmiuksien riittävyttä arvioidaan säännöllisesti riskianalyysin, harjoitusten ja omavalvonnan perusteella.

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoiminnan johtamisella tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joilla pelastuslaitos ohjaa ja yhteensovittaa onnettomuustilanteessa toteutettavaa pelastustoimintaa siten, että tehtävä hoidetaan tehokkaasti ja turvallisesti (pelastuslaki 34 §). Johtaminen perustuu tilannekuvan

jatkuvaan muodostamiseen ja ylläpitämiseen, voimavarojen tarkoituksenmukaiseen käyttöön sekä selkeään johtosuhteeseen. Pelastustoiminnalla on aina nimetty johtaja, jolla on toimivalta johtaa tilannetta ja tehdä tarvittavat päätökset (pelastuslaki 34 §).

Toiminta järjestetään tilanteen edellyttämällä johtamistasolla, ja sitä toteutetaan onnettomuuspaikalla sekä tarvittaessa johtokeskuksesta käsin. Pelastustoiminnan johtaminen edellyttää koulutettua henkilöstöä, toimivia viestiyhteyksiä ja johtamisjärjestelmiä sekä tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa (pelastuslaki 35 §).

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelyt on toteutettu porrastettuna kokonaisuutena, jossa pelastusryhmiä johtavat paloiesimiehet sekä sopimuspalokuntien ja sivutoimisen henkilöstön yksikönjohtajat. Paloiesimiehet toimivat välittömässä valmiudessa päätoimisilla pelastusasemilla kyeten tarvittaessa johtamaan myös pelastusjoukkuetta.

Pelastusjoukkueen ja pelastuskomppanian johtamisesta vastaavat päivystävät palomestarit, joita on jatkuvassa valmiudessa kaksi. Laajamittaisissa tai päällekkäisissä onnettomuuksissa voidaan tarvittaessa vapaalta hälyttää työvuoroon kolmas päivystävä palomestari. Päivystävä päällikkö johtaa tarvittaessa pelastuskomppaniaa ja pelastusyhtymää sekä vastaa johtokeskuksen perustamisesta ja tilannekuvan ylläpidosta varallaolojärjestelyin turvattuna. Tarvittaessa johtokeskukseen hälytetään tarvittava määrä henkilöstöä vapaalta.

Johtamista tukevat tilanne- ja johtokeskus, jossa ylläpidetään ajantasaista tilannekuvaa, kootaan pelastustoiminnan johtamiseen tarvittava henkilöstö ja mahdollistetaan yhteydenpito yhteistyöviranomaisiin. Johtamisjärjestelmä ja johtamistoiminta on kuvattu tarkemmin pelastustoiminnan johtamisohjeessa ja johtokeskusohjeessa. Pelastustoiminnan johtaminen ja sen edellyttämät tukitoiminnot on mitoitettu riittäviksi kaikkien erityyppisten onnettomuuksien ja turvallisuustilanteiden varalle.

Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi. Sisä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyön järjestämisestä vastaa Pirkanmaan pelastuslaitos. Sisä-Suomen yhteistyöalueen pelastuslaitosten välille on tehty yhteistyösopimus, jossa osaltaan on sovittu pelastustoiminnan johtamisjärjestelyiden periaatteista.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelyjen palvelutarve perustuu tarpeeseen varmistaa, että onnettomuustilanteiden johtaminen on kaikissa tilanteissa selkeää, jatkuvaa ja tilanteen edellyttämällä tasolla toteutettua. Muuttuva toimintaympäristö, samanaikaiset ja laajat onnettomuudet sekä moniviranomaisyhteistyön lisääntyminen edellyttävät johtamisjärjestelmältä kykyä muodostaa ajantasainen tilannekuva, kohdentaa voimavarat tarkoituksenmukaisesti sekä johtaa toimintaa tehokkaasti eri johtamistasoilla. Palvelun tarvetta lisäävät myös häiriötilanteet, poikkeusolot ja pitkäkestoiset tilanteet, joissa johtamisen korostunut rooli liittyy toiminnan yhteensovittamiseen, viestintään ja päätöksentekoon. Johtamisjärjestelyjen tulee siksi tukea sekä operatiivista kenttäjohtamista että tilanne- ja johtokeskustoimintaa sekä mahdollistaa saumaton yhteistyö muiden viranomaisten kanssa kaikissa turvallisuustilanteissa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää, jonka järjestämisessä noudatetaan seuraavia periaatteita:

Pelastuslaitos järjestää pelastustoiminnan johtamisen porrastettuna johtamisjärjestelmänä siten, että kaikissa onnettomuus- ja turvallisuustilanteissa johtaminen on selkeää, jatkuvaa ja tilanteen edellyttämällä tasolla toteutettua.

Johtamisjärjestelyillä varmistetaan ajantasaisen tilannekuvan muodostaminen, voimavarojen tarkoituksenmukainen kohdentaminen sekä operatiivisen toiminnan tehokas yhteensovittaminen eri johtamistasoilla, mukaan lukien tilanne- ja johtokeskustoiminta.

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Pelastustoiminnan johtaja määräytyy pelastuslaitoksen johtamisohjeen mukaisesti.

Päivystävät palomestarit johtavat pelastusjoukkuetta ja pelastuskomppaniaa. Päivystäviä palomestareita on välittömässä valmiudessa kaksi.

Päivystävä päällikkö johtaa pelastusyhtymää ja tarvittaessa pelastuskomppaniaa sekä vastaa johtokeskuksen perustamisesta ja tilannekuvan ylläpitämisestä ja välittämisestä. Päivystävän päällikön saatavuus on varmistettu varallaololla.

Suurten onnettomuuksien johtaminen aloitetaan pelastusjoukkueen johtamisen periaatteiden mukaisesti, mutta kuitenkin siten, että suurten tehtävien hälytysvasteisiin sisältyy kaksi päivystävää palomestaria ja päivystävä päällikkö.

Kehittämistarve

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelyjen osalta kehittämistarpeena on jatkaa yhteistyöalueen pelastuslaitosten päivittäistoiminnan eri käytäntöjen sekä yhteistyön kehittämistä.

4.2.4 Yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Palvelun nykytilan kuvaus

Laki hyvinvointialueista mahdollistaa sen, että hyvinvointialueet voivat järjestää pelastustoimen palveluja yhteistoiminnassa tai sopia palvelujen tuottamisesta siten, että yksi hyvinvointialue vastaa tiettyjen palvelujen tuottamisesta usealle hyvinvointialueelle. Tällaisessa järjestelyssä palvelun tuottamisen asianmukaisuuden valvonta säilyy lähtökohtaisesti sillä hyvinvointialueella, jolle palvelun järjestämisvastuu kuuluu. Tästä poiketen valvontavastuu siirtyy tilanteissa, joissa tehtäviä on koottu suurempiin kokonaisuuksiin pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 5 §:ään perustuvalla valtioneuvoston asetuksella.

Kanta-Hämeen pelastustoimessa ei ole tehty hyvinvointialuelain mukaisia sopimuksia, joilla pelastustoimen lakisääteisiä tehtäviä olisi siirretty kokonaan tai osittain toisen hyvinvointialueen pelastustoimen vastuulle. Pelastustoiminnassa on kuitenkin laadittu pelastuslain 45 §:ään perustuvia yhteistyösopimuksia, jotka koskevat pelastuslaitosten välistä operatiivista yhteistyötä. Keskeisenä periaatteena näissä järjestelyissä on, että kiireellinen pelastustoiminta käynnistetään lähimmän ja tarkoituksenmukaisimman yksikön toimesta aluerajoista riippumatta.

Tarpeet ja tavoitteet

Hyvinvointialuelain mukaiset yhteistoimintasopimukset voivat mahdollistaa synergiaetujen saavuttamisen sekä erikoistumisen ja erityisosaamisen nykyistä tehokkaamman hyödyntämisen pelastustoimen palvelujen tuottamisessa. Tällaisesta yhteistyöstä ei ole toistaiseksi sovittu, mutta mahdollisuuksia arvioidaan ja valmistellaan tarpeen mukaisesti.

Päätös palvelutasosta

Jos yhteistyöstä sovitaan hyvinvointialuelain tarkoittamalla tavalla, sisällytetään sopimukseen myös menettelytavat koskien sovitun palvelun säädöstenmukaisuuden ja asianmukaisuuden valvontaan.

Kehittämistarve

Yhteistyömahdollisuuksista sovitaan tarpeen mukaan.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslain mukaan pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Yleisimmin Kanta-Hämeen pelastuslaitos on antanut virka-apua ensihoidolle tai poliisille, mutta näiden lisäksi virka-apua on annettu myös sote-viranomaisille sekä muille viranomaisille.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastusviranomaisen antama virka-apu mahdollistaa, nopeuttaa ja sujuvoittaa muulle viranomaiselle kuuluvan viranomaistehtävän hoitamista. Tarkemmin virka-apua annetaan yleensä henkilöstön, kaluston, varusteiden tai muun valmiuden muodossa. Tavoitteena on, että virka-apua annettaessa pelastustoimen lakisääteisten tehtävien hoitaminen ei vaarannu.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos voi antaa pyydettyä pelastuslain 50 §:n tarkoittamaa virka-apua muille viranomaisille, jos se on tilanteeseen nähden tarkoituksenmukaista eikä vaaranna pelastustoimen lakisääteisten tehtävien hoitamista.

Päätöksen virka-avuna antamisesta tekee päivystävä palomestari tai päivystävä päällikkö ellei virka-avun antamisesta ole voimassa olevaa sopimusta viranomaisen kanssa. Maksullisuus ja maksuperusteet ovat Kanta-Hämeen aluevaltuuston vahvistamien asiakasmaksujen mukaiset.

Kehittämistarve

Virka-aputoiminnan kehittämistarpeena on määritellä virka-apujen taksa ja maksuperusteet sekä tiedottaa muutoksista yhteistyöviranomaisille. Lisäksi virka-apupyyntöjen vastaanottoa, käsittelyä, päätöksentekoa ja dokumentointia koskevia prosesseja tulee kehittää siten, että virka-apu voidaan arvioida yhdenmukaisesti ja pelastustoimen lakisääteisten tehtävien hoitaminen turvaten.

4.2.6 Kansainvälinen toiminta sekä kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen

Palvelun nykytilan kuvaus

Kansainvälinen pelastustoiminta Suomessa perustuu pelastuslakiin, EU-lainsäädäntöön sekä valtiosopimuksiin. Sisäministeriö vastaa päätöksenteosta pelastustoimeen kuuluvan avun antamisesta ulkomaille ja sen vastaanottamisesta Suomeen. Apua annetaan tai pyydetään tilanteissa, joissa onnettomuuden tai kriisin hallinta edellyttää kansainvälistä tukea, ja se toteutetaan pääsääntöisesti Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismiin tai muun kansainvälisen yhteistyöjärjestelyn kautta. Avun muodot voivat sisältää pelastusmuodostelmia, asiantuntija-apua sekä materiaali- ja logistiikkatukea.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos ei ole päätyvällä palvelutasokaudella antanut pelastustoimeen kuuluvaa apua ulkomaille eikä vastaanottanut kansainvälistä apua alueelleen. Kansainväliseen avunantoon ja avun vastaanottamiseen liittyvät järjestelyt, vastuut ja valmiuden ylläpito on kuvattu pelastuslaitoksen toimintakäsikirjassa, ja kokonaisuudelle on nimetty vastuuhenkilöt.

Tarpeet ja tavoitteet

Kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen varautumisen tavoitteena on varmistaa, että pelastuslaitoksella on kyky toimia osana kansallista ja kansainvälistä pelastustoimen avunantokokonaisuutta sisäministeriön päätösten ja ohjauksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen näkökulmasta tarve kohdistuu erityisesti siihen, että kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät johtamis-, viestintä-, yhteistoiminta-, majoitus-, huolto- ja logistiikkajärjestelyt ovat ennalta suunniteltuja ja yhteensopivia kansallisten menettelyjen kanssa. Vastaavasti ulkomaille annettavan avun osalta tavoitteena on ylläpitää sellaisia hallinnollisia ja toiminnallisia valmiuksia, joiden perusteella pelastuslaitos voi tarvittaessa osoittaa henkilöstöä, asiantuntemusta tai muuta tukea

kansainväliseen avunantoon ilman, että alueen lakisääteisten pelastustoimen palvelujen tuottaminen vaarantuu. Valmiuden ylläpito edellyttää ajantasaista ohjeistusta, nimettyjä vastuita, henkilöstön perehdytystä sekä yhteistyötä sisäministeriön, muiden pelastuslaitosten ja yhteistyöviranomaisten kanssa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksella on kyky ottaa vastaan kansainvälistä apua ja tukea sekä huoltaa kansainvälisiä joukkoja HNS-suunnitelman mukaisesti.

Pelastuslaitos osallistuu kansainväliseen pelastustoimintaan sisäministeriön pyyntöjen mukaisesti.

Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suunnittelu ja valmiuden ylläpito toteutetaan nykyisin voimavaroin. Käytännön suunnitteluvastuu on nimetyllä palomestarilla oman tehtävänsä ohella.

Kehittämistarve

Kansainvälisen avun vastaanottamisen suunnittelua jatketaan YTA-yhteistyössä siten, että pelastuslaitoskohtaiset HNS-suunnitelmat sovitetaan yhteiseksi yhteistyöalueen toimintamalliksi. Kehittämistarve perustuu kansallisen HNS-valmiuden ylläpitämiseen, yhteensopivien toimintatapojen varmistamiseen sekä kansainvälisen avun johtamis-, huolto-, logistiikka- ja yhteistoimintajärjestelyjen yhdenmukaistamiseen koko yhteistyöalueella.

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1 Hälytysohje

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslain 33§:n mukaan pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä hätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä.

Kanta-Hämeen hälytysohje on päivitetty vuonna 2025. Pelastuslaitoksen laatima hälytysohje on laadittu siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät ja tarkoituksenmukaisimmat yksiköt aluerajoista riippumatta. Hälytysohjeessa on huomioitu yhteistoimintasuunnitelmat ja keskinäisen avunannon suunnitelmat.

Tarpeet ja tavoitteet

Hälytysohjeella määritellään pelastustoiminnan resurssien hälyttäminen eri riskiluokan tehtäviin siten, että pelastustoiminta voidaan käynnistää nopeasti, tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti koko toimialueella. Hälytysohjeen tavoitteena on varmistaa, että kuhunkin onnettomuustilanteeseen hälytetään riittävät ja oikein mitoitettut voimavarat oikea-aikaisesti pelastuslain edellyttämällä tavalla, huomioiden riskiperusteinen palvelutaso, toimintavalmiusvaatimukset sekä alueen erityispiirteet. Hälytysohjeella turvataan pelastustoiminnan tasalaatuinen ja ennakoitava toteutuminen sekä tuetaan johtamista, viranomaisyhteistyötä ja resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää pelastuslain edellyttämää hälytysohjetta pelastustoiminnassa tarvittavien resurssien hälyttämistä varten. Hälytysohjeella varmistetaan, että eri riskiluokan onnettomuuksiin hälytetään oikea-aikaisesti riittävät ja tarkoituksenmukaiset pelastustoiminnan voimavarat koko pelastustoimialueella.

Hälytysohje päivitetään viimeistään uuden palvelutasopäätöskauden alkaessa vuonna 2027. Jatkossa hälytysohje päivitetään vähintään kahden vuoden välein ja aina tarvittaessa, siitä vastaa pelastustoiminnan palvelualue.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään havaittujen tarpeiden mukaan vastesuunnittelua ja tarkastellaan yksityiskohtaisempien pelastusyksiköiden kykyarvojen käyttöönoton mahdollisuuksia (vasteen koostaminen). Hälytysohjetta päivitetään tarvittaessa.

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen tulee varautua antamaan pelastustoiminnassa apua toiselle pelastuslaitokselle sekä pyytämään ja vastaanottamaan apua tilanteissa, joissa omat voimavarat eivät ole riittävät tai tarkoituksenmukaiset. Tätä varten pelastuslaitosten on laadittava yhteistyössä tarvittavat suunnitelmat avun pyytämisestä, antamisesta ja vastaanottamisesta sekä otettava nämä järjestelyt huomioon hälytysohjeessa. Suunnittelussa huomioidaan pelastustoiminnan yhteistyöalueen sisäinen avunanto sekä tarvittaessa avunanto muiden yhteistyöalueiden pelastuslaitosten kanssa.

Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella on yhteistä rajaa viiden pelastuslaitoksen kanssa (Pirkanmaa, Päijät-Häme, Keski-Uusimaa, Länsi-Uusimaa ja Varsinais-Suomi).

Päättävän palvelutasopäätöskauden aikana pelastuslaitos on tehnyt yhteistoimintasopimuksen (yhteistyösuunnitelman) Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa vuonna 2025. Vastaavan yhteistoimintasopimuksen laadinta on aloitettu Päijät-Hämeen ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelun tavoitteena on varmistaa, että pelastustoiminnan voimavaroja voidaan hyödyntää tarkoituksenmukaisesti yli hyvinvointialueiden rajojen silloin, kun lähimmän tarkoituksenmukaisen yksikön käyttäminen, tehtävän laajuus, erityisosaamisen tarve tai samanaikaiset tehtävät sitä edellyttävät. Keskinäisen avunannon suunnittelulla turvataan pelastustoiminnan toimintavalmiutta, palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja riittävää suorituskkyä tilanteissa, joissa oman alueen voimavarat eivät yksin ole riittävät tai niiden käyttö ei ole toiminnallisesti tarkoituksenmukaista. Lisäksi palvelutasopäätöskauden aikana on tarpeen arvioida ja päivittää keskinäisen avunannon sopimukset, vasteet ja käytännön toimintamallit vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä, uutta toimintavalmiuden suunnitteluohjetta sekä pelastustoiminnan yhteistyöalueen johtamis- ja tilannekuvajärjestelyjä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää osaltaan pelastuslaitosten välisiä yhteistyösopimuksia. Suunnitelmat päivitetään tarpeen mukaan. Yhteistyösopimusten periaatteena on, että pelastustoiminnan voimavaroja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti yli hyvinvointialueiden rajojen kiireellisissä pelastustehtävissä, suuronnettomuuksissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pelastuslaitos antaa kiireellistä pelastustoiminnan apua silloin, kun se on käytettävissä olevat resurssit, turvallisuustilanne sekä avun tarve huomioiden mahdollista.

Avunanto on lähtökohtaisesti maksullista. Maksujen suuruus määritellään tarkemmin yhteistyösopimuksissa.

Keskinäisen avunannon toteutumista seurataan osana pelastustoiminnan omavalvontaa, toimintavalmiuden seurantaa ja pelastustoiminnan suunnitelmien ylläpitoa.

Kehittämistarve

Keskinäisen avunannon käytäntöjä tulee kehittää ja suunnittelussa tulee huomioida aiempaa tarkemmin pelastuslaitosten erityisvalmiudet, kuten CBRNE-, ympäristövahinkojen torjunta-, vesipelastus-, korkealta pelastamisen ja johtamisen erityisresurssit.

4.3.3 Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastuslain 46, 47 ja 49 §:n mukaan valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Pelastustoiminnan yhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa on vakiintunutta. Hätäkeskus osallistuu käytännössä kaikkiin pelastustoiminnan tehtäviin hälyttämisen ja tehtävien välittämisen kautta, ja poliisi sekä ensihoito ovat mukana suuressa osassa tehtävistä. Lisäksi pelastustoiminnassa tehdään tilanteen mukaan yhteistyötä muun muassa puolustusvoimien, ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon, sosiaalihuollon, kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristötoimijoiden, lupa- ja valvontaviraston sekä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Vaikka osa yhteistyöviranomaisista osallistuu pelastustoimintaan harvemmin, niiden toimivalta ja asiantuntemus ovat monissa erityistilanteissa keskeisiä pelastustoiminnan, vahinkojen rajoittamisen ja jälkitoimien kannalta.

Pelastuslaitoksen tarpeelliseksi katsomat suunnitelmat on laadittu ja yhteistoimintaa harjoiteltu säännöllisesti.

Tarpeet ja tavoitteet

Yhteistyön suunnittelua pelastustoiminnassa tarvitaan varmistamaan, että pelastustoiminnan yhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa on suunniteltua, yhteensovitettua ja toimintakykyistä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on varmistaa, että pelastustoiminnan yhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa on suunniteltua, harjoiteltua ja toimivaltuuksiltaan selkeää. Yhteistyön avulla turvataan tehokas pelastustoiminta, yhteinen tilannekuva, sujuva tiedonkulku sekä tarvittavan asiantuntemuksen ja voimavarojen käyttö onnettomuus-, häiriö- ja erityistilanteissa.

Yhteistyösuunnitelmien laadinta ja ylläpito on pelastuslaitoksen päällystön vastuulla ja tarvittaessa laadintatyöhön osallistetaan muuta henkilöstöä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää tarpeellisia yhteistyösuunnitelmia, yhteistyösopimuksia ja yhteistyöelimiä (esim. alueellinen valmius- ja turvallisuusfoorumi) pelastustoimintaan varautumista varten.

Suunnitelmat päivitetään ajantasaisina ja tarvittavat yhteystiedot päivitetään vähintään vuosittain.

Kehittämistarve

Päätöksen mukaisen palvelutason tuottaminen on mahdollista hoitaa nykyisin voimavaroin niitä tarvittaessa uudelleen kohdentamalla.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoimintaa varten on laadittava lakisäätteiset ja muut tarpeelliset suunnitelmat, joista säädetään muun muassa pelastuslaissa ja pelastustoiminnan suunnitelmia koskevassa asetuksessa¹⁹. Ajantasaiset toimintavalmiussuunnitelmat, hälytys- ja viestiliikenneohjeet, pelastustoiminnan johtamisen suunnitelmat, onnettomuustyyppikohtaiset suunnitelmat sekä

¹⁹ 1368/2018.

huollon suunnitelmat muodostavat keskeisen perustan päivittäisiin onnettomuuksiin ja suuronnettomuuksiin varautumiselle.

Pelastuslaitoksella oleva suunnitelmakokonaisuus ei vielä kaikilta osin tue käytännön tarpeita. Keskeiset kehitystarpeet kohdistuvat suunnitelma-arkkitehtuurin selkiyttämiseen, suunnitelmien päivittämiseen ja suunnitteluresurssien tarkempaan kohdentamiseen.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan järjestelyt perustuvat ajantasaiseen säädös- ja riskiperusteiseen tarvemäärittelyyn sekä huolelliseen suunnitteluun. Huolellinen suunnittelu varmistaa pelastustoiminnan palvelujen toteutumisen kaikissa turvallisuustilanteissa ja huomioi sekä pelastuslaitoksen omat voimavarat että yhteistyön muiden toimijoiden kanssa. Pelastuslaitoksella on kokonaiskuva pelastustoimintaa varten tarvittavista suunnitelmista.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää pelastustoimintaa varten tarvittavat lakisääteiset ja muut tarpeelliset suunnitelmat. Suunnitelmakokonaisuus perustuu ajantasaiseen säädös- ja riskiperusteiseen tarvemäärittelyyn sekä pelastustoiminnan palvelutarpeisiin kaikissa turvallisuustilanteissa.

Pelastustoiminnan toimintavalmius suunnitellaan ja ylläpidetään riskianalyyssissä tunnistettuja palvelutarpeita vastaavana. Suunnittelussa huomioidaan pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen, tehtävän edellyttämän pelastustoiminnan, pelastusryhmän ja pelastusjoukkueen suorituskykyvaatimukset, toimintavalmiusaikatavoitteet, alueelliset ja paikalliset riskit, palveluverkko, henkilöstö- ja kalustovoimavarat, hälytysvasteet, valmiuden säätely, johtamisjärjestelyt sekä erityiskyvykkyydet.

Toimintavalmiuden tarkempi alue- ja suorituskykykohtainen toteutus, voimavarojen ja yksiköiden sijoittelu, hälytysvasteet sekä valmiuden säätelyn menettelyt kuvataan pelastustoiminnan toimintavalmiussuunnitelmassa ja sitä täydentävissä suunnitelmissa ja ohjeissa.

Toimintavalmiuden toteutumista arvioidaan säännöllisesti riskialueittain, toimintavalmiusaikojen, muodostelmien, suorituskykyjen ja palvelujen saatavuuden perusteella osana pelastuslaitoksen omavalvontaa. Havaitut poikkeamat, puutteet ja kehityssuunnat käsitellään, niille määritellään tarvittavat korjaavat toimenpiteet ja niiden toteutumista seurataan.

Toimintavalmiuden järjestelyjä, voimavarojen sijoittelua, hälytysvasteita, valmiuden säätelyä, palveluverkkoa ja erityiskyvykkyyksien toteutustapaa voidaan palvelutasopäätöskauden aikana tarkistaa riskianalyyssin, toimintaympäristön muutosten, palvelutarpeen, toteutuneen toimintavalmiuden seurannan tai käytettävissä olevien voimavarojen perusteella siten, että palvelutasopäätöksessä asetetut tavoitteet ja lakisääteinen palvelutaso turvataan.

Kehittämistarve

Pelastustoiminnan suunnitelmien keskeiset kehittämistarpeet liittyvät suunnitelmakokonaisuuden selkeyttämiseen sekä suunnitelmien ajantasaisuuden, saatavuuden ja käytettävyyden varmistamiseen. Suunnitelmien hierarkia, vastuut, ylläpitoprosessi ja keskinäiset yhteydet tulee määritellä nykyistä tarkemmin, jotta kokonaisuus tukee paremmin käytännön pelastustoimintaa.

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Palvelun nykytilan kuvaus

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat lakisääteinen osa pelastustoimintaan varautumista. Pelastuslaitos laatii suunnitelmat pelastuslain 48 §:n

tarkoittamille kohteille yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa sekä huolehtii suunnitelmien tiedottamisesta ja harjoittelusta sisäministeriön asetuksessa²⁰ säädetyissä määräajoissa.

Nykytilassa ulkoisia pelastussuunnitelmia edellyttävät kohteet on tunnistettu ja suunnitelmat on laadittu kohdekohtaisesti. Kanta-Hämeen alueella on yhteensä 5 pelastuslain 48 §:n tarkoittamaa kohdetta, jotka ovat pääasiassa turvallisuusselvityslaitoksia ja merkittäviä kemikaalien kuljetuksen ja tilapäisen säilyttämisen kohteita.

Tarpeet ja tavoitteet

Ulkoisten pelastussuunnitelmien ja niihin liittyvien suuronnettomuusharjoitusten tarkoituksena on osaltaan varmistaa mahdollisimman tehokkaat pelastustoimet suunnittelukohteen onnettomuustilanteissa. Tavoitteena on pitää suunnitelmat ajan tasalla. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimista ja harjoitusten järjestämistä sekä tiedottamista koskevaa prosessia kehitetään yhteistyössä toiminnanharjoittajan sekä yhteistyöviranomaisten kanssa.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää pelastuslain 48 §:n mukaiset ulkoiset pelastussuunnitelmat erityistä vaaraa aiheuttaville kohteille yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Suunnitelmat pidetään ajan tasalla, niistä tiedotetaan säädösten edellyttämällä tavalla ja niiden toimivuutta varmistetaan säännöllisillä harjoituksilla sisäministeriön asetuksen mukaisissa määräajoissa.

Pelastuslaitos varmistaa, että ulkoiset pelastussuunnitelmat tukevat pelastustoiminnan johtamista, suuronnettomuuksiin varautumista, väestön varoittamista ja suojaamista sekä yhteistyötä toiminnanharjoittajien, viranomaisten ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Suunnitelmien laadinta, päivittäminen, tiedottaminen ja harjoittelu kytketään osaksi pelastuslaitoksen suunnitelmien ylläpitoa, omavalvontaa ja toimintavalmiuden kehittämistä.

Kehittämistarve

Keskeisinä kehittämistarpeina ovat ulkoisten pelastussuunnitelmien ajantasaisuuden, lakisääteisten määräaikaisten ja ylläpitoprosessin varmistaminen sekä riittävän henkilöstöresurssin ja toiminnanharjoittajayhteistyön turvaaminen.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat

Palvelun nykytilan kuvaus

Vaaraa mahdollisesti aiheuttavia luokiteltuja patoja alueella on neljä. Pelastuslaitos on tarvittaessa osallistunut patojen määräaikaistarkastuksiin. Pelastuslaitos ei ole varautunut patojen murtumiseen suunnitelmin. Patoturvallisuuden suunnitelmaprosessi on kuvattu toimintakäsikirjassa. Vastuuhenkilö on nimetty.

Tarpeet ja tavoitteet

On tarve laatia uhka- ja riskiarvion mukaiset patoturvallisuuden suunnitelmat.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos laatii patojen turvallisuuteen liittyvät, uhka- ja riskiarvion edellyttämät suunnitelmat.

Kehittämistarve

Suunnittelutyön aikana arvioidaan kaluston ja henkilöstön osaamisen kehittämistarpeet pato-onnettomuuksiin varautumiseksi.

²⁰ 1286/2019.

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoimen vapaaehtoishenkilöstö, erityisesti sopimushenkilöstö, muodostaa keskeisen osan pelastuslaitoksen palvelutuotantoa pelastuslain 25 ja 51 §:n mukaisesti. Koko pelastustoimialueen kattava kiireellisen pelastustoiminnan valmius perustuu suurimmassa osassa Kanta-Hämettä sopimushenkilöstön käyttöön. Pelastuslaitoksella on sopimus pelastustoimintaan osallistumisesta 25 organisaation kanssa, joista 21 on vapaaehtoisia palokuntia. Muita pelastustoimintaan osallistuvia organisaatioita ovat mm. tehdas- ja sotilaspalokunnat sekä Järvipelastajat. Vapaaehtois- ja sopimushenkilöstö osallistuu pelastustoiminnan lisäksi turvallisuusviestintään, ennaltaehkäisevien paloriskihavaintojen ilmoittamiseen sekä tarvittaessa pelastustoimen palvelujen tukemiseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kaikki palokunnat eivät pysty tarjoamaan riittävää henkilöresurssia kiireellisille tehtäville (pelastusryhmä), mutta tarvittavat resurssit saadaan täydennettyä muilta paloasemilta.

Tarpeet ja tavoitteet

Vapaaehtoisten ja sopimushenkilöstön käyttö on keskeinen edellytys pelastustoimen palvelujen alueelliselle saatavuudelle, toimintavalmiudelle ja suorituskyvyille. Palvelun tavoitteena on varmistaa, että sopimuspalokunnat, sivutoiminen henkilöstö ja muut vapaaehtoistoimijat ovat riittävästi koulutettuja, toimintakykyisiä ja sopimuksellisesti selkeästi kytkettyjä pelastuslaitoksen palvelutuotantoon. Vapaaehtoistoiminnan avulla täydennetään pelastuslaitoksen voimavaroja kiireellisessä pelastustoiminnassa, turvallisuusviestinnässä sekä suuronnettomuus-, häiriötilanne- ja poikkeusolojen tehtävissä.

Sopimuspalokunnat muodostavat keskeisen osan Kanta-Hämeen pelastustoimen palvelutuotantoa ja alueellista toimintavalmiutta. Pelastustoiminnan lisäksi sopimuspalokunnat osallistuvat turvallisuusviestintään, turvallisuuskulttuurin vahvistamiseen, paikalliseen varautumiseen sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen.

Riskianalyysin perusteella sopimuspalokuntien henkilöstön saatavuus muodostaa merkittävän palvelutasoon vaikuttavan riskin erityisesti niillä alueilla, joissa sopimuspalokunta muodostaa keskeisen osan pelastustoiminnan toimintavalmiutta. Väestön ikääntyminen, työikäisen väestön väheneminen sekä työssäkäynnin muutokset heikentävät uusien jäsenten rekrytointia ja päiväaikaista lähtövalmiutta. Palvelutasokauden tavoitteena on vahvistaa sopimuspalokuntien hälytysosastojen henkilöstömäärää, parantaa lähtövahvuuksia sekä turvata sopimuspalokuntien kyky tuottaa palvelutasopäätöksessä edellytetyt suorituskyvyt koko hyvinvointialueella.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos hyödyntää vapaaehtoisia, sopimuspalokuntia ja sivutoimista henkilöstöä pelastuslain mukaisesti pelastustoimen palvelujen tuottamisessa. Vapaaehtois- ja sopimushenkilöstöä käytetään erityisesti kiireellisessä pelastustoiminnassa, turvallisuusviestinnässä sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa.

Sopimuspalokuntatoiminnassa noudatetaan koko pelastuslaitoksen alueella voimassa olevia palokuntasopimuksia ja aluesopimusta.

Pelastuslaitos seuraa vuosittain sopimuspalokuntien henkilöstömäärää, hälytysosastojen lähtövahvuuksia, koulutettujen henkilöiden määrää sekä henkilöstön saatavuuden kehittymistä osana omavalvontaa ja palvelutasopäätöksen seurantaa.

Kehittämistarve

Alueella on tarpeen vahvistaa sopimushenkilöstöresursseja erityisesti niissä palokunnissa, joissa hälytysosallistujien määrä on riittämätön tai laskusuuntainen. Vuonna 2025 palokuntien keskimääräinen lähtövahvuus A- ja B-kiireellisyysluokan tehtäville on hieman pienentynyt, minkä vuoksi huomiota tulee kiinnittää erityisesti palokuntiin, joiden hälytysosallistujamäärä jää alle pelastusryhmän tason.

Sopimushenkilöstön saatavuuden turvaamiseksi pelastuslaitos käy palvelutasokaudella henkilöstöhaasteita omaavien sopimuspalokuntien kanssa palokuntakohtaiset kehittämiskeskustelut, joissa arvioidaan henkilöstötilanne, tunnistetaan tarvittavat toimenpiteet ja sovitaan niiden seurannasta. Sopimuspalokunnat vastaavat henkilöstön rekrytoinnista ja palokuntasopimusten mukaisten valmiuksien ylläpitämisestä, mutta pelastuslaitos tukee toimintaa muun muassa rekrytoinnin, koulutuksen ja yhteistyömallien kehittämisen keinoin.

Muiden vapaaehtoistoimijoiden kanssa tulee laatia sopimukset hyvinvointialueitasoisesti.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat muodostuvat päätoimisesta, sivutoimisesta ja sopimushenkilöstöstä. Sopimuspalokunnat ovat keskeinen osa Kanta-Hämeen pelastustoiminnan palvelujärjestelmää ja osallistuvat pelastustoiminnan palvelujen tuottamiseen koko hyvinvointialueella. Sopimuspalokuntien merkitys korostuu erityisesti lähipalvelujen saatavuuden, alueellisen toimintavalmiuden sekä suuronnettomuus-, häiriötilanne- ja poikkeusolovalmiuden ylläpitämisessä.

Pelastuslain (379/2011) 52 § mukaan pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä.

Sopimuspalokuntien toiminta perustuu pelastuslaitoksen ja palokuntien välisiin sopimuksiin. Sopimuspalokunnat vastaavat itsenäisesti omasta jäsenhankinnastaan ja rekrytoinnistaan. Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien toimintaa muun muassa koulutuksen, viestinnän, kaluston, sopimusohjauksen sekä muun yhteistyön keinoin.

Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistä toteutetaan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien yhteisessä kehittämistyöryhmässä. Työryhmä käsittelee toiminnan, henkilöstön saatavuuden, osaamisen, koulutuksen ja toimintakyvyn kehittämiseen liittyviä kysymyksiä sekä valmistelee tarvittaessa yhteisiä kehittämistoimenpiteitä.

Pelastuslaitos seuraa vuosittain sopimuspalokuntien ja sivutoimisen henkilöstön määrän, saatavuuden, lähtövalmiuden sekä hälytystehtäviin osallistumisen kehittymistä. Seurantatietoa hyödynnetään palvelujärjestelmän toimivuuden, pelastustoiminnan valmiuden sekä henkilöstöresurssien riittävyyden arvioinnissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistämistä tarvitaan sopimuspalokuntien, sivutoimisen henkilöstön ja muiden vapaaehtoistoimijoiden toimintaedellytysten turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Palvelun tavoitteena on varmistaa vapaaehtoistoiminnan jatkuvuus, henkilöstön riittävyys, osaaminen, toimintakyky ja turvallinen osallistuminen pelastustoimen tehtäviin. Edistämistoimilla vahvistetaan pelastustoimen alueellista toimintavalmiutta, turvallisuusviestintää, varautumista sekä pelastuslaitoksen ja vapaaehtoistoimijoiden välistä yhteistyötä.

Toimintaympäristön muutokset, väestön ikääntyminen, työssäkäynnin muutokset ja jäsenhankinnan haasteet voivat kuitenkin heikentää sopimuspalokuntien henkilöstön saatavuutta ja toimintakykyä erityisesti päivääikaan. Tavoitteena on turvata sopimuspalokuntien elinvoimaisuus,

henkilöstön riittävyys ja osaaminen sekä vahvistaa niiden hyödyntämistä myös turvallisuusviestinnässä, paikallisessa varautumisessa ja muissa pelastustoimen lakisääteisissä tehtävissä. Tämä tukee alueellista toimintavalmiutta, väestön turvallisuusosaamista ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos ylläpitää sopimuspalokuntaverkostoa osana pelastustoiminnan palvelujärjestelmää. Vapaaehtoistoiminnan tukemisessa noudatetaan voimassa olevaa aluesopimusta sekä yhdistyskohtaisia palokuntasopimuksia.

Sopimus- ja sivutoimisen henkilöstön saatavuutta, määrää ja toimintavalmiutta seurataan vuosittain.

Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistyöryhmä arvioi toimintaan liittyviä kehittämistarpeita ja valmistelee tarvittavia toimenpide-esityksiä.

Palvelujärjestelmää voidaan kehittää palvelutasokauden aikana toimintaympäristössä, riskeissä, henkilöstön saatavuudessa tai palvelutarpeessa tapahtuvien muutosten perusteella.

Kehittämistarve

Sopimus- ja sivutoimisen henkilöstön saatavuuden seurannan vahvistaminen, henkilöstön riittävyyteen ja toimintaedellytyksiin liittyvien kehittämistarpeiden käsittely sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistyöryhmässä sekä sopimuspalokuntaverkoston ja palvelujärjestelmän jatkuva arviointi toimintaympäristön muutosten perusteella.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoimen sopimushenkilöstön terveystarkastuksista säädetään pelastuslain 53 §:ssä. Pelastuslaitos vastaa sopimushenkilöstön tehtävien edellyttämien terveystarkastusten ja muiden ennalta ehkäisevien palvelujen järjestämisestä. Pelastuslaitos on vastannut palokuntien hälytysosastoon kuuluvien henkilöiden terveystarkastuksista pelastuslaitoksen määrittelemässä työterveyshuollossa. Terveystarkastusten periaatteet on määritelty tarkemmin työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa.

Tarpeet ja tavoitteet

Palvelun tavoitteena on huolehtia sopimushenkilöstön ja muun vastaavan henkilöstön terveystarkastuksista ja siten osaltaan huolehtia henkilöstön turvallisesta työskentelystä ja suorituskyvystä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos vastaa sopimushenkilöstön terveystarkastuksista siten kuin siitä pelastuslaissa säädetään.

Kehittämistarve

Sopimushenkilöstön terveystarkastuksiin ja ennalta ehkäiseviin palveluihin liittyviä kehittämistarpeita arvioidaan pelastuslaitoksen ja sopimushenkilöstön yhteistyöpalavereissa sekä työterveyshuollon toimintasuunnitelman päivityksen yhteydessä.

4.4.4 Sivutoimisen- ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelun nykytilan kuvaus

Pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön (jatkossa sopimushenkilöstö) koulutusvaatimuksista on säädetty pelastuslaissa (379/2011) ja -asetuksessa (407/2011).

Pelastuslaitos vastaa siitä, että pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokuntien henkilöstöllä on tehtäviensä edellyttämä osaaminen. Koulutusjärjestelmä perustuu Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään ja opetussuunnitelmaan. Järjestelmä muodostuu peruskoulutuksesta, täydennys- ja ylläpitokoulutuksesta, pätevyysvaatimuksista sekä osaamisen seurannasta. Koulutuksiin sisältyvät pelastustoiminnan peruskurssit, tehtäväkohtaiset erityiskoulutukset sekä osaamisen ylläpitämiseksi järjestettävät harjoitukset.

Perus- ja täydennyskoulutus toteutetaan pääosin yhteistyössä Hämeen pelastusliiton kanssa. Lisäksi sivutoiminen- ja sopimushenkilöstö osallistuu tarvittaessa Pelastusopiston, pelastuslaitoksen ja muiden toimijoiden järjestämiin koulutuksiin. Koulutusjärjestelmään kuuluu sopimuspalokuntien itse järjestämät viikkoharjoitukset, joissa opittuja taitoja pidetään yllä (ylläpitokoulutus). Koulutusvaatimusten ja pätevyksien toteutumista seurataan pelastuslaitoksen käytössä olevien prosessien mukaisesti. Henkilön pelastustoimintakelpoisuus tarkistetaan henkilön liittyessä palokunnan hälytysosastoon. Muilta osin kelpoisuuksia seurataan palokuntien kanssa vuosittain käytävissä kehityskeskusteluissa.

Peruskoulutuksen järjestämisessä on ollut viime vuosina haasteita henkilöstövaihdosten takia.

Tarpeet ja tavoitteet

Sopimushenkilöstön koulutuksen tavoitteena on varmistaa, että sopimuspalokunnat kykenevät osallistumaan pelastustoimintaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti ja sovitun palvelutason mukaisesti. Koulutuksella ylläpidetään ja kehitetään henkilöstön perusosaamista, tehtäväkohtaista suorituskkyä sekä valmiutta toimia osana pelastuslaitoksen johtamis- ja hälytysjärjestelmää.

Koulutustarvetta arvioidaan riskianalyysin, palokuntasopimusten, hälytystehtävien, toimintavalmiustarpeiden, henkilöstön osaamis- ja kelpoisuustietojen sekä harjoitus- ja koulutusseurannan perusteella.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos vastaa siitä, että sopimushenkilöstöllä on pelastustoiminnan edellyttämä, toimintaympäristön riskit ja erityispiirteet huomioiva koulutus. Koulutus perustuu Pelastusopiston vahvistamiin peruskursseihin sekä pelastuslaitoksen järjestämään ylläpito- ja täydennyskoulutukseen.

Sivutoimisen- ja sopimushenkilöstön koulutus- ja pelastustoimintakelpoisuus tarkistetaan henkilön liittyessä palokunnan hälytysosastoon. Muilta osin kelpoisuuksia seurataan palokuntien kanssa vuosittain käytävissä kehityskeskusteluissa.

Kehittämistarve

Sopimushenkilöstön koulutustoiminnan keskeisiä kehittämistarpeita ovat perus- ja ylläpitokoulutuksen järjestäminen ja jatkuvuuden varmistaminen sekä kouluttajajärjestelmän vahvistaminen.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

Tämän luvun sisältö on julkisuuslain (621/1999) 24.1 § kohta 8:n mukaisesti salassa pidettävä. Luvusta on tehty erillinen asiakirja.

4.6 Muut palvelut (ensihoitopalvelut)

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita alueellaan. Ensihoitopalveluista on tehty erillinen palvelutasopäätös.

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Kehittämissuunnitelmassa kuvataan sellaiset palvelutasoa koskevat päätökset, joista aiheutuu pelastustoimen järjestämisessä merkittävää voimavarojen uudelleen jakamista, suuria investointeja tai lisäyksiä käyttötalousarvioon. Kehittämissuunnitelman tulee sisältää palveluiden ja niiden laadun kehittämisen tavoitteet ja aikataulu sekä arvio niiden kustannusvaikutuksista.

Taulukko 7. Kehittämissuunnitelman kooste.

Kehittämistavoite	Toteuttamis-aikataulu (vuosi)	Lisäys käyttötalous-arvioon (t€)	Investointi-tarve (t€)	HTV-vaikutus
Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä (4.1.1) Henkilöstöresurssin kohdentaminen	2028-2029			
Valvontatehtävät (4.1.2) Valvontavelan poistaminen, henkilöstöresurssin kohdentaminen	2027-2028			
Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat (4.2.) Palvelutason puutteiden korjaaminen, henkilöstöresurssin kohdentaminen	2028			
Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittäminen (4.2.) Harjoitusalueen suunnittelu ja kehittäminen (investointitarve selvitetään työn yhteydessä)	2027 - 2030		tarkentuu suunnittelun edetessä	oto
Kalustostrategian uudistaminen vastaamaan toimintaympäristön tarpeita (investointitarve selvitetään kehittämistyön yhteydessä)	2027–2030		tarkentuu suunnittelun edetessä	
Johtamistoimintojen varmistaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa (investointitarve selvitetään kehittämistyön yhteydessä)	2027-2030		tarkentuu suunnittelun edetessä	
Paloasemien elinkaaren hallinta (rakennusinvestointitarve selvitetään kehittämistyön yhteydessä) Hausjärven paloasema Riihimäen paloasema	2027-2030		tarkentuu suunnittelun edetessä n. 2 M€ n. 2 M€	

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Kanta-Hämeen hyvinvointialue, pelastustoimi (2026) *Hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta*

Kanta-Hämeen hyvinvointialue, pelastustoimi (2026) *Riskianalyysi*

Kanta-Hämeen pelastuslaitos (2021) *Palvelutasopäätös 2022–2025*

Kanta-Hämeen pelastuslaitos (2022) *Väestönhälytínjärjestelmän kehitysstrategia (salassa pidettävä)*

Kanta-Hämeen turvallisuusfoorumi (2023) *Kanta-Hämeen alueellinen riskiarvio*, <https://sisainenturvallisuus.fi/documents/8347581/8542516/Kanta-H%C3%A4meen+alueellinen+riskiarvio+2023.pdf/8ecbf43f-0c4f-c2da-5fbd-ffb46577d0c6/Kanta-H%C3%A4meen+alueellinen+riskiarvio+2023.pdf?version=1.0&t=1680264225182>

Lupa- ja valvontavirasto (2026) *Lausunto Kanta-Hämeen hyvinvointialueen luonnoksesta pelastustoimen palvelutasopäätökseksi vuosille 2027–2030*

Lupa- ja valvontavirasto (2026) *Pelastustoimen palvelut Kanta-Hämeen hyvinvointialueella 2025*

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto (2018) *Pelastuslaitosten valvonnan aapinen*, <https://www.pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2020-03/valvonnanabc.pdf>

Sisäministeriö (2023) *Ohje pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan*, [SM:n julkaisuja 2023:28](#)

Sisäministeriö (2013) *Vaaratiedoteopas*, [SM:n julkaisuja 1/2013](#)

Sisäministeriö (2021) *Putoamisvaarallisella alueella työskentely*, [SM:n julkaisuja 2021:6](#)

Sisäministeriö (2023) *Kansallinen riskiarvio*, [SM:n julkaisuja 2023:4](#)

Lait, asetukset ja määräykset

Kielilaki ([423/2003](#))

Laki hyvinvointialueista ([611/2021](#))

Laki pelastustoimen järjestämisestä ([613/2021](#))

Laki öljysuojarahastosta ([1406/2004](#))

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta ([390/2005](#))

Patoturvallisuuslaki ([494/2009](#))

Pelastuslaki ([379/2011](#)) sekä *Hallituksen esitys Eduskunnalle pelastuslaiksi* ([HE 257/2010](#))

Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista ([1363/2018](#))

Sisäministeriön asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä ([1225/2022](#))

Valmiuslaki ([1552/2011](#))